

5 ЧИ ВИПЛАЧУВАТИМУТЬ ПЕНСІЇ ПІД ЧАС КРИЗИ **СТОР 20**

ПОЛІТИКИ ЗАХОПЛЮЮТЬ ІСТОРІЮ **СТОР 32**

СКІЛЬКИ КОШТУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КОСОВА **СТОР 36**

Тиждень

український www.ut.net.ua

ЮРІЙ ЩЕРБАК
ПРО ПОРАЗКИ
УКРАЇНСЬКОЇ
ДИПЛОМАТІЇ
стор. 16

№ 19 (80), 15 – 21 ТРАВНЯ 2009 р.

ЩУРИ

**Політичні сили знищує
внутрішня корупція.
Стор. 24**

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Тиждень

український www.ut.net.ua

**Передплатіть журнал
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»
на друге півріччя 2009 року
та візьміть участь у розігравші
шести нетбуків від компанії**

acer www.acer.ua

Aspire One

Нетбук – мініатюрний та легенький комп'ютер, котрий завжди буде з тобою і дозволить залишатися на зв'язку зі світом Інтернету.

Миттєве увімкнення: **лише 15 секунд!**
Мініатюрні розміри: **дисплей 8,9 дюйма.**
Невелика вага: **лише 995 грамів.**

Зручна клавіатура з повним набором клавіш.
Підключення до бездротових мереж Wi-Fi.

Модель нетбука – Acer Aspire One

Грошовий еквівалент призу не виплачується і не компенсується.
Під поняттям «отримання призу» мається на увазі можливість придбати приз за 1 грн.

УМОВИ АКЦІЇ:

Передплатіть журнал «Український тиждень» не менше ніж на 6 місяців та надішліть до 30 червня 2009 року копію передплатного абонементу на журнал «Український тиждень» для підтвердження участі в акції за адресою: м. Київ, 03067, а/с №2, редакція журналу «Український тиждень».

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ВИ МОЖЕТЕ:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (Отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатіть її у найближчому відділенні банку;
- надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
 - * факсом: (044) 351-13-00 (01);
 - * поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с №2.

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 7 місяців – 98 грн;
- 6 місяців – 84 грн;
- 3 місяці – 42 грн;
- 1 місяць – 14 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях:

АТЗТ «САММІТ» (м. Київ) (044) 254-50-50 багатоканальний

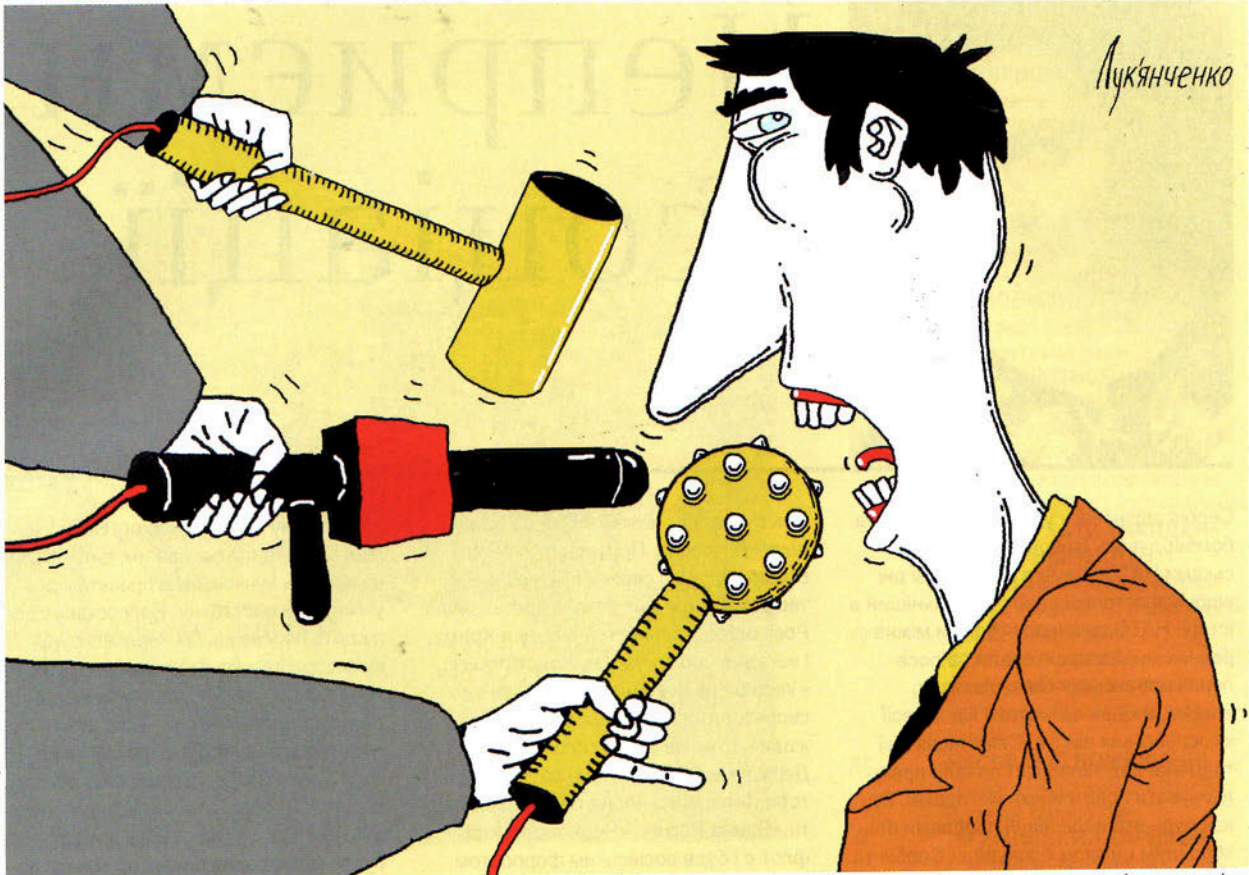
ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56
Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35
«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61
«САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89
ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12
ТОВ «ПресЦентр» (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39
ТОВ «Фірма «Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24
ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) (502-02-22)
ТОВ «Агенція передплати «Меркурій» (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84
ТОВ «Фірма «Меркурій» (м. Дніпропетровськ) (056) 721-93-93, 721-93-94
(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93
ТОВ «Донбасс-Інформ» (м. Донецьк) (062) 345-15-92, 345-15-94
ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10
ПП «Медіа-Новости» (м. Полтава) (0532) 50-90-75
ЗАТ «Передплатна агенція KSS» (м. Київ) (044) 585-80-80
Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса» (м. Київ) (044) 205-51-16, 205-51-50
ТОВ «НВП «дея» (м. Донецьк) (062) 304-20-22

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00 (01). Менеджер з передплати Семяновська Каріна K.sem@ut.net.ua

NB! До участі в акції приймаються копії передплатних абонементів* з чітким відтиском касового апарата або квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами, має бути зазначено телефон, адресу, ПІБ. Результати розіграшу будуть надруковані в журналі «Український тиждень», № 28 від 10.07.2009 року, а також розміщені на сайті <http://www.ut.net.ua>. *Для отримання призу, будь ласка, зберігайте оригінал передплатного абонементу.

Головний мільйонер країни Юрій Луценко нарешті подав у відставку. Щоправда, перед цим і він, і його відомство довго відбірювалися щодо причетності міністра до скандалу та прикритості його сина у схватці офіційної делегації. Але хвала Луценкові, що хоч на відставку в нього

те, чим закінчувалися скандали за участю вітчизняних політиків, читайте на стор. 8. Малюнок Ігоря Лук'яненка.

не завбракно сил. Була б ще більша хвала, якби він і переп'яв за законом за робота та брехня вітнів. Але на це в наших модаї депжаві, мабуть, ще рано сподіватися.

Тижень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тижень»
Шеф-редактор Юрій МАКАРОВ
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
 Наталя Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
 Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпнянц, Ігор Кручик,
 Андрій Лаврик, Катерина Ліга, Мар'яна Олійник,
 Вікторія Поліненко
Журналісти Анна Бабинець, Жанна Безп'яточук,
 Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь,
 Інна Завгородня, Роман Кабачій,
 Олександра Киричук, Валентина Кузик,
 Наталя Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Міщенко
Контент-редактор сайта Таня Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекмен'єв, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Титаренко
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сал'ян
Відділ маркетингу Ганна Кашейда

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
 Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
 № зам. 094237
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, а/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 351 1300
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

МАТЕРІАЛИ, ПОЗНАЧЕНІ ЛІТЕРОЮ «Р», ПУБЛІКУЮТЬСЯ НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

Миття має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ ЩОП'ЯТНИЦІ!
 передплатний індекс – 99319

Неприємні асоціації

НАТАЛІЯ ВАСЮТИН
заступник головного редактора

Сербія відзначає сумну дату – 10-річчя бомбардувань їхньої території військами НАТО. Саме в ці травневі дні відбувся останній і найскандальніший в історії НАТО авіаналіт – бомби міжнародних миротворців впали на поселення албанських біженців, яких, власне, й мали захистити від агресії югославських військ. Саме після цієї трагічної події конфлікт почали врегульовувати політичними методами. Однак будь-яке вирішення проблеми беззбройним шляхом блокували Сербія та Росія. Тепер же по всій Косовській Митровиці, населеній сербами, розклеєні листівки «Хочемо російське військо», а на білбордах з нагоди річниці бомбардувань ясніє напис «Відтято – проклято» – недвозначний натяк на землі незалежного Косова.

Та російські миротворчі війська явно не поспішають на допомогу своїм балканським православним братам. Це ж бо не південні осетини. Російські війська радше прийдуть на «захист» своїх громадян в українському Криму. І станеться це у 2017 році. Принаймні так у відвертих розмовах не під запис прогнозують європейські дослідники сучасних воєнних конфліктів і навіть деякі європарламентарі.

Коли чуєш такий прогноз вперше, сприймаєш його іронічно. Та коли починаєш відстежувати заяви про виведення Чорноморського флоту з Криму в 2017 році, що лунають ледве не щодня з вуст українських та російських політиків, прозріваш, чому так непокояться експерти-конфліктологи.

Ось буквально заяви тільки за один день, 13 травня. Президент України Віктор Ющенко сказав в інтерв'ю «Інтерфаксу», що має багато претензій до Росії щодо діяльності її флоту в Криму, і нагадав, що за нашою Конституцією «Україна не повинна утримувати на своїй території жодної бази чужої держави». І тут же заява голови комітету Держдуми Росії з питань оборони Віктора Заварзіна, члена провладної партії «Єдина Росія»: «Чорноморський флот є і буде російським форпостом, який захищає морські ворота півдня Росії». А щодо непростой ситуації навколо флоту РФ в Україні він зазначив, що «це просто розбіжності в підході сторін до тлумачення базових угод». Бекграундом до цих повідомлень подаються слова міністра оборони України Юрія Єханурова про те, що Росія не бажає говорити про ліквідацію своєї військової бази в Севастополі, та підрахунки нашого МЗС, які вказують на те, що виведення Чорноморського флоту з території України займе щонайменше п'ять-шість років.

Європейські експерти вбачають у цьому дилему: Україна хоче позбутися іноземних військ на своїй території, а ті ніяк не хочуть забиратися геть, незважаючи на попередні домовленості. Що, як не збройний конфлікт, може бути результатом протистояння двох непохитних позицій? А якщо приплюсувати ще й багатонаціональний Крим, то легко можна закрутити міжетнічний конфлікт.

Та повернімося до Косова. Там не було ані флоту, ані моря. Його незалежність,

обстоювану і контрольовану Євросоюзом, США та ще бозна-ким, дипломати називають «унікальним проектом для унікальних обставин». Євросоюз не допустить поблизу своїх кордонів будь-яких збройних конфліктів. «Хіба вам сподобається, коли в садку за вашим будинком стрілятимуть?», – сказав мені голова представництва Єврокомії в Косово Ренцо Давіді. Заради тиші в отому садку ЄС готовий піти на все: витратити шалені гроші, розвертати в потрібне собі русло міжнародне право, приймати до своїх лав абсолютно не готові до цього держави.

Тож європейські можновладці очікують 2017 року. До цього часу вони не приймуть нас ні до ЄС, ні до НАТО. Але скидається на те, що вони готові зробити це, тільки-но в Криму щось почнеться, й не виключають, що за таких обставин здобутий під час реалізації «проекту Косово» досвід стане їм у пригоді. Я схильна сприймати ці європейські страхи з посмішкою. Ну як можна робити такі далекоглядні прогнози, коли до того часу українці ще як мінімум двічі обиратимуть собі президента. І якого саме – проєвропейського чи проросійського – оберуть, не зможе сказати жодна ворожка. Та коли дивлюся на жовто-блакитний прапор незалежного Косова, десь глибоко в душі, ховаючись за посмішку, виникає острах – дуже вже обриси отого Косова нагадують наш рідний півострів Крим.

Про сьогоднішнє Косово читайте на стор. 36

ФОТО: REUTERS

36 ПІД НАГЛЯДОМ ЦЕРБЕРА

Чому незалежність Косова є лише на папері

ФОТО: НАДІЯНО ПРІСЛУЖБЕНО ПРОГРИМАКА

32 КИШЕНЬКОВА ІСТОРІЯ

Тиждень з'ясував, чи не перетвориться захоплення політиків історією на захоплення історії

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

50 ПОЛТАВСЬКІ БИТВІ

Неподалік стратегічного бомбардувальника СУ-160
Тиждень мало не дав «клятви Гоголю»

НА ЧАСІ

- 3 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**
Малюнок Ігоря Лук'яненка
- 4 **ОСОБИСТА ДУМКА**
Наталії Васютин
- 6 **ФОТО ТИЖНЯ**
Час збирати каміння
- 8 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ**
Не гидливі ми
- 10 **УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ**
про оздоровлення економіки

ВІПРИТУЛ

- 16 **У ПОШУКАХ ФІЛОСОФІВ**
Юрій Щербак про втрачені можливості української зовнішньої політики
- 20 **НА ПОВНОМУ ПЕНСІОНІ**
Уряду дедалі важче забезпечувати своєчасну виплату пенсій
- 22 **ХТО ЛИШИТЬСЯ НА ТРУБІ?**
Реконструкцію української ГТС знову можуть забалакати
- 24 **ПАРТІЙНА КОРУПЦІЯ**
Для штабів політичних сил головне на виборах не перемога, а освоєння бюджетів
- 28 **ЯК ОБІКРАСТИ «МАЙДАН»**
- 30 **БІЙЦІВСЬКИЙ КЛУБ**
Дають волю рукам не тільки українські політики, а і європейські вінченосні особи
- 40 **РЕЗЕРВАЦІЯ ДЛЯ СТАРШОГО БРАТА**
У сербів, які живуть у Косові, немає альтернативи, окрім інтеграції в албанське суспільство
- 42 **НАСПРАВДІ БОЖЕВИЛЬНІ**
Що насправді відбувається у Тоїлісі? Відповідає Вахтанг Кіпіані
- 44 **НІГЕРІЙСЬКИЙ ХАРДКОР**
Крім сомалійських піратів, на моряків-найманців чатує ще одна африканська небезпека

МИ

- 46 **ПРИГОДИ КОЗАКІВ У ПРИБАЛТИЦІ**
Степова тактика козаків проти західноєвропейської військової науки

НАВІГАТОР

- 56 **ГУМКА ДЛЯ МОЗКУ**
Вчені навчилися стирати пам'ять у мишей. Наступною буде людина
- 58 **ОПЛАКАНИЙ ТИШЕЮ**
Гія Канчелі про своє життя, друзів і власне сприйняття музики
- 60 **ПЕРСОНАЛЬНЕ**
Ігоря Померанцева
- 62 **ВІДУКИ**
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи
- 64 **КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**

НАШ ТИЖДЕНЬ

- 66 **КІЛЬКА СЛІВ ВІД ЖУРНАЛІСТІВ ТИЖНЯ**

Час збирати каміння

17 тисяч каменів виклали активісти неурядової організації Rio de Paz («Мирний Ріо») у центрі Ріо-де-Жанейро на знак протесту проти надміру насильства у місті. Кожен камінь символізує тих, хто за останні 28 місяців став жертвою злочинців у провінції Ріо. Невтішна статистика більше нагадує повідомлення про військові втрати із зон бойових дій. Одне з найвідоміших міст світу утримує також звання одного з найкриміногенніших, де регулярно відбуваються перестрілки між мафіозі та поліцейськими. Міська влада вже втратила будь-яку надію побороти злочинність, тож прийняла рішення ізолювати сумнозвісні фавели (контрольовані наркомафією нетрі на схилах гір), відгородивши їх триметровим муром від решти міста.

Фото: REUTERS

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ІГОР ПЕЛИХ
загинув в автокатастрофі

Популярний телеведучий і продюсер загинув вранці 8 травня у дорожньо-транспортній пригоді в Києві.

З чотирьох осіб, які перебували в авто, живим залишився тільки водій – менеджер продакшн-компанії Пелиха «Роги і копита» Олег Кирилов.

ТИБЕРІЮ ДУРДИНЦЮ
загрожує арешт

Печерський райсуд Києва видав санкцію на затримання заступника голови СБУ Тиберію Дурдинця у справі за фактом невиконання судового рішення, порушення сфабрикованих кримінальних справ та незаконного призначення Дурдинця на посаду заступника голови СБУ.

том невиконання судового рішення, порушення сфабрикованих кримінальних справ та незаконного призначення Дурдинця на посаду заступника голови СБУ.

САВІКА ШУСТЕРА
підозрюють у шпигунстві

Рівненська організація Української народної партії підозрює Савіку Шустера у співпраці з ізраїльськими та російськими спецслужбами та розпалюванні національної ворожнечі, тому вимагає порушити проти нього кримінальну справу.

спецслужбами та розпалюванні національної ворожнечі, тому вимагає порушити проти нього кримінальну справу.

ІГОР МАРКОВ
заперечує звинувачення

Лідер партії «Родина» відкидає всі звинувачення СБУ в причетності його політичної сили до фінансування руху «Антифа», члена якого Андрія Довганя розшукують за звинуваченням у вбивстві одеського студента Максима Чайки.

члена якого Андрія Довганя розшукують за звинуваченням у вбивстві одеського студента Максима Чайки.

УГО ЧАВЕС
судиться з правозахисниками

Журналіст Рікардо Гуаріпа та американська правозахисна організація Freedom Watch подали позов на президента Венесуели, звинувачуючи його у порушенні прав людини, застосуванні тортур та пособництві терористам. Сума позову – \$5 млрд.

Не гидливі ми!

Шанувальникам Юрія Луценка можна занадто не побиватися: в українській політиці майже жоден скандал не закінчився політичною смертю його фігурантів

На кар'єрі Луценка, який у вівторок добровільно-примусово подав у відставку, можна ставити хрест? Чи скандал у Франкфуртському аеропорту минеться для міністра-правоохоронця так само, як і бійка з Леонідом Черновецьким на засіданні Ради національної безпеки? Якщо згадати подібні випадки в нашій новітній історії, можна майже впевнено стверджувати, що міністр вийде сухим із води. Перший гучний скандал, який став надбанням громадськості, був пов'язаний з іменем колишнього в.о. прем'єр-міністра України Юхима Звягільського. У середині 1990-х йому інкримінували продаж із держрезерву авіапального грецькій фірмі, внаслідок чого держава недорахувалася \$5 млн, а також причетність до службових зловживань посадових осіб Даміана-банку. Верховна Рада дала згоду на притягнення Звягільського до кримінальної відповідальності, однак він знайшов

прихисток за кордоном. Згодом кримінальну справу закрили, Звягільський повернувся в Україну і сьогодні непогано почуватися у депутатському кріслі (дев'ятий номер списку Партії регіонів).

Продовжувачем традиції виступив Олександр Ткаченко. Зникнення частини взятого його підприємством «Земля і люди» кредиту на суму \$70 млн не завадило Ткаченку очолити український парламент.

Справи давньої минувшини? Гаразд, згадаймо скандал, який ініціював тодішній голова Секретаріату президента Олександр Зінченко у вересні 2005-го. Зінченко звинуватив «любих друзів» президента Петра Порошенка, Олександра Третякова та Миколу Мартиненка в корупції та хабарництві. Так, фігуранти корупційного скандалу, що завдав нищівного удару авторитету помаранчевої влади, тоді волею президента розпрощалися зі своїми посадами. Але впливу на політику загалом та вітчизняний інформаційний простір зокрема не втратили.

РЕЙТИНГ

Не в грошах щастя

Найщасливіші люди світу живуть у Північній Європі

Вісім європейських країн, а також Канада та Нова Зеландія потрапили до опублікованого журналом Forbes списку десяти країн, населення яких найбільше задоволене своїм життям. Хай як банально це звучить, але найщасливіші люди все ж таки живуть у багатих країнах світу. Ступінь щастя, однак, не є прямо залежним від багатства: норвезький показник ВВП на особу більш ніж утричі перевищує новозеландський, проте Нова Зеландія у рейтингу випередила Норвегію. Усі

ці країни забезпечують своїм громадянам не лише високий рівень життя, а й захист їхніх економічних та демократичних свобод. Порівняно з подібним торішнім дослідженням склад «щасливої десятки» змінився наполовину. Економічна криза явно внесла свої корективи у настрої австрійців, ісландців, австралійців, гватемальців та люксембуржців, які не знайшли своїх країн у цього річного рейтингу, однак його лідер – Данія – залишився на місці.

Чи зіпсував реноме Романа Зварича, на той час міністра юстиції, скандал навколо його міфічного диплома про вищу освіту з Колумбійського університету? А земельно-корупційний скандал у Київраді, що 1 жовтня 2007-го таємно роздерибанила кількасот ділянок столичної землі на кілька мільйонів доларів, закінчився другим прищестям Черновецького на посаду мера.

Можна ще згадати чотири-кратне порушення кримінальних справ проти Юлії Тимошенко (контрабанда, хабарництво, привласнення коштів, зловживання службовим становищем, підробка документів, ухиляння від сплати податків — повний набір), востаннє — у червні 2004-го. І з кожним разом народна любов до «ображеної владою Юлі», схоже, лише міцніла...

Неперебірливі наші виборці. Це на Заході за найменшу пляму на репутації політиків відправляють у відставку і вкривають ледь не пожиттєвою ганьбою. Вітчизняні скандалісти лише обтрушуються і штурмують нові політичні висоти. Прикро, що імідж держави відмивається значно важче.

Мар'яна Олійник

	ДАНІЯ		КАНАДА
90,1	92,3	\$68362	2%
	ФІНЛЯНДІЯ		ШВЕЙЦАРІЯ
85,9	88	\$55344	6,4%
	НІДЕРЛАНДИ		НОВА ЗЕЛАНДІЯ
85,1	88,2	\$55453	4,5%
	ШВЕЦІЯ		НОРВЕГІЯ
82,7	85,6	\$54908	6,4%
	ІРЛАНДІЯ		БЕЛЬГІЯ
81,1	91,4	\$63788	6,2%
78	87,3	\$46799	6,1%
77,4	80,9	\$65563	3%
76,7	85,5	\$30556	4%
76,5	84,3	\$98822	2,6%
76,3	75,5	\$49888	6,5%

■ Задоволеність життям ■ Очікувана задоволеність майбутнім життям
■ ВВП на особу ■ Рівень безробіття

Для складання рейтингу Організація економічного співробітництва та розвитку використала дані опитування Gallup World Poll, яке було проведено торік у 140 країнах світу. У кожній з країн було опитано не більш ніж 1000 осіб віком від 15 років.

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ВИБОРИ. Конституційний Суд визнав незаконною постанову ВР про призначення виборів президента на 25 жовтня.

ВЕРДИКТ. УЄФА відмовив Одесі та Дніпропетровську в проведенні матчів Євро-2012. Доля решти міст визначиться восени.

ПЕРЕВІРКА. У зв'язку з трагедією в Дніпропетровську уряд закрив на перевірку всі гральні заклади країни.

БОРЖНИК №1. «Нафтогаз України» — на межі банкрутства. Загальну заборгованість компанії оцінюють у 60 млрд грн.

КИНО. Голлівуд екранізує історію життя Ендрю Мвангури, який вів переговори про звільнення українського судна «Фаїна».

УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Третій місяць поспіль Держкомстат, Нацбанк і Державна служба зайнятості фіксують поліпшення макроекономічних показників. Це дає привід говорити про оздоровлення економіки та поступовий вихід із кризи.

Щоправда, більшість експертів переконані, що наявні статистичні дані ще не свідчать про сталу тенденцію, оскільки не всі галузі виходять із кризи. Поліпшення економічної ситуації пояснюють сезонним чинником, наполягаючи на тому, що макроекономічні показники слід порівнювати зі статистичними даними не за попередні місяці, а за відповідні періоди минулого року. Таким чином, можна зробити висновок, що економіка все ще перебуває у стані рецесії. Проте тренди останніх трьох місяців викликають стриманий оптимізм.

1 Стабілізація на ринку праці.

За інформацією Державної служби зайнятості, у лютому чисельність незайнятих громадян на обліку в центрах зайнятості почала зменшуватися. Станом на 1 березня 2009-го в Україні офіційно зафіксовано 924,9 тис. безробітних, на 1 квітня — 897,8 тис. У березні, за даними Держкомстату, реальна зарплата зросла на 4%. За інформацією Міністерства праці та соціальної політики, на кінець квітня на ринку праці відкрито 81 тис. вакансій.

2 Пожвавлення на ринку нерухомості.

За даними столичних агенцій нерухомості, у квітні зафіксовано 29%-ве збільшення кількості угод купівлі-продажу квартир. Середня ціна продажу квадратного метра в Києві у квітні зросла до \$1589 (у березні — \$1549, у лютому — \$1524). Експерти прогнозують подальше збільшення кількості угод купівлі-продажу в травні та стабілізацію цін на квартири.

3 Зростання виробництва.

У лютому обсяги промислового виробництва зросли на 5,4% порівняно із січнем, у березні — ще на 8,3%. Ймовірно, цей тренд матиме місце і в квітні — травні. За підсумками березня найдинамічніше зростала хімічна та нафтохімічна промисловість (+20,6%), добувна (+9,1%), целюлозно-паперова (+9,2%) промисловість та металургія (+4,6%).

ФОТО ОЛЕКСАНДРА ЧЕРНЮКОВА

зростанню попиту на продукцію чорної металургії (приріст у березні порівняно з лютим — 14,7%), хімічної та машинобудівної промисловості (відповідно 35,2% та 42,1%), АПК (11,9%). Щоправда, за підсумками I кварталу сальдо торговельного балансу товарів та послуг є від'ємним.

6 Стабілізація курсу національної валюти.

У першій половині травня гривня на міжбанку зміцнилася до 7,70 — 7,75 UAH/USD, на готівковому ринку — до 7,80 — 7,90 UAH/USD. Відносну стабілізацію курсу гривні пояснюють зростанням обсягів експорту (збільшується приплив валюти) та отриманням другого траншу кредиту МВФ у розмірі \$2,8 млрд.

7 Зростання фондового ринку.

У квітні індекс акцій ПФТС зріс на 49,5%, а за перші чотири місяці 2009 року — на 12,7%. Експерти вважають, що причиною висхідної динаміки українського фондового ринку є відновлення попиту на цінні папери металургійних підприємств.

4 Відновлення АПК.

Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції всіх категорій господарств у січні — березні зріс на 1,7% рік до року. Загальний обсяг продукції, реалізованої підприємствами АПК, у I кварталі 2009-го збільшився на 55% порівняно з відповідним періодом 2008-го (у фактичних цінах).

5 Зростання обсягів експорту.

З початку року НБУ фіксує стабілізацію обсягів експорту завдяки

8 Відновлення довіри до банків.

У квітні 2009-го вперше з жовтня 2008 року припинився вплив депозитів із банківської системи. Обсяг депозитів фізичних осіб зріс на 1,13 млрд грн — до 192,5 млрд грн. При цьому частка гривневих депозитів у їхньому загальному прирості становить 93%, що свідчить про зменшення девальваційних очікувань.

Sotheby's

EST. 1744

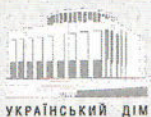

Українське Сучасне Мистецтво
20 - 21 травня

АУКЦІОН У ЛОНДОНІ
8 - 10 червня

ОРГАНІЗАТОРИ:

**УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ
ЖУРНАЛ «ART-UKRAINE»**

ПАРТНЕРИ:

Mercedes-Benz

КЛУБ
від Альфа-Банку

ПРИЙМАЄ:

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА:

Український Дім, вул. Хрещатик 2, Київ www.artukraine.com.ua

МАЙЖЕ СЕРІОЗНО

Подвиг міністра

Юрій Луценко вчинив як справжній мужик: випив, побився і вибачився

Скандал навколо міністра внутрішніх справ України Юрія Луценка чимдалі більше набуває рис політичного трилера з наркологічним підтекстом. Теорія змови навколо нашого головного борця зі злочинністю вже сягнула світового масштабу, і ті громадяни, які стежать за новинами, вже мали б страждати від нічних кошмарів і втрати апетиту.

А озирніться на тиждень назад – ніби ж нічого не відбувалося біди. Нехороші передчуття викликали тільки новини з Англії, де, за версією

Lenta.ru, коняку на прізвисько Moonlit Path, що належить королеві Єлизаветі II, оуло спіймано на вживанні допінгу. Аж раптом почалося! 4 травня у Франкфуртському аеропорту затримали керівника МВС України за звинуваченням у п'яній бійці з поліцейськими. Ну, припустимо, Юрій Віталійович трішки випив перед вильотом. Для добробуту, так би мовити, адже той, хто хоч раз літав на Як-42 внутрішньоукраїнських авіаліній,

до будь-якого літака тверезим уже не підійде. І не вірю я, що Луценко, хай би скільки пережив, утнув би щось небезпечно на борту лайнера «Люфтганзи». Яюсь я пив коньяк із Юрієм Віталійовичем в автобусі, що прямував із Києва до Вінниці, і, слово честі, машина разом із пасажирами прибула до пункту призначення без пригод. Та скільки кумедних історій і веселих анекдотів розповів тоді попутникам Юрій Віталійович! Б'юся об заклад: якби українського міністра таки посадили на літак до Кореї, летіти на ньому було б так само прикольоно, як на амстердамському рейсі.

Утім, у цій ситуації і німців зрозуміти можна. Кому, як не їм, знати, що може накоїти «мент»... пардон, поліцей після того, як перехилить кілька келихів пива чи чарчину горілки. Як повідомляє інформаційна агенція «Новый Регион», берлінський поліцейський (уже колишній), прийнявши «на груди», увірвався до музею мадам Тюссо і, вигукнувши «Ні війні!», відірвав голову восковому Адольфу Гітлеру. Погодьтеся: якщо на такі асоціальні дії здатен напідпитку простий колишній поліцей,

Партія регіонів під приводом занепокоєння, викликаного франкфуртським інцидентом, заблокувала парламентську трибуну. «Ситуація виглядає так, що Ющенко тримав його (Луценка. – Авт.) за руки, а Янукович заливав (горілку. – Авт.) у горлянку», – поділився підозрами депутат-регіонал Ярослав Сухий. «Політична розправа над міністром (внутрішніх справ. – Ред.) – це розправа над усім 300-тисячним інститутом міліції, – уточнив колега Сухого Геннадій Москаль із «Народної самооборони».

– Це спроба відтягти голову єдиній стабілізаційній системі в державі, єдиному налаштованому і справді працюючому механізму, почати в країні епоху хаосу та злочинності. <...> Все дуже просто пояснюється: унаслідок такої дестабілізації введуть надзвичайний стан, щоб не проводити виборів!» Щоб урятувати майбутні президентські вибори і світ, Юрій Луценко вчинив почоловічому, так, як до нього не робив жоден вітчизняний можновладець. 12 травня він вибачився

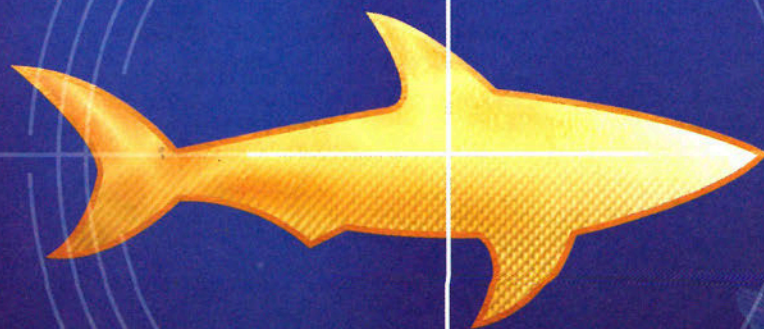
то чого могли очікувати німецькі правоохоронці від піддатого українського головного міліціонера, в минулому комсомольця, чий дід воював проти фашистів? Цілком логічно, бюргери боялися, що пілот «Люфтганзи» видасться Луценкові нацистським асом «Люфтваффе» з усіма наслідками. Словом, непорозуміння вишло. За нього двоє франкфуртських поліцейських заплатили здоров'ям (торішня історія з київським мером Леонідом Черновецьким довела, що Юрій Віталійович – майстер із нанесення пахових ляпасів). Здавалося, що інцидент вичерпано. Аж ні – далі пішло-поїхало.

перед народом і подав у відставку. Але хмари хаосу вже збираються над планетою. Зокрема, як повідомляє BBC News, в австралійському зоопарку «Аделаїди» самця орангутанга на прізвисько Карата влаштувала коротке замикання в сигналізації та намагалася втекти. «Це дуже винахідлива тварина», – прокоментував поведінку мавпи Пітер Уайхед, керівник установи.

За його словами, Карата – найнепосидючий орангутанг. Вона обожнює їжу, особливо ту, яку відбирає в інших мавп.

Антон Лузер

Навіщо зайві
ПОСТРІЛИ?
Якщо є ціль!

**Пряме влучення
в цільову аудиторію**

Рекламна служба: (044) 207 44 85,
(067) 522 2240 e-mail: reklama@tv.1.com.ua

www.tv1.com.ua
www.fbc.net.ua

перший діловий
телевізійний канал

Євген

Згоден з автором. 9 Травня для Росії — День Перемоги: вони відстояли свою незалежність. Україна в цій війні нікого не перемогла, а так і залишилась колонією. Тому цей день повинен бути Днем Пам'яті жертв війни.

ЧИТАЧ

Ех, Євгене... Правду кажуть, що історична пам'ять живе недовго. Скільки мільйонів українських хлопців у складі ЧА загинуло на тій

війні, ви знаєте? Чи вони не заслуговують, аби їх згадати 9 травня. Це ж НАШІ ЛЮДИ

Слава

Дякую п.Макарову за черговий якісний інформаційний продукт! У війні нема переможців і переможених. Зараз спостерігаємо чергові спроби ідеологічних маніпуляцій подіями, окремі з них і відзначив п.Макаров. Можемо з піною доводити як безсумнівну визвольницьку роль радянської армії, так і тоталітарне поневолення советами Центральної і Східної Європи. Найкраща битва — та, що не відбулася, як писав великий китаєць. Вважаю, що День Перемоги слід відзначати як день пам'яті жертв війни, всіх, незалежно від того, чиї ці жертви. Вшануємо ж їх хвилиною мовчання.

Галина

Як і щоразу, — дякую Вам, пане Макаров, за сміливість крушити гнилі міфи. Тут дехто пише, що добре було жити в СРСР? Цей «дехто» й досі душею живе там, у царстві гнилої ковбаси і гнилих міфів. Але були люди, які й тоді, в гнилому СРСР, жили так само в Україні, нехай і заново окупованій. І розуміли, що Українська Вітчизняна триватиме довго. Триває вона й досі. Наші перемоги ще попереду. Ви їх також наближаєте.

Павло Подобед

У мою рідному Херсоні міська рада ухвалила підняти червоний прапори із серпом і молотом над муніципальними будинками у «День Перемоги». Перший червоний прапор підняли навпроти храму УКЦ КП, де 70 років тому більшовики закатували священника автокефальної церкви от. Липовецького. Таке собі нагадування про перемогу над Україною.

Віталій

Жоден історик не знає точної або навіть приблизної цифри. Найбільш сміливі (або підлі — то вже як кому подобається) пишуть про «5 мільйонів». І от знаходиться не фаховий історик, який спокійно пише що «в радянській зоні окупації з-поміж 15 мільйонів німкенів фактично не залишилося незгвалтованої?». А це значить, що всі (!!!) радянські солдати, які дійшли до Берліна, гвалтівники..... Я навіть на знаю нецензурного слова, яке точною мірою могло б передати міру огиди та презирства до автора. Більшої підлості не читав давно.

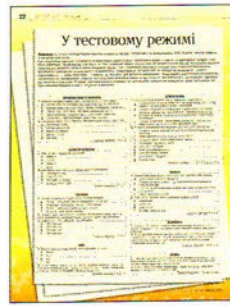
Прискіпливий

Віталію: Так, взагалі не треба говорити про злочини німецької та радянської армій. Бо хтось може сказати тезу, яку в принципі не можна ні довести, ні спростувати, наприклад, що німецькі солдати згвалтували не п'ять, а шість мільйонів жінок в Україні, й після цього хтось подасть до суду, з метою

захистити чесне ім'я доблесних німецьких військових. Бо ж німецькі фашисти, як і радянські солдати, несли людству лише мир, щастя і добро. Ох, яка ж це підлість викривати злочини нацистів і більшовиків. Як же важко на серці. Прямо не знаєш, як далі жити.

МС

Абсолютно погоджуюсь із автором: яке ж це свято? Це, швидше, день жалоби, і тут не прапорами вимахувати треба, а дійсно помолитися за тих, хто загинув. А те, що Росія використовує мільйони мертвих заради якоїсь міфічної ідеї і подальшого задурення свого народу — так це не новина, образ ворога дуже потрібен царському режиму.

Олег, Донецьк

Я би радше не просто оцінював ЩО НАПИСАНО У ТЕСТАХ, хоча до цих пір не можу збагнути — як знання прізвищ всіх поміщиків, яких відвідав Чічіков, може гарантувати моє знання і розуміння безсмертного твору Гоголя «Мертві душі»??? Питання в тому, що, на відміну від Черномордіна, ми «Хотіли як у людей, а вийшло — як у хохлів»!

1. У класах холодно, я був простим спостерігачем і так замерз, що не те щоб думати, всидіти не міг!!!
 2. Пояснення російською мовою не відповідають темі завдання, що викладено українською!!!
 3. В разі серйозних проблем (хвороби/неприємності) — людина в цьому році позбавлена права на перездачу чи доздачу тестів і має рік втратити!!!
- Панове, давайте будемо відверті — зробили, аби замилити очі Ющу й америкосам, що давали на це гроші попервах, а сертифікат купити чи хабаря в вищі дати — це вже як кому з батьків до впоодоби буде... Прикро і головне — не видно світла в кінці тунелю...

Andrzej Lviv

Треба спершу змінити систему освіти, а потім тести, а не навпаки. А тести відповідають шкільній програмі, лише програма не відповідає ні розвитку особистості, ні потребам суспільства, ні законам життя...

Natalia

Я думаю, що автор абсолютно прав касательно «практики зомбирования в финансовых секторах», но то, что автор представляет как «зомбирование в религиозной секте», прису-ще абсолютно любой религии, а также христианским конфессиям. Православие, также как и католицизм и протестанство, учит тому, что человек без Бога несчастный и больше молиться и т.д. Зачем так резко? И позволю заметить, не совсем грамотно.

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine. livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Редакційна рада: Кирило Галушко, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк (голова)

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

SIA'09

Виставка актуальних пропозицій автомобільного ринку

27-31 травня

Україна. Київ. Міжнародний Виставковий Центр
Броварський пр-т, 15 (м. «Лівобережна»)
(26 травня - день акредитації преси)

Організатори:
Міністерство транспорту та зв'язку України
Міністерство промислової політики України
Асоціація українських автовиробників «Укравтопром»
Виставкова компанія АВТОЕКСПО

АВТОЕКСПО

Тел.: +38 (044) 351-7700/11
Факс: +38 (044) 351-7715
E-mail: office@autoexpo.ua
www.sia-motorshow.com.ua

Генеральний
інформаційний партнер

ІНТЕР

Офіційний радіо-партнер

Офіційний інтернет-партнер

МЕТА
www.meta.ua

Офіційні медіа партнери:

АВТО ЦЕНТР
ВИДАВНИЦТВО

Зарулем
АВТОМОБІЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

У пошуках ФІЛОСОФІВ

Юрій Щербак розповів **Тижню** про сучасний стан і втрачені можливості української зовнішньої політики

СПІЛКУВАЛАСЯ Жанна Безп'ячук,
ФОТО: Олександр Чекменьов

Сучасній Україні вкрай бракує філософів, особливо в царині зовнішньої політики. Ми вже звикли до технократизму, кон'юнктурності, бюрократичного догматизму та провінційності як основних рис формування української політики. Чиновники, чия природна функція — втілювати в життя блискучі ідеї філософів, у підсумку просто намагаються якось прикрити ситуативними діями вакуум таких ідей. Цей вакуум, однак, є штучним. Насправді Україна має своїх видатних мислителів, але надто часто їх не чувають. Про суть, фундаментальні засади, занехаяні напрями й невітілені в життя блискучі ідеї української зовнішньої політики **Тиждень** розмовляв із Юрієм Щербак, досвідченим дипломатом, письменником, мислителем.

«КОМПЛЕКС ОГРИЗКА»

У. Т.: До сьогодні єдиним рамковим документом у царині української зовнішньої політики залишається ухвалена ще 1993 року Постанова Верховної Ради «Про основні напрями зовнішньої політики України». Наскільки відповідає цей документ нинішнім геополітичним реаліям?

Я пам'ятаю, як приймали цей рамковий документ у 1993 році — завдяки активній, патріотичній позиції деяких депутатів. Основними напрямками зовнішньої політики тоді визначили шлях до європейської інтеграції, посилення співпраці з НАТО (1993 року ще не ставилася мета вступу до Альянсу), членство України в Раді Європи та низці інших організацій тощо. Ця програма була доволі детальна й реалістична. Головне — вона відображала інтереси України на той момент. Нашій країні треба було вийти з тіні Радянської імперії. Сьогодні назріла об'єктивна потреба визначити основні зовнішньополітичні позиції України відповідно до нового світового порядку, який відтоді докорінно змінився. Але, на мій погляд, у новому рамковому документі мають залишитися ті основні ідеї, які були закладені у попередній програмі.

У. Т.: Але наскільки реалістичним є досягнення консенсусу щодо стратегії зовнішньої політики Укра-

їни між тими силами, які сьогодні воюють за владу?

Сьогодні, на жаль, є сили, які просто хочуть підпорядкувати Україну іншій державі, підім'яти її під російську зовнішню політику, ігноруючи при цьому наш європейський вектор і перспективи стратегічного партнерства із США. Звісно, ніхто з тверезо мислячих політиків не може заперечити потребу в розвитку дружніх відносин та співпраці з Росією. Проте сьогодні в Україні діє сформована Москвою та різними її організаціями п'ята колона. Компартія — це приклад такої російської агентури, що діє всупереч інтересам України. Партія регіонів, заграючи зі своїм електоратом, висуває антизахідні, антиамериканські ідеї.

Отже, зараз стратегічне планування зовнішньої політики України зайшло в глухий кут. На сьогодні є п'ять різних законів щодо концепції зовнішньої політики, які суперечать один одному. Звести їх до купи й досягти якогось консенсусу просто неможливо. Лише після президентських і парламентських виборів можна буде сподіватися на зрушення в цій справі.

У. Т.: Як би ви оцінили ефективність діяльності українського МЗС в умовах затяжної політичної кризи?

Міністерству дуже складно працювати через поділ держави між двома-трьма владними центрами, коли кожен із них намагається керувати зовнішньою політикою. Зовнішня політика президента, який повинен нею керувати відповідно до Конституції, прем'єр-міністра та опозиції — це три різні зовнішні політики. Більшість людей, які працюють у МЗС, — справжні фахівці, мені це відомо достеменно. Але вони просто пригнічені ситуацією, що склалася в державі. У нашому МЗС сформувався «комплекс Огриска». Люди бо-

ються висловлювати свої погляди після того, як так жорстоко покарали міністра закордонних справ за те, що він обстоював національні інтереси своєї держави та хотів поставити на місце посла іншої держави (Росії. — **Тиждень**), який дав недипломатичні оцінки українському керівництву.

Те, що так цинічно розміняли українського міністра на інтереси Москви, стало сигналом для інших дипломатів. Мовляв, якщо ви теж так поводитиметеся, то й на вас чекає те саме. Що в такій ситуації повинні робити дипломати, зокрема молоді фахівці, які присвятили своє життя дипломатичній службі й не мають іншої професії? Вони змушені замовкнути й бути дуже обережними. Водночас треба віддати належне нашому МЗС, яке повноцінно працює, у той час як інші державні механізми розладнані.

АБСУРДНІСТЬ НЕЙТРАЛІТЕТУ

У. Т.: Які, на вашу думку, існують загрози національній безпеці України?

Загроза номер один — політика Москви. Це не тільки мій висновок. Сьогодні про це говорять й інші експерти з національної безпеки. Ми не знаємо, яким чином російське керівництво провадитиме політику щодо України в період економічної кризи. Під час кризи Росія втратила велику частину валютних резервів, девальвував рубль, різко знизилася надходження від експорту. За таких умов проводити силові акції проти України не в національних інтересах Росії. Однак, за словами аналітиків, частина кремлівського керівництва може вирішити, що об'єднання людей навколо якоїсь зовнішньої цілі, як-от воєнні дії проти України, відверне увагу російських громадян від внутрішніх негараздів. ▀

Біографічна нота

Юрій Щербак народився 1934 року в Києві. Закінчив Київський медичний інститут. Працював у Київському науково-дослідному інституті епідеміології та інфекційних захворювань ім. Л.В. Громашевського. Доктор медичних наук. Один із засновників і голова Української екологічної асоціації «Зелений світ», перший лідер Партії зелених України. Член Верховної Ради СРСР (1989 – 1991). Перший міністр охорони навколишнього середовища незалежної України (1991 – 1992). Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ізраїлі (1992 – 1994), США (1994 – 1998) та Мексиці (1997 – 1998 за сумісництвом), Канаді (2000 – 2003).

ГЕТЬ ВІД ЄВРАЗІЇ. Деспотичні автократичні режими й відсталі технології – ось усе, чого ми там можемо навчитися

У. Т.: Як ви ставитися до ідеї фінляндизації в українській зовнішній політиці, зокрема до такої її складової, як нейтралітет?

Фінляндизація певною мірою можлива, але не нейтралітет. Це абсурдна ідея. Україна – занадто велика держава й занадто великий елемент системи європейської безпеки, щоб бути нейтральною. На мою думку, ми не можемо мати нейтральний статус, жодна велика держава сьогодні не може нам його гарантувати. Особливо за умов, коли Росія прагне відновити свій вплив на пострадянському просторі. Водночас після ядерного роззброєння Україна не використовує механізму гарантій своєї безпеки, суверенітету та тери-

торіальної цілісності, наданих Росією, США і Великою Британією в межах Будапештського меморандуму 1994 р. та односторонніх гарантій Китаю і Франції.

За нинішніх умов, коли поступ України до НАТО та ЄС загальмовано, ми повинні посилити нашу обороноздатність, збройні сили. Ми маємо серйозний ракетний потенціал, ми можемо розвинути клас ракет, який нам дозволено режимом контролю над ракетним озброєнням. Політика фінляндизації передбачала стриманість у риторичі щодо сусідньої держави, яка їй загрожувала. Але у Фінляндії була національна єдність, фіни ненавиділи Радянський Союз. Водночас Фінляндія

завжди мала суттєву підтримку з боку Заходу.

У. Т.: Яким чином Україні потрібно вирішувати проблему перебування російського Чорноморського флоту в Севастополі, щоб забезпечити себе від наростання антиукраїнських настроїв у Криму?

Українська позиція щодо цього питання має бути юридично продуманою та грамотною. Згідно з договором до 2017 року Чорноморський флот повинен залишатися в Криму. Після цієї дати він обов'язково має покинути територію України. Російський Чорноморський флот може стати дуже серйозним деструктивним елементом. Не слід забувати, що він включає не тільки старі заржавілі кораблі, а й наземні структури: авіацію, спецназ, морську піхоту, які можуть відіграти свою негативну роль, якщо розгортатиметься військовий сценарій відокремлення Криму від України. Також флот є важливим економічним чинником. Уряд має скласти план забезпечення економічного розвитку Севастополя після того, як піде флот. Є різні варіанти: можна проголосити зону вільної торгівлі, можна використати севастопольський порт для активної міжнародної торгівлі.

У. Т.: Як ви оцінюєте європейську ініціативу Східного партнерства?

Східне партнерство – це певною мірою поступ. Те, що там для України формально не передбачено перспективи членства в ЄС, слід розглядати як фатальну помилку Заходу. ЄС відштовхує нашу країну, показуючи українському суспільству, що, мовляв, ви нам не потрібні. Україна для Заходу – це бідна, нестабільна країна, що перебуває під великим впливом Росії. Тому наші перспективи членства в ЄС доволі примарні й віддалені. Але це не означає, що мету повноцінної євроінтеграції треба закреслити та йти в євразійському напрямку. Деспотичні автократичні режими й відсталі технології – ось усе, чого ми там можемо навчитися.

ЗАНЕХАЯНІ НАПРЯМИ

У. Т.: Сьогодні Україна не вибудовує цілеспрямованої та осмисленої співпраці з країнами, що набирають обертів на світовій арені. На кого треба орієнтуватися насамперед?

У нас цілковито провалений китайський напрям. Керівництво України не змогло налагодити нормальні відносини з КНР. Китай – це справді країна, яка виходить на світову вершину і є нашим природним союзником. Будучи членом Шанхайської організації співпраці, КНР не підтримала вторгнення Росії в Грузію. Взагалі Китай дуже обережно провадить свою зовнішню політику. Нам потрібно також звернути особливу увагу на Туреччину, яка стає серйозним гравцем у Чорноморському регіоні.

У. Т.: Які ще перспективні геополітичні напрями ми не розвиваємо?

Німецький напрям. Німеччина – це локомотив європейської економіки. Цей напрям такий занехаяний, що тепер німецький уряд розглядає Україну лише як зону впливу Росії. Німці зацікавлені тільки в тому, щоб російський газ надійно надходив до них через територію України і не більше. Нам потрібно було значно більше залучати німецьких інвестицій, розвивати спільні проекти.

У. Т.: Такий напрям зовнішньої політики, як культурна репрезентація України у світі, взагалі не розвивається. Де наша мережа інститутів української культури по всьому світу? Чому Польща змогла це зробити, а ми – досі ні?

Між іншим, перші інститути польської культури за кордоном

створювали ще в радянські часи. Україна ж мала б зробити навіть більше. Бо Польщу краще знають у світі. Коли я працював послом у США, Канаді, на гастролях приїздили українські колективи. Їх ніхто не спонсорував, не підтримував. Системної, продуманої, цілеспрямованої державної політики культурної репрезентації України у світі немає. Колись мене просили закордонні колеги: дайте нам якісні сучасні серіали, фільми про ваше життя. Але дати було нічого. Взагалі, в Україні побутує дуже вузьке розуміння зовнішньої політики як переговорів дипломатів із дипломатами. А насправді це лише один із її елементів. Вона обов'язково має включати також створення економічних центрів впливу (закордонні інвестиції) й культурну репрезентацію.

ЧИНОВНИКИ Є, ФІЛОСОФІВ НЕМАЄ

У. Т.: Як ви оцінюєте кадрову політику МЗС і загалом кадрово-експертне забезпечення зовнішньополітичної діяльності України?

У нашій країні немає людей такого рангу, як Збігнев Бжезінський, Генрі Кіссінджер, тобто у нас відсутні філософи зовнішньої політики. Чому? Тому що так поведлося, що наші міністри закордонних справ були переважно чиновниками, поставленими для виконання завдань президента. Вони не могли мати власну думку, самостійно оцінити

ситуацію. У нас дуже мало науковців у сфері зовнішньої політики. Приміром, американці постійно здійснюють ротацію в апараті зовнішньої політики: запрошують професорів зі Стенфордського, Гарвардського та інших провідних університетів, щоб вони працювали на державній службі кілька років у сфері, на якій спеціалізуються. Таким чином, науковець віддає свої ідеї державі. У нас є чудові науковці, люди, які мають авторитет в експертному середовищі, але їх не беруть на державну службу.

У. Т.: У молодих фахівців із західними дипломами є ще й така проблема: на держслужбу їх взяти можуть, але вони опиняються на найнижчих, безпросвітних посадах, перебування на яких у нашій системі може відбити будь-яке бажання щось робити взагалі...

Справді так. Молоді люди потрапляють у заскоружлу, закриту, бюрократичну систему, де їм доручають писати якісь папери, на які потім ніхто не звертає уваги. З власного досвіду можу вам розповісти: з тих пропозицій, які очолювані мною посольства готували для МЗС, нічого не було використано. Ми називали міністерство «кладовищем блискучих ідей». У той час, коли я працював послом, на державній службі перебували чудові дипломати, які пропонували десятки цінних ідей. Але майже нічого з того не використовувалося. ■

Київ: опт, б/г розрахунок: /044/ 461-98-98 (багатоканальний), ф.: 461-98-40, www.liganova.kiev.ua, info@liganova.kiev.ua
роздріб: Салон-магазин „Крісла Стільці Столи”: пр. Голосіївський, 70, тел.: /044/ 461-98-38

Салон-магазин „Крісла Стільці Столи”: б-р Лесі Українки, 34, тел.: /044/ 461-91-91
Салон-магазин „Крісла та Стільці”: Харківське шосе, 55, тел.: /044/ 562-60-30

ДНІПРОПЕТРОВСЬК: тел.: /0562/ 31-30-31; ЗАПОРІЖЖЯ: тел.: /061/ 224-67-16; КРИВИЙ РІГ: тел.: /0564/ 92-08-38; МАРІУПОЛЬ: тел.: /0629/ 33-50-24;
ДОНЕЦЬК: тел.: /062/ 348-83-83; МИКОЛАЇВ: тел.: /0512/ 55-59-52; СІМФЕРОПОЛЬ: тел.: /0652/ 57-12-58; ЖИТОМИР: тел.: /0412/ 414-700;
ЧЕРНІГІВ: тел.: /04622/ 4-11-37; ХАРКІВ: тел.: /057/ 731-12-97; ХЕРСОН: тел.: /0552/ 44-09-12; ОДЕСА: тел.: /048/ 777-78-77; ЛЬВІВ: тел.: /032/ 295-24-24;
ЛУЦЬК: тел.: /03322/ 5-14-81; ПОЛТАВА: тел.: /0532/ 67-85-00; ЧЕРКАСИ: тел.: /0472/ 31-35-05; КІРОВОГРАД: тел.: /0522/ 33-06-15; ЛУГАНСЬК: тел.: /0642/ 71-95-37

На повному пенсії

Уряду дедалі важче забезпечувати своєчасну виплату пенсій – прихований дефіцит бюджету Пенсійного фонду становить близько 13 млрд грн. Але експерти переконані, що до завершення президентських виборів пенсії платитимуть у повному обсязі

АВТОРИ: Валентина Кузик,
В'ячеслав Дарпінянц

На останній нараді з питань фінансового становища Пенсійного фонду (далі – ПФ) президент Віктор Ющенко заявив, що реальний дефіцит бюджету цієї установи вдвічі більший від запланованого. Згідно з урядовою постановою від 11 березня 2009 року перевищення видатків над доходами ПФ до кінця грудня має становити 13,05 млрд грн. Відповідну різницю зазвичай покривають за рахунок держбюджету, і в цьому немає нічого особливого. Однак, за інформацією глави держави, в 2009-му розмір недотаційних надходжень до ПФ (114,91 млрд грн) спланували

хибно, виходячи із завищеного показника фондів оплати праці (ФОП) в українських компаніях, відрахування з яких формують бюджет ПФ. Віктор Ющенко зауважив, що цього року ФОП становитиме в найкращому разі 276 млрд грн, тоді як у розрахунках Кабміну фігурує інша сума – 313 млрд грн. Наслідок урядового оптимізму – прихований дефіцит ПФ у розмірі близько 13 млрд грн.

ДВІ ПРАВДИ

Поміж причин зменшення ФОП експерти виокремлюють дві ключові: масові звільнення працівників на українських підприємствах та «конвертація» зарплат. Ще в січні заступник голови Державної податкової адміністрації України Сергій Власенко прогнозував: «Найсум-

ніша ситуація буде з адмініструванням нарахувань на фонд оплати праці». Зараз цей прогноз справджується: лише в січні – лютому обсяг власних надходжень до ПФ виявився на 3 млрд грн меншим від запланованого.

За версією президента, проблеми з виплатами пенсій можуть виникнути вже у травні. Віктор Ющенко звернув увагу на те, що в державній казні немає коштів для фінансування дефіциту бюджету ПФ: у квітні перевищення видатків фонду над доходами становило 3 млрд, тоді як на єдиному казначейському рахунку вдалося акумулювати лише 0,5 млрд грн.

Натомість міністр праці та соціальної політики Людмила Денісова стверджує, що «бюджет Пенсійного фонду напружений, але він викону-

ється». За її даними, власні надходження ПФ у січні–квітні становили 106% плану». А перший заступник голови правління Пенсійного фонду Валерій Ярошенко повідомив **Тижню**, що розрив між доходами та видатками ПФ є плановим і асигнування на його покриття передбачені державним бюджетом на цей рік.

Експерти не сумніваються, що в умовах кризи уряд має проблеми з виконанням державного бюджету, які автоматично позначаються на ліквідності Пенсійного фонду. Але очевидно й те, що під час передвиборчих перегонів прем'єр Юлія Тимошенко, вона ж кандидат у президенти, зробить усе, щоб пенсії виплачували своєчасно. Принаймні на це розраховують у місцевих відділеннях ПФ, наголошуючи, що наразі серйозних проблем з фінансуванням немає. «Виплата пенсій залишається пріоритетною статтею витрат, а тому малоімовірно, що уряд затримуватиме ці трансферти», — стверджує економіст CASE-Україна Володимир Дубровський. На його думку, Кабмін знайде кошти на покриття дефіциту бюджету ПФ, але це призведе до появи нових дірок у фінансовій державі.

ДО ДЖЕРЕЛ

Не виключено, зокрема, що на покриття дефіциту ПФ буде спрямовано кошти другого траншу Міжнародного валютного фонду. В травні Україна отримає \$2,8 млрд, половина з яких, за домовленостями МВФ та уряду Юлії Тимошенко, може бути виділена на фінансування держбюджету.

Паралельно Кабмін вживає оперативних заходів для збільшення надходжень до ПФ. Зокрема, з 1 травня до 208 грн збільшено щомісячний внесок із пенсійного страхування для підприємців-спрошенців (раніше відповідні відрахування становили від 6 до 84 грн). Урядові економісти підраховали, що інновація має збільшити доходи ПФ у 2009 році на 1,9 млрд грн. Проте наряд чи ця цифра є реалістичною, оскільки відповідна урядова постановка може бути оскаржена в судах, адже податкові ставки визначаються тільки законами.

Заступник голови ДПАУ Сергій Власенко, своєю чергою, обіцяє жорстко реагувати на спроби під-

приємців оптимізувати податкові нарахування на фонд оплати праці за допомогою спрощеної системи оподаткування. «Суть цієї системи в Україні абсолютно перевернена. Якщо працівник, який перебуває в трудових відносинах з підприємством, зареєстрований як приватний підприємець і нібито надає послуги відповідно до цивільно-правового договору, йдеться про застосування схеми ухиляння від сплати податків за допомогою системи спрощеного оподаткування, — каже пан Власенко. — Якщо спрошенець перебуває в трудових відносинах, роботодавець повинен офіційно платити йому зарплату, що оподатковується податком на доходи фізичних осіб і збільшує нарахування на ФОП. Роботодавці, які використовують спрошенців для оптимізації, будуть об'єктами пильної уваги з боку податкових органів».

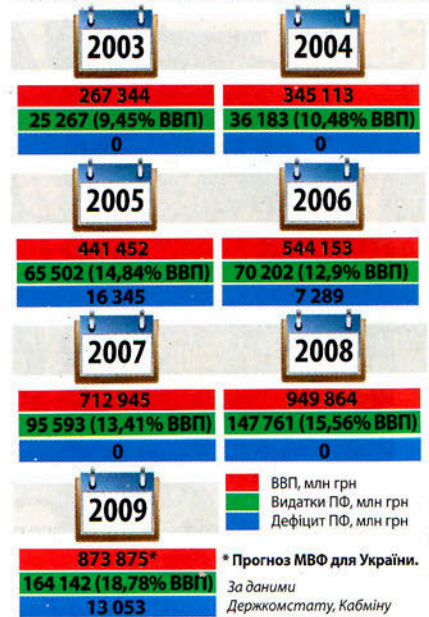
ХРОНІЧНА ВИРАЗКА

Директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ Елла Лібанова називає ситуацію з бюджетом ПФ «цілком зрозумілою» і запевняє, що латати дірки доведеться ще довго, адже українська пенсійна система потребує суттєвих структурних змін. «Нічого екстраординарного в дефіциті фонду немає. Понад те, він цілком прогнозований та органічний, адже ситуація, що склалася, пов'язана зі зміною вікової структури населення та функціонуванням солідарної пенсійної системи», — зазначає Володимир Дубровський.

За інформацією Елли Лібанової, зараз кожен працюючий українець фактично утримує одного пенсіонера. Причому надалі ситуація лише погіршуватиметься — за даними Держкомстату, з 2014 по 2018 рік кількість пенсіонерів в Україні перевищуватиме кількість працюючих на 733 тис. осіб, до 2023 року ця цифра подвоїться.

Але Кабмін не орієнтований на стратегічні цілі й упровадження пенсійної реформи. Зокрема, голова Держкомпідприємництва Олександра Кужель вважає, що проведення довгострокових реформ під час кризи є неможливим, оскільки «це потребує значних коштів, політичної волі та єдності політиків, чого немає зараз». А Ігор Бураковський, директор Інституту еконо-

ІНДЕКС ПРАЦЕЗДАТНОСТІ. ВІДНОШЕННЯ ПЕНСІЙ ДО ВВП УКРАЇНИ СТІМКО ЗРОСТАЄ

мічних досліджень та політичних консультацій, навпаки, попри кризу, вважає пенсійну реформу нагальною справою. На його думку, впровадження другого рівня пенсійної системи — загальнооб'язкової накопичувальної системи — не потребуватиме великих коштів з боку держави.

Експерти не радять уряду збільшувати податковий тиск, щоб вирішити проблему виплати пенсій, а пропонують переглянути розміри виплат так званим елітним пенсіонерам. «Невеликі пенсії треба виплачувати у повному обсязі, решту — в межах наявних бюджетних коштів. Звісно, це вкрай непопулярний захід, адже він може призвести до зменшення високих пенсій, — розмірковує Ігор Бураковський. — Доцільно також переглянути кількість категорій пільговиків у контексті скорочення системи соціальних пільг». Проте можливість втілення таких інновацій вкрай невисока. «Трансфертна система в Україні застаріла, але Кабмін не вдаватиметься до зменшення пенсій та кількості пільговиків, хоча це і є необхідним. У жодній політичній силі не стане волі запропонувати та підтримати непопулярні соціальні рішення напередодні президентських виборів», — резюмує Олександр Жолудь, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень. ■

ОЦІНКА

Хто лишиться на трубі?

Реконструкцію української ГТС знову можуть забалакати: можновладцям не вигідно руйнувати тіньові газові схеми

АВТОР: Валерій Боровик, голова правління альянсу «Нова енергія України»

Цікавий збіг: днями інтерес до української газотранспортної системи виявили майже одночасно і в Сполучених Штатах, і в Європі. Віктор Ющенко в Празі говорив зі спеціальним уповноваженим Держдепартаменту США з енергетичних питань у Євразії Річардом Морнінгстаром про підтримку урядом США проекту модернізації української ГТС. Водночас у Києві готовність брати участь у тендерах з реконструкції української труби висловили представники німецької компанії Concord Power NORDAL Gmb та двох її партнерів. Нагадаю, що майже одразу після підписання так званої Брюссельської декларації Юлія Тимошенко, перебуваючи в Японії, заручилася підтримкою тамтешніх інвесторів. А два тижні тому на прес-конференції в Москві українська прем'єрка заявила, що реконструкція української газотранспортної системи неможлива без участі Росії та «Газпрому».

Зацікавленість найголовніших гравців на газовому ринку дає Україні шанс перетворити свою газотранспортну систему на прибутковий бізнес як для компаній, що оперуватимуть потужними інвестиційними потоками, так і для держави. Однак є великий ризик, що цю надію поховать під численними політичними заявами. Стан нашої ГТС – справжня загроза національній безпеці України. Гроші, які проходять через Укртрансгаз, усмоктовуються комерційними структурами, проводяться псевдотендери, Україна не має системи обліку на кордоні з Росією, а, як кажуть американці, те, що ми не обліковуємо, ми й не контролюємо. Йде дезінформація

щодо обсягів прокачки газу, споживання і т. ін. За підрахунками різних фахівців, близько 10 млрд кубів газу щорічно зникає в тіньових схемах – у компаніях і офшорах, причетних до цього бізнесу. Отже, на запитання, чому реконструкцію ГТС досі не розпочато, відповідь проста: людям, які «сидять» на цих потоках, прозорість не потрібна.

Не бажана така відкритість і для Росії, тому її так налякала Брюссельська декларація. Однак росіяни – люди прагматичні, вони розуміють, що українська ГТС рано чи пізно стане прозорою, але їм дуже хочеться, щоб це сталося якомога пізніше. А не стане – Європа збудує альтернативні газопроводи – Nabucco, White Stream тощо, чим завдасть Росії ще більшого болю.

Чому реконструкцію ГТС досі не розпочато? Ділкам, які «сидять», незалежно від зміни влади, на газових потоках, прозорість не потрібна

Якщо ж руки такі дійдуть до реконструкції нашої ГТС, Україні не варто виступати в ролі соромливої прохачки. Такої розгалуженої системи на нашому континенті немає ні в кого, крім Росії. Тобто подібних за масштабами проектів у світі не так багато, можна сказати – одиниці, за ними ганяються всі великі компанії. Тому не треба просити – самі прийдуть і запропонують! Потрібно лише сформулювати прозорі, зрозумілі тендерні умови. Показати інвес-

тові захищеність і прозорість проекту, стабільність компанії – отримувача інвестицій, – і вишикується черга охочих. Хто це може бути? ABB, Siemens, General Electric – не більше десяти, а то й семи компаній, які справді здатні здійснити таку масштабну реконструкцію.

Проте потенційні інвестори, наприклад, із Японії, тільки рішення, братися чи не братися за такий проект, прийматимуть упродовж року-двох. Така вже в них традиція. Американці та європейці можуть зважитися швидше, але на підготовку до реалізації проекту все одно потрібно чимало часу.

Швидше за все, Україна до президентських виборів не підпише гарний інвестиційний контракт щодо реконструкції ГТС. В умовах політичної і фінансової неста-

більності, невизначеності після президентських виборів гроші надходять лише на поганих умовах. Адже чим менш комфортні обставини, в які приходить інвестор, тим більше він вередує і вимагає. Це дасться взнаки не сьогодні-завтра, під час здачі об'єкта, при виконанні Україною певних фінансових

зобов'язань, при управлінні ГТС тощо. Але поки йдуть переговори, треба розпочинати готувати пілотні проекти з реконструкції окремих компресорних станцій. Деякі з них сьогодні вже на межі аварії. Гігантomanія ж зараз недоречна, адже ніхто – ні Віктор Андрійович, ні Юлія Володимирівна, ні будь-хто інший – не знає, хто буде наступним президентом, хто доведиме цей стратегічний, економіко-утворювальний проект до дуптя.

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

на фото співробітники ТОВ "ПрессКом" (С. Шабан, В. Володар, А. Шарок, Д. Бадрик, А. Озарник, С. Шанк)

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел. / факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

21 травня
2009 року

ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ЦЕНТР

Jazz
in Kiev

Нова програма:
Apple Tea V

початок о 20:00

Великий зал Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського

Замовлення квитків:

тел.: +38 095 111 55 77

jazzinkiev@gmail.com

www.jazzinkiev.com

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР ПРОЕКТУ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

Олександр Сапега – барабани
Михайло Філіпеня – гітара
Ігор Сацевич - бас

Костянтин Горячий – клавішні інструменти
Павло Аракелян – тенор-саксофон, флейта
Ігор Лютий – альт- та сопрано-саксофони

ПАРТІЙНА КОРУПЦІЯ

Для штабів політичних сил
головне на виборах не перемога,
а «освоювання» бюджетів

АВТОРИ: Богдан Буткевич,
Андрій Лаврик

Конституційний суд поставив крапку у питанні щодо дати президентських виборів, фактично «перенісши» їх з 25 жовтня на 17 січня 2009 року. Відтак, коли година «Ч» визначена, нарешті починається відкрита боротьба за пост президента України. Штаби офіційні й «тіньові» розписують бюджети, скоро стартує мобілізація клерків, активістів, пікетників, агітаторів, політ- та медіа-технологів. Ці армії схрестять списи в боротьбі за владу для своїх вождів. За лаштунками політичних баталій без зайвого галасу та красивих гасел запанує щуряча метушня: партійні бюрократи захопляться розтягати гроші спонсорів.

Внутрішньопартійну корупцію породжує насамперед безідейність партій. Жодна велика політична сила не здатна запропонувати виборцям ані переконливу ідеологію, ані чітку програму розвитку суспільства. Відтак, власне, програма партії, її ідеологія у виборчих штабах цікавить небагато. Сюди люди приходять по гроші. В жодному міністерстві та відомстві не крадуть так, як тут. Подекуди до 50% грошей, виділених спонсорами на вибори, осідає в кишенях партфункціонерів.

«НЕПОМІТНІ» ЗЛОВЖИВАННЯ

Цих двох не бентежило, що їхню розмовучують не лише підлеглі, але й випадкові перехожі. «На минулих виборах я ділянку купив, тепер нарешті котедж добудую», — потирав руки один. «А я думаю машину взяти, — розмірковував другий, — універсал, але ще з маркою не визначився». Розмова ця відбувалася влітку 2007 року на подвір'ї одного з «тіньових» штабів «Нашої України» між двома його керівниками. Вони сподівалися на дострокових парламентських виборах збільшити свої статки. Однак страйк колективу, якому заборгували зарплатню за два місяці, й ревізори з «центру» поставили на мрях тих двох клерків хрест. Утім, надолужити втрачене

вони змогли на дострокових виборах київського міського голови.

«На сьогодні сформувався прошарок людей, які вже багато років професійно займаються роботою в політичних партіях, — розповідає Віктор Небоженко, директор соціологічної служби «Український барометр». — Цілком природно, що в цьому середовищі виникають певні корупційні схеми, як це трапляється на будь-якому підприємстві: крадіжка грошей, підробка документів, відкати». Розкрадання коштів поширене в усіх без винятку провідних політичних силах, — переконаний експерт.

Внутрішньопартійну корупцію породжує насамперед безідейність партій

Водночас жоден високопосадовий партієць у розмовах із **Тижнем** не визнав, що в його політсилі існує корупція. Лише лідерка ПСПУ Наталія Вітренко підтвердила, що виганяла партфункціонерів за крадіжки коштів. «У вересні 2007 року вона (секретар Херсонського обкому партії. — *Ред.*) не змогла підтвердити документами, куди витрачалися виділені суми, — бідається прогресивна соціалістка. — Намагалася вкрадені гроші представити ревізії як кошти, витрачені на бензин під час виборчих турів. Та якщо навіть займатися автотуризмом, то все одно стільки не накашеш. Звичайно, ми виключили її з партії».

«Якщо говорити про партію, членом якої я є, то з випадками внутрішньопартійної корупції ніколи не зіштовхувався, — розповідає народний депутат від Комуністичної партії України Олександр Голуб. — Адаже дивно, якби такі явища виникли в партії, котра тривалий час є опозиційною до влади». «Для мене взагалі постановка питання про таке явище є несподіваною, — дивується депутат-регіонал Ярослав Сухий. — Не настільки сильними та могутніми є партії, аби говорити, що там може бути якась корупція. Звичайно, в усіх політсилах є бідні й дуже багаті. Але з корупційними діями в партіях я ніколи не стикався».

«Звичайно, чув досить багато про те, хто, де й скільки вкрав, — каже ▶

член фракції «Наша Україна – Народна самооборона» Олесь Доний. – Але конкретних доказів – документів, фактів – у мене немає». «На жаль, не знаю жодного випадку, коли б звинувачення в таких діяннях довели б до логічного завершення – виходу з партії, – підсумовує соратник Юлії Тимошенко Андрій Шкіль. – Тим більше, якщо мова йде не про простого клерка, а про політичного діяча».

Схоже, верхівці українських політичних партій вигідніше не помічати корупцію у своїх лавах, аніж боротися з розкраданням бюджетів. На переконання директора Центру досліджень проблем громадянського суспільства Віталія Кулика, найбільше крадіжок грошей відбувається на рівні керівництва та менеджменту партії.

ЯК КРАДУТЬ

Причини внутрішньопартійної корупції лежать на поверхні. «В усіх провідних українських партіях виборчі бюджети мають подвійну бухгалтерію, що, своєю чергою, створює широкое поле для їх нецільового використання», – розповідає Ан-

дрій Ермолаєв, президент Центру соціальних досліджень «Софія». «Головна проблема українських політиків не в тому, що в них крадуть, а в тому, що працівникам дають таку можливість, – уточнює Володимир Фесенко, голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента». – Адже є «чорний нал»? Є. З чого формуються реальні, а не паперові бюджети партій? Саме з нього. Його можна вкрасти? Ще й як. От і крадуть. Цілком логічний процес».

В одному з обласних штабів партії «Єдиний центр» на сході країни функціонер середньої ланки отримав 100 тис. грн на виготовлення пропагандистських листівок. Як потім показала внутрішня ревізія, він надрукував їх на неякісному папері, а головне – на підприємстві, що належало його другові. «На цій обладді він «заощадив» близько 40 тис. грн, – розповів **Тижню** Антон, керівник штабу. – Ще був у нас випадок, що правда, не в моїй області, коли клерк продав «на сторону» майже всі па-

пси офісного паперу, після цього мав нахабство скаржитися нагору, мовляв, писати звіти немає на чому».

Для розкрадання партійних коштів використовують механізм завищення витрат на закупівлю товарів та послуг. Подекуди клерки вписують у бюджет оплату роботи волонтерів, які насправді працюють за ідею.

Сергій (на його прохання *прізвище не вказуємо. – Рег.*) працював 4 роки в одному з київських міських штабів партії «Наша Україна». «Під час кампанії 2006 року я загітував у партію багато своїх однокурсників та знайомих, – пригадує він. – Люди згодні були працювати навіть задарма – на чистому ентузіазмі. Але ж усе одно мають бути витрати, які бере на себе партія. Наприклад, якщо людина до третьої години ночі працює в штабі, то їй потрібно оплатити хоча б таксі додому. Чи якщо активіст на громадських засадах працює агітатором – слово честі, в мене таких людей було багато – то її можна хоча б погодувати партійним коштом». За словами співрозмовника **Тижня**,

керівництво запевняло, що навіть тим, хто працює лише за ідею, подякують у кінці виборів, однак ніхто нічого не заплатив. «Лише потім я дізнався, що гроші на людей виділяли в повному обсязі, але їх привласнив заступник начальника штабу по роботі з громадськістю», — скаржитья Сергій.

Щонайменше 50% коштів, спрямованих на оплату «послуг» мітингувальників, не доходять до номінального адресата. «Проведення політичних акцій, коли виділяють чималі кошти на фінансове стимулювання активістів, — зручний момент для крадіїв», — зазначає Віталій Кулик. Андрій Кальченко (прізвище змінено. — *Рег.*) працював 2,5 роки в одному з міських штабів Блоку Юлії Тимошенко на Київщині як організатор мітингів і пікетів. «Вибори 2007-го були моїм зірковим часом — фінансували їх просто шалено, — розповідає Андрій. — Мені давали замовлення на певну кількість людей для акції. За разову участь кожного мітингувальника видавали по 200 грн. Людям я віддавав на руки іноді 50, іноді 100 грн — залежно від специфіки акції. Різниця йшла мені в кишеню. Кількість людей, яких

я «постачав», постійно сягала 300 — 500, тож за одну акцію я заробляв до тисячі доларів. 30% цієї суми я віддавав людині зі штабу БЮТ, яка покривала мої оборудки».

Та найбільші суми зникають із партійних кас під час проведення інформаційних кампаній. «У мільйонних бюджетах під це діло зовсім неважко заховати кілька десятків тисяч умовних одиниць», — зазначає Віталій Кулик. Шалені гроші, спрямовані на, по суті, підкуп журналістів та власників ЗМІ, прохо-

«Я взяв дівчат і покликав керівника потрібного нам каналу в сауну. Домовились за \$50 тис.»

дять через «чорну» бухгалтерію, що одразу відкриває безліч можливостей освоїти їх, м'яко кажучи, «нецілковим чином».

Сергій Опанасенко (ім'я змінено. — *Рег.*) досі працює в одному з регіональних партійних штабів Партії регіонів. «На замовлених матеріалах заробляють величезні гроші, — ділиться досвідом партієць. — Шефів цікавить результат, а скільки ти в кишеню покладеш — питання твоєї спритності та вміння домовлятися. Наприклад, під час

кампанії 2007 року «центр» виділив нам \$80 тис. тільки на матеріали на обласному ТВ. Я взяв дівчат і покликав керівника потрібного нам каналу в сауну. Домовились за \$50 тис. На решту купив Outlander, на якому щойно тебе підвозив».

КАДРОВАНА МАФІЯ

«Українські партії мають так званий клієнтелістський характер (*створені під окремого лігера. — Рег.*), — розмірковує Володимир Фесенко. — І це цілком нормально — Захід також проходив цей етап. Зараз ми йдемо тим же шляхом, що й, наприклад, Латинська Америка. Тобто є спонсор і його гроші, є політичні проекти, які лобюють його інтереси. Це своєрідна політична мафія». На думку експерта, сутність українських політичних партій дуже гарно описує так званий «залізний закон олігархії», показаний російським дослідником Островським на прикладі європейських політичних партій початку ХХ сторіччя. Він полягає в тому, що партійна бюрократія намагається знищити внутрішньопартійну демократію задля власного збагачення. «Ось вам і теоретичне пояснення шаленої внутрішньополітичної корупції в українських політсилах», — каже Фесенко.

Він також вказує на те, що вітчизняні політичні сили розбудовуються за апаратним принципом: ►

поштоухом є великі гроші, на які створюють апарат спочатку в центрі, а потім і по всій країні. «Пересічну українську партію можна порівняти з так званими «кадрованими дивізіями», що колись існували в Радянській Армії, — говорить Фесенко. — Такі дивізії в штатній ситуації склалися лише з кадрових офіцерів. У разі ж необхідності її доукомплектували за рахунок мобілізованих із запасу. В нас зараз так само: вибори наближаються, і до партії набирають нових виконавців, які будуть вирішувати якісь технічні завдання. Але в міжвиборний період усіх зайвих скорочують, залишаючи лише необхідний мінімум співробітників».

Віктор Небоженко відзначає, що в Україні часто «люди збиваються в партії не внаслідок спільності інтересів та ідеологем, а через те, що лідери партії мають якісь адміністративні важелі». «Яскравий приклад — Соціал-демократична партія (об'єднана), — каже він. — У цієї партії була досить потужна ідеологічна складова, але СДПУ(о) до всього очолив усесильний на той час голова Адміністрації президента

ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Як обікрати «майдан»

На минулих президентських виборах активістів «народного кандидата» продавали цілими регіональними осередками

АВТОР: Василь Васютин

Я встиг попрацювати на президентських виборах 2004-го в донецькому виборчому штабі Віктора Ющенка. Зовсім не шкодюючи про вибір та не зрадивши свої переконання, скажу відверто — доводилося бути свідком і доволі неприємних моментів. Протягом виборчої кампанії керівництво штабу змінювалося тричі. Щоразу новий керівник приводив своїх людей, створював під них нові посади — високооплачувані та з мінімумом роботи. Кожна така пертурбація відображалася на оплаті праці рядових працівників — по два місяці доводилося

трудитися задарма, справді на голому ентузіазмі. І це — за шаленого напруження (зважте на регіон). При цьому власними каналами люди довідувалися, що з Києва гроші таки йшли. Коли на підтримку кандидата було створено коаліцію «Сила народу» й Донецчина в серпні 2004-го перейшла з-під опіки «Нашої України» до «Батьківщини», ситуація ще погіршилася. Чим було продиктоване рішення про розподіл сфер впливу, сказати важко. На той час «Батьківщина» не вирізнялася особливою активною роботою в області. Кількість задекларованих партосередків існувала лише на папері. Переважно вони вже або припинили своє існування, або спів-

рацювали з місцевою номенклатурою. Реально на той час в партії було тільки шість міських і районних організацій. Тоді повідомлялося, що, приїхавши до Донецька, новий керівник штабу Анатолій С. (тут і далі прізвища не згадуються з етичних міркувань. — Ред.) та його заступник Петро Г. зустрілися з представником ворожого табору — головою облради Борисом К. Результатом зустрічі за зачиненими дверима стало зміщення керівництва більшості місцевих штабів, змінені списки представників кандидата Віктора Ющенка у виборчих округах регіону, «нашоукраїнців» потіснили з ключових напрямів. Активну роботу — і це напередодні виборів — було згорнуто. Хоча

Віктор Медведчук. Так що люди йшли туди не через соціал-демократію, а через пана Медведчука».

«Не треба створювати собі ніяких ідеальних моделей політичних партій, — закликає Андрій Єрмолаєв. — В будь-якій країні політичні партії є плоть від плоті суспільного життя. Тож партія є і елементом бізнесу, і елементом кар'єрного зростання. В кожній країні політична сила завжди представляє корпоративні інтереси, які знов-таки за-

Функціонери намагаються знищити внутрішньопартійну демократію задля власного збагачення

вжди є в будь-якій ідеології. Власне, визначення людини в плані підтримки якоїсь ідеології взагалі починається з чіткого розуміння свого економічного інтересу. Який потім можна об'єднати з подібними інтересами інших, підвівши під це відповідні моральні засади та політичні гасла».

«Не треба думати, що на Заході немає внутрішньопартійної коруп-

ції — там люди також прекрасно заробляють на грошах партії, — застерігає Віталій Кулик. — Просто там створені прозорі механізми наповнення партійного бюджету та партійних витрат, і люди майже в режимі on-line можуть побачити, скільки й від кого отримано грошей. Такий громадський контроль над політичними структурами є дуже важливим для суспільної довіри».

На думку Кулика, найпершим завданням для українських партій, якщо вони справді захочуть боротися з корупцією у своїх лавах, є демократизація власних статутів у бік максимальної прозорості шляхів отримання та витрачання коштів. По-друге, потрібно впроваджувати реальну демократію в процесі управління партією. Тобто проводити внутрішньопартійні з'їзди, на яких мають точитися справжні дискусії, а не копіювати заходи КПРС із їх суцільними «одобрямсами». «Це має бути дискусія як з'ясування позицій, а не банальні «розборки», як, наприклад, у Партії регіонів останні півроку-рік», — переконаний експерт. ■

тоді центр значно збільшив фінансування. Ходили чутки, що пасивність штабу спричинена згодою керівництва області надати перевагу «помаранчевим» для впровадження нових бізнес-проектів у регіоні. Мовилося й про те, що керівництво донецького штабу Ющенка здало опонентам списки своїх активістів. До рук власної служби безпеки центрального штабу від лояльних працівників СБУ потрапила роздруківка телефонної розмови одного з активістів «Сили народу», побитого в Донецьку невідомими в той час, коли він, отримавши в окружній комісії посвідчення членів територіальної комісії й спостерігачів, повертався додому. Співрозмовник на другому кінці дроту — один із керівників регіонального штабу Віктора Ющенка.

Подаємо оригінальний текст роздруківки: «18. 11. 04

Абонент, мужчина (М-1) №.....

Звонок на №..... Отвечает мужчина (М-2)

М-2: Слушаю, Игор

М-1: Петр Алексеевич (Александрович?)... девятой больницы.

М-2: Де?

М-1: В больнице. Кто так делает. Как мы договаривались... (не рзб.)

М-2: Це ты, Игор? Ти де?

М-1: Я. Я кажу, що я в больнице. Мы так не договаривались... Ваши придурки как звери... Били прутом. А потом ножом.

М-2: Кто ножом? Куда?

М-1: Откуда я знаю, кто ножом... Илько (?)...(не рзб.)... теперь месяца два проваляюсь. Обидно бл... , шо свои.

М-2: Цього не може бути... Я розберусь.

М-1: Шо розберусь?! До тих восьмисот (?) баксив добавляйте еще две тысячи!

М-2: Яки тисячі? Ти здурив! Давай потім побалакаєм. Давай сюды.

М-1: (кричит) Куда? Если завтра деньги не подвезете, то я все расскажу ментам. Они меня уже задрали. Кто, кто? Скажи!

М-2: Ладно. Давай потим.

М-1: Петр...

М-2 отключился. М-1 еще дважды набирал М-2, но тот не ответил.

ГА см. 3. 23-07.».

Після цього інциденту на дільницях опинилися «ліві» спостерігачі. Місцеві «нашоукраїнці» надсилали в центр депеші з вимогою розібратися в ситуації. Керівників штабу не звільнили. Проте на третій тур виборів із Києва скерували десант своїх активістів. Було надіслано й автономний штаб, який мав керувати їхньою роботою, — кількох партфункціонерів на чолі з Євгеном Ж. Але яким було здивування рядових активістів зі столиці, які не змогли упродовж усього дня голосувань додзвонитися до своїх кураторів, щоб отримати вказівки щодо роботи та якусь копійчину на харч.

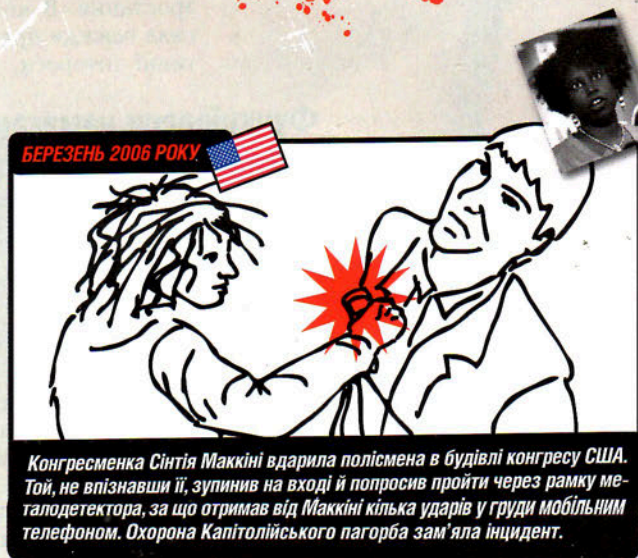
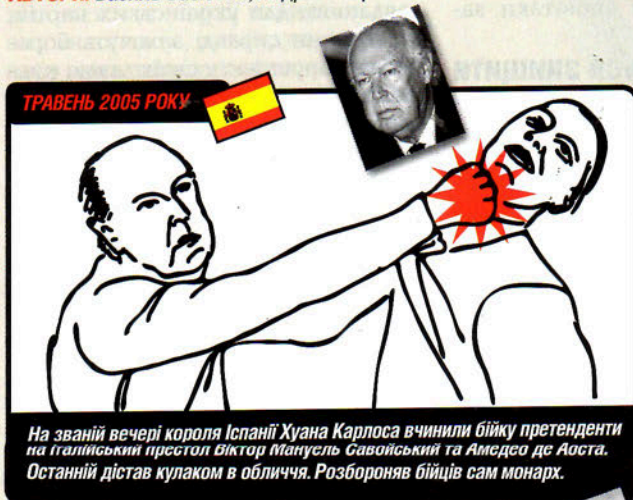
«Уранці наступного дня нам таки вдалося дізнатися, в якому номері готелю зупинилися наші куратури, — розповідає киянка Олена. — Делегація піднялася в номер із вимогою дати хоч якісь гроші, щоб поспіdatи. На столі стояли порожні пляшки з-під випивки та валіза, повністю упакована пачками банкнот. Із роздратуванням нам видали одну з них — мовляв, ідть і відчепітьсь».

Погодьтеся, спогади яскраві.

БІЙЦІВСЬКИЙ КЛУБ

ДАЮТЬ ВОЛЮ РУКАМ НЕ ТІЛЬКИ УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИКИ,
А І ЄВРОПЕЙСЬКІ ВІНЦЕНОСНІ ОСОБИ

АВТОРИ: Василь Васютин, Андрій Лаврик

Вони теж люди: закладають за комір не менше від донецького гірника й самостверджуються за допомогою сили не гірше від гопника з харківської Салтовки. Це вкотре довів міністр внутрішніх справ України Юрій Луценко, який разом із сином вступив у нерівний бій проти франкфуртських поліцейських. Але не варто думати, що високопоставлені представники інших розвинених і не дуже демократій у цьому значно відрізняються від наших – вони теж напиваються в зюсю і розпускають кулаки. Єдина відмінність – за кордоном посадовцям доводиться відповідати за свої вчинки.

ЛИПЕНЬ 2006 РОКУ

Кілька представників Партії регіонів на чолі з тодішнім народним депутатом О. Калашниковим напали на знімальну групу каналу СТБ, тяжко побили оператора, зламали техніку. Було порушено кримінальну справу, яку Генпрокуратура згодом закрила «за браком доказів».

БЕРЕСЕНЬ 2006 РОКУ

Свєген Червоненко, на той час губернатор Запорізької області, на порозі кабінету прем'єр-міністра вдарив в обличчя працівника Управління державної охорони.

СЕРПЕНЬ 2007 РОКУ

Юрій Орнаїчук, экс-капітан яхти народного депутата від «Нашої України» Олександра Третьякова, звинуватив свого колишнього шефа в систематичному побитті членів команди та його особисто. Востаннє капітан нібито дістав сильні удари по голові й тулубу за зрив термінів ремонту судна. Третьяков назвав ці заяви наклепом, а Орнаїцького – п'яницею.

СІЧЕНЬ 2008 РОКУ

Після засідання Ради національної безпеки та оборони трапилася сутичка між міністром внутрішніх справ Юрієм Луценком та мером Києва Леонідом Черновецьким. Столичний голова заявив, що міністр вдарив його в обличчя і пах. Було порушено кримінальну справу, яку згодом закрили.

БЕРЕЗЕНЬ 2008 РОКУ

Мер Харкова М. Добкін, повертаючись напідпитку з Канн, де презентували проекти Євро-2012, зчинив рейвах в аеропорту «Бориспіль». Свою поведінку Добкін пояснив надміром радості від повернення на Батьківщину.

ЧЕРВЕНЬ 2008 РОКУ

Зять прем'єр-міністра Шон Карр в Одесі побився з бійцями внутрішніх військ, які не дали йому проїхати на пляж на байку. Карр разом із дружиною кілька годин провів у відділенні міліції.

ЛИСТОПАД 2008 РОКУ

Народний депутат від Партії регіонів Нестор Шуфрич під час суперечки вдарив соціаліста Миколу Рудьковського в обличчя. Екс-міністр транспорту одразу поніс заяву про побій в міліцію. Сьогодні обидва учасники конфлікту заявляють, що інцидент вичерпано, а справу закрито.

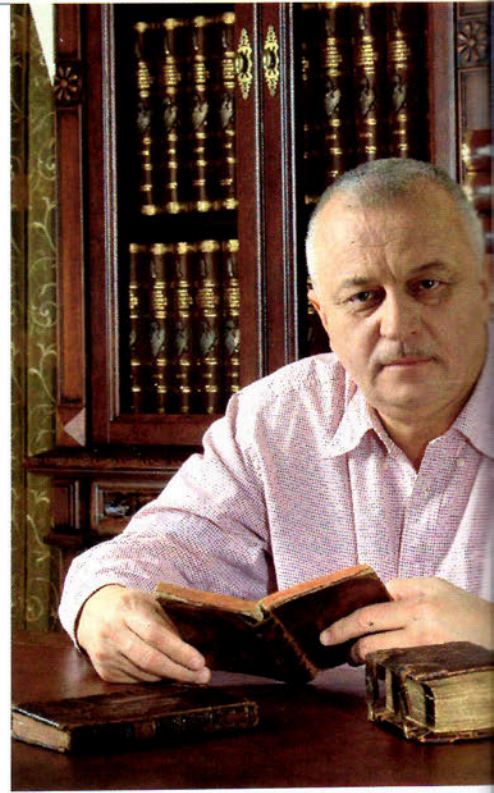
ГРАФІКА: ПІВЛЮ ІЦІ

ВОЛОДАР ПЕРШОДРУКІВ. В колекції «регіонала» Олександра Прогнімака є Острозька Біблія, Києво-Печерський патрик та Требник Петра Могили

КИШЕНЬКОВА ІСТОРІЯ

Наші політики демонструють неабияке зацікавлення українською минувиною, яке втілюється в колекціонуванні старожитностей і творів мистецтва.

Тиждень з'ясовував, чи не перетвориться їхнє захоплення історією на захоплення історії

АВТОР: Інна Завгородня

Поки держава не в змозі поповнювати колекції своїх музеїв, можливо-владді поповнюють свої. Приватна колекція творів мистецтва й старовини котирується так само, як відповідного класу автомобіль або помешкання. Фахівці твердять, що такі колекції мають майже всі політики й бізнесмени — статус зобов'язує. Інша річ, законність придбання деяких експонатів, зокрема пам'яток археології, викликає природні сумніви.

НАЙКРАЩІ ДРУЗИ ПОЛІТИКІВ

Величезна зала Міжнародного виставкового центру на Броварському проспекті Києва суцільно заставлена торговими рядами. Картини, ікони, дерев'яні сакральні скульптури, книжки, монети, по-

штівки, значки, глечики й вишиванки — густо засипані крамом столи притягують колекціонерів, котрі блукають рядами ринку в пошуках раритетів. Потрапити сюди може кожен охочий лише за 20 грн.

Навідується до столичного салону колекціонерів і Віктор Ющенко, найвідоміший шанувальник українських старожитностей. «Він учаєє сюди не перший рік», — дівчата з квиткової каси говорять про президента як про давнього знайомого. «Ми чекали його сьогодні, але не прийшов. Очевидно, через цей гамір», — зауважує продавець Микола. Поки з сусідньої зали долинають гучні звуки англійського богослужіння, продавці старожитностей намагаються порозумітися з клієнтами. «Останнього разу Ющенко купив стару лаву на двох осіб, — веде далі Микола. — Є в президента постійні точки, де він закуповується. Знаємо

й ряди, якими зазвичай ходить. Окрім президента, тут буває ще й його брат Петро. Бачив також Дмитра Корчинського».

Продавці антикваріату надзвичайно стримані в обговоренні публічних клієнтів. Та й не дивно, адже політики — клієнти найцінніші: вони переважно не торгуються. «Часто ті не приходять самі, а посилають своїх підопічних. До мене одного разу підходили хлопці, шукали певну монету для Луценка, — пригадує постійний учасник салону Юрій. — А загалом, політиків тут багато ходить. Якщо хтось без питань відсьобує стільки, скільки йому кажуть, одразу видно, що політик», — жартує нумізмат.

НЕ ДЛЯ ЧУЖИХ ОЧЕЙ

Відчиняти двері власних музеїв можновладці не поспішають. «Звичайно, не всі надають артефакти зі своїх колекцій для публічних виста-

Віктор Ющенко — президент України

Колекціонує старожитності, зокрема ікони, дерев'яні скульптури, предмети народного побуту, українські національні костюми, реставрує предмети трипільської культури.

Василь Вовкун — міністр культури і туризму України

Колекціонує український одяг, найвигідніший живопис, кераміку.

Богдан Губський — народний депутат від БЮТ, голова Фонду інтелектуальної співпраці «Україна-XXI століття»

Колекціонує український живопис, переважно портрети і пейзажі.

Сергій Буряк — голова Державної податкової адміністрації України, член БЮТ

Колекціонує живопис.

ПЕТРО І ВІКТОР.
Президент позує поруч зі скульптурою апостола із власної колекції

СЕРЕД СВЯТИХ.
Леонід Черновецький презентує свою колекцію ікон

ФОТО НАДАНЕ ЖУРНАЛОМ «ПЛ»

ФОТО: УНІАН

ФОТО: PHL

вок, — ділитися спостереженнями Анна Шерман, головний редактор журналу «Антиквар». — Але є такі, хто робить це регулярно і з задоволенням. Деякі політики пишуться своїм хобі. Відверто заявляють про колекціонування Дмитро Табачник і Михайло Поживанов. Петро Порошенко охоче надає картини для вернісажів. Хоч на останній виставці приватних зібрань у музеї «Духовні скарби України» він не підписав роботу, яка йому належить».

Пропонують картини зі своїх колекцій для оглядин Анатолій Кінах, Богдан Губський, Сергій Буряк, Олександр Мороз, Едуард Прутник, Ігор Шаров, Дмитро Андрієвський. Чинovníк Київської міської держадміністрації, член Партії регіонів Олександр Прогнімак відкриває галерею приватних зібрань «Alex Art House», де першою експонуватиметься його власна колекція.

Список колекціонерів від політики доповнює директор Київського музею російського мистецтва, експерт і реставратор Юрій Вакуленко: «Цікава колекція живопису в Нестора Шуфрича. В Леоніда Даниловича (*Кучми. — Рег.*) теж достойні роботи — є і Бурлюки, і Айвазовський. У Медведчука гарна колекція, добре й планово зібрана — переважно західний живопис. Проте вона не публічна. За великим рахунком, вони всі не публічні».

Дмитро Табачник збирає не лише живопис і зброю, а ще й виявляє інтерес до стародавніх рукописів. Це його захоплення має скандальну славу — у 2004-му політик подарував Національному музею історії України від імені Віктора Януковича рукописи першого президента України Михайла Грушевського, які згодом виявилися зниклими зі Львівського історичного архіву. Після скандалу обидва політика від листів першого

президента дружно відхрещувалися. Демонструвати **Тижневі** свою колекцію Табачник відмовився.

Колекції БЮТівця Олександра Фельдмана, які містять близько 9 тис. експонатів, зберігаються наразі в домашньому музеї політика. Такій збірці міг би позаздрити будь-який вітчизняний музей: понад 200 творів образотворчого мистецтва, зокрема роботи Марка Шагала, П'єра-Огюста Ренуара й Сальвадора Далі. Є в арсеналі колекціонера й археологічні знахідки. Нібито винятково з легальних зарубіжних джерел.

«ЧОРНЕ» ХОБІ

Українські археологічні джерела легальними не можуть бути апіорі. Пам'ятки археології є державною власністю, окрім легально придбаних за кордоном. Водночас в Україні процвітає «чорна» археологія, попит на яку стимулюють перш за все приватні колекціонери. Безу- ➤

Ольга Богомолець — депутат Київради

Колекція українських домашніх ікон родини Богомолець-Шереметьєвих налічує понад 5 тис. експонатів.

Віктор Медведчук — колишній голова Адміністрації президента

Колекціонує західний живопис.

Дмитро Табачник

— народний депутат від Партії регіонів, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти

Колекціонує живопис і зброю.

Ян Табачник — народний депутат від Партії регіонів

Колекціонує живопис, а також статуєтки музикантів і холонду зброю.

ФОТО: ЄВГЕН ПАВЛОВ

«ШАБЛЯ ОРЛА». Саме так називається шабля з приватної колекції Олександр Фельдмана, яку він тримає в руках

мовно, предмети «чорного» походження потрапляють і до зібрань українських можновладців.

На привласнення археологічних цінностей сьогодні ніхто належно не реагує, більше того, його відверто підтримують державні мужі. Найскандальнішою стала колекція старожитностей «Музей національного культурного надбання «Платар», зібрана бізнесменами Сергієм Платоновим (нині покійним) і Сергієм Тарутою. Вона налічує понад 10 тис. експонатів трипільської кераміки, скіфського золота та інших предметів старовини. Її намагаються легалізувати через каталогізацію та участь у міжнародних виставках і урочистостях — нагадаємо, що перша леді України Катерина Ющенко красувалася в золотій скіфській брошці з

цієї колекції на інавгурації свого чоловіка. Власники зібрання неодноразово заявляли, що скуповували українські археологічні скарби, аби їх не вивезли за кордон. Проте якщо це справді так, їм варто було би довести справу до кінця й передати колекцію в державну власність (див. **Тиждень** №14 від 10.04.2009).

В прес-службі Секретаріату президента відмовилися прокоментувати Тижню, чи можуть бути в колекції президента артефакти «чорного» походження

Сам президент охоче запрошує до себе на дачу в Безрадичах зіркових гостей у супроводі преси, де вільно демонструє трипільські глечики та інші археологічні знахідки. Проте в прес-службі Секретаріату прези-

дента відмовилися прокоментувати **Тижню**, чи можуть бути в колекції президента артефакти «чорного» походження, назвавши тему неактуальною.

Чорний ринок археологічних знахідок породжує українське законодавство, впевнений археолог, кандидат історичних наук, директор музею «Замкова гора» Сергій Климовський: «60% наших скарбів знайшли ще до революції. Адаже за царського уряду сама побудова цього ринку була спрямована на те, щоб знахідки ставали публічними — навіть для продажу. Сьогодні простіше обійти державу, ніж із нею співпрацювати. На мою думку, археологічні знахідки можуть зберігатися як у державній власності, так і в громадській чи приватній. Важливо, аби факт існування цього предмета був відомий. Для науки колекція Тарути-Платонова доступна. Вони акредитували й навіть

Олександр Прогнімак — начальник Державного управління охорони навколишнього природного середовища в місті Києві, Партия регіонів

Колекціонер живопис, має дві сотні старовинних географічних та економічних карт, ікони, зібрання букністики.

Леонід Черновецький — мер Києва
Колекціонер ікони.

Дмитро Андрієвський — депутат Київради, член фракції Блоку Кличка, лідер Української селянської демократичної партії

Колекціонер фотографії, скульптури, російський та український живопис.

Нестор Шуфріч — народний депутат від Партії регіонів
Колекціонер живопис.

ФОТО: УНАН

ШАНУВАЛЬНИК МИСТЕЦТВА. Дмитро Андрієвський часто відвідує виставки і сам збирає живопис

видали каталог трипільської частини — дуже пишно й красиво, тобто зробили те, що повинна була зробити державна установа».

Проте українські багатії перебирають на себе окремі державні функції лише за умови, що на даний момент це вигідно або престижно. У держави ж, аби виконувати свої зобов'язання, інколи просто замало ресурсів.

«Коли відчуватиму, що наші музеї стали справді музеями і твори мистецтва в них не пропадуть, обов'язково передам їх на зберігання», — розповів **Тижню** заступник міністра економіки Михайло Поживанов, колекція якого налічує понад 500 картин.

ПРИВАТ-ПАЛАЦ

Захіщення багатіїв на історію стосується не лише дрібничок на кшталт глечиків і черепків, але й цілих палаців. «З іменем певного політика пов'язують замок «Паланок», —

каже президент Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць, заступник міністра культури і туризму України Микола Яковина. — Група політичних опонентів цього політика ініціювала у Верховній Раді перевірку проведення конкурсу, за яким замок передали в оренду. По цьому конкурсу центральні органи влади ніяких ухвал не приймали — це було рішення місцевої влади». Політик, імені якого не називає заступник міністра — це голова Секретаріату президента Віктор Балога. Його дружина Оксана Балога й дружина двоюрідного брата Віктора Балого Марина Петювка встигли відмовитися від оренди замку «Паланок» ще наприкінці січня 2009 року, постанову про перевірку умов оренди до ВР внесли і прийняли вже після цього.

«Паланок» належить до переліку пам'яток, які не підлягають приватизації. Оренда терміном до 50 років від приватизації мало чим відрізняється, хоча вона й має бути довготерміновою, інакше ніхто не захоче вкладати в пам'ятку гроші. До прийняття в 2008 році вище згаданого реєстру, перехід історичних пам'яток у приватну власність було призупинено законом. Після того, як список нарешті прийняли, в ньому не виявилось багатьох визначних споруд, зокрема Лівадійського та Масандрівського палаців. «Цей перелік дуже неповний, — вважає перший заступник голови Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Микола Пархоменко. — Під час його складання не були визначені критерії відбору. Пропозиції вносили місцеві органи влади — кожен визначав пам'ятки, як йому хотілося».

«Очевидно, що ми будемо цей список доповнювати», — запевняє Микола Яковина. Заступник міністра пригадує, як від деяких депутатів, зокрема з Одеси, надходили пропозиції щось із цього переліку вилучити, позаяк є охочі приватизувати: «Тож добре, що об'єкти захищені. Як на мене, ті пам'ятки на Одещині приватизувати не можна».

СКАРБИ РЕВОЛЮЦІЇ

До речі, всі твори мистецтва, які перебувають на території України, є її музейним фондом, просто він складається з державної й приватної частин. Цілоком можливо, що приватні колекції творів мистецтва й старожитностей, які зараз збирає переважна більшість українських політиків, колись перетворяться на музеї. Адже провідні українські музеї утворилися саме з приватних колекцій — митрополита Шептицького, родин Терещенків, Ханенків, Тарновських. Щоправда, державні музеї основне поповнення отримали внаслідок Жовтневої революції. ■

Ігор Шаров — народний депутат від Блоку Литвина

Колекціонує український живопис, який виставляє у власній галереї. Крім того, збирає вина і автомобілі радянської епохи, монети й автографи видатних людей.

Олександр Мороз — лідер Соціалістичної партії України

Колекціонує живопис.

Олександр Фельдман — народний депутат, член фракції БЮТ

Колекціонує твори мистецтва, зброю, археологічні знахідки, а також морські мушлі та вина. Колекція сягає 9 тис. експонатів.

Леонід Кучма — 2-й президент України

Колекціонує живопис.

Під наглядом ЦЕРБЕРА

Незалежність Косова є лише на папері. Новоспечену державу контролює міжнародна спільнота, щоб та знову не перетворилася на поле воєнних дій чи вотчину мафіозних кланів

АВТОР: Наталія Васютин,
Київ – Пріштина

Майже половина населення Косова, за офіційними даними про доходи, живе на \$2 на день. Але, прогулюючись вулицями Пріштини, й на думку не спадає, що це столиця найбільш бідної у Європі країни. Тут немає юрмищ жебраків, у численних кафе та ресторанах навіть у

розпал робочого дня повно відвідувачів, на дорогах можна зустріти «Порше» та «Лексуси». На пагорбах міста швидкими темпами зводяться дво- і більше поверхові вілли, а в центрі – у долині – виблискують різнобарвним склом та металом сучасні офіси. Про війну між сербами та албанцями, що вирувала в країні якихось десять років тому, нагадують лише стоси колючого дроту, якими забарикадовано входи до недобудованого, але вже порослого зеленню православного храму в самісінькому центрі міста.

КОЛАЖ: АНДРИЙ ЄРМОЛЕНКО. ФОТО: REUTERS

Хронологія конфлікту

Після смерті Йосіпа Броз Тіто у 1980 році всіма республіками Югославії почали ширитися націоналістичні настрої, зокрема і в Автономному краї Косово та Метохія, що входив до складу Сербії.

1981 р. – масові студентські демонстрації з вимогами надати Косову статус окремої республіки у складі Югославії були нещадно придушені федеральними військами.

1986 р. – сербська інтелігенція публікує маніфест про необхідність проведення деалбанізації Косова.

1989 р. – у Сербії проходить референдум про внесення змін до Конституції, які радикально урізали автономність країв. Після цього парламент Косова розпустили, з теле- та радіоефірів зникла албанська мова, почалися звільнення албанців із державних структур, у багатьох навчальних закладах введено заборону на викладання албанської мови. У відповідь албанці організували акції протесту, що закінчувалися етнічними сутичками.

1990 р. – у Косові вводиться надзвичайний стан.

1991 р. – Косово проголошує себе незалежною республікою, однак це рішення не отримує підтримки міжнародної спільноти. У Косові починається громадянська війна.

1996 р. – створення Армії визволення Косова. Початок партизанської війни проти Югославії. Партизанам протидіяли міліцейські підрозділи.

1998 р. – у Косово входять югославські війська, які проводять тотальні зачистки албанських поселень, зазіраючи у зв'язках із партизанами.

1999 р. – НАТО починає бомбардування Сербії, щоб покласти край етнічним війнам на Балканах. Косово переходить під міжнародне управління місії ООН.

17 лютого 2008 р. – проголошено незалежність Косова, яку вже визнали 58 країн світу.

ГРОШОВІ ПОТОКИ

Після війни югославської армії з Армією визволення Косова, що закінчилася бомбардуваннями силами НАТО Белграда у 1999 році, контроль над територією Автономного краю Сербії Косово та Метохія взяли на себе міжнародні організації. З проголошенням незалежності Косова вони і далі контролюють цей регіон, який досі вважають нестабільним. Підбити загальну суму коштів, вкинутих у Косово міжнародними структурами, не може ніхто. За найскром-

нішими оцінками, за десять років на клаптик території з чисельністю населення близько 2 млн витрачено €35 млрд. Лише за минулий рік на розвиток державних інституцій новоспеченої країни міжнародні донори виділили €3 млрд і обіцяють ще €1,4 млрд.

«Але ми тих грошей не бачили ні до незалежності, ні після неї. Нічого для народу на краще не змінилося, – скаржиться **Тижню** водій орендованого для журналістів автобуса. – У мене пенсія €75, ще сотню отримую на роботі. Якби не родичі,

які заробляють по закордонах, не вижили б. Кожен, хто там працює, щомісяця шле додому приблизно по €800 – 1000».

Основний дохід мешканці Косова дійсно отримують від родичів з-за кордону. За підрахунками експертів, діаспора щороку надсилає до краю до €400 млн. Для порівняння: бюджет незалежного Косова становить лише €600 млн.

Виникає логічне питання: на що ж тоді витрачається грандіозна міжнародна допомога, якщо населення чудово обходиться й без неї. «70% наших виплат спрямовуються на розвиток інфраструктури країни», – запевняє керівник офісу Єврокомісії у Косові Ренцо Давіді. Справді, навколо Приштіни – тотальна реконструкція доріг. Однак дороги почали будувати тільки торік.

«Були роки, коли близько 80% коштів міжнародних донорів йшло на технічну допомогу. Витрачали на експертів і тренінги», – розповідає директор Інституту перспективних досліджень Шпенд Ахметі. Тобто, колосальні суми міжнародна спільнота витрачала не так на розвиток регіону, як на утримання в цьому своїх же представників.

ТРИ ГОЛОВИ ПСА-СТОРОЖА

Міжнародних організацій різного гатунку, від військових формувань до добровічних фондів, у Косові близько сотні. Однак роль контролера в регіоні по-справжньому відіграють лише три: ІСО – Міжнародний громадський офіс, місія ООН та місія ЄС. Першу структуру підтримують албанське населення та уряд Косова й ігнорують сербська община, другу підтримують серби, але не албанці, а третя поки що не здобула ані прихильників, ані ворогів, тож стоїть десь посередині, так би мовити, між двох вогнів.

«25 країн, найбільша з яких США, незалежно від волі та рішень міжнародних організацій утворили ІСО після проголошення незалежності Косова, – розповідає Енді МакГафі, директор комунікаційного відділу ІСО. – Ми єдина міжнародна організація в Косові, яка визнає Косово окремою державою, тоді як решта міжнародних інституцій дотримуються у цьому питанні нейтралітету». Мабуть, саме тому ІСО вважає себе генеральним ауди-

тором країни і змогла ввести своїх спостерігачів у всі органи влади. Рекомендації ІСО косовські управлінці сприймають як накази. Як жартують косовари, «наша Конституція була написана під їхню диктовку», і в цих словах є значна частка правди.

Натомість серби підтримують місію ООН у Косові. Для них вона є гарантією дотримання резолюції № 1244, що визнає Сербію неподільною державою, а Косово — її автономним краєм. Місію ООН можна поділити на два основні формування: UNMIK — цивільна частина місії, яка, приміром, у Північній Митровиці виконує не лише координаційну роль, а й, по суті, функції мерії міста, та KFOR — військові підрозділи при цивільній місії, якими керує НАТО.

Місію ЄС — Eulex — зараз вважають пріоритетною для міжнародної спільноти. Її завдання, згідно з офіційним формулюванням, звучить дуже пафосно: «Встановлення у Косові верховенства права». Eulex уже перебирає на себе функції місії ООН, і планується, що в майбутньому перебере їх остаточно, залишивши оонівцям тільки функцію політичного моніторингу.

Eulex є європейською поліцією в Косові. Окрім того, що місія має допомогти місцевій владі налагодити ефективне функціонування судів, поліції, прокуратури та митниці, вона має й повноваження, наразі недоступні місцевим структурам. А саме, як неохоче пояснив заступник керівника Eulex Рой Рів, межа компетенції місцевих сил правосуддя закінчується, коли мова заходить про корупцію, організовану злочинність, наркотрафік, викрадення людей тощо. Далі — зона діяльності Eulex. «Однак усе це ми робимо тільки під наглядом міжнародних структур», — додав Рів.

ЧОРНА ДІРА ЄВРОПИ

На запитання, якими саме важелями користуються міжнародні структури для впливу на уряд Косова, жоден міжнародний експерт так і не дав чіткої відповіді. Проте з огляду на серйозні сподівання світової спільноти на Eulex як основну запоруку стабільності в Косові та повноваження цієї місії неважко

здогадатися, що саме компромат на косовських можновладців і є тим інструментом, який перетворює їх на цілком покірних маріонеток.

Найперше це стосується ймовірності притягнення до відповідальності за воєнні злочини. Адже і прем'єр-міністр Хашим Тачі, і спікер косовського парламенту Якупа Краснічі, і багато інших урядовців приšli в політику з Армії визволення Косова. Свого часу на лаві підсудних перед Міжнародним трибуналом у Гаазі вже побував экс-прем'єр Косова Рамуш Харадінай, однак за браком доказів його відпустили. Прокурор Трибу-

Компромат на косовських можновладців є тим інструментом, який перетворює їх на маріонеток

налу Карла Дель Понте у своїй книжці «Полювання. Я і військові злочинці» детально описує цей процес. За її словами, як тільки-но почався суд, свідки наче в рот води понабирали, а найбалакучіші померли за незрозумілих обставин. Тоді, у 2005 році, Харадінай під тиском європейської спільноти пішов у відставку. Теперішнього прем'єра Тачі, в минулому — польового командира Армії визволення Косова на прізвисько Змії, дослідники воєнних конфліктів у Югославії підозрюють у викраденні людей та продажу їхніх органів для трансплантації, а також у торгівлі зброєю та наркотиками. Поки що офіційних звинувачень йому ще ніхто не висував.

Однак, окрім злочинів минулого, за косовськими політиками тягнеться ще й шлейф теперішнього. У

західній пресі час від часу з'являються розслідування щодо купівлі визнання незалежності Косова в урядів невеличких держав. Востаннє таке розслідування стосувалося Мальдивів, за визнання якими незалежності Косова місцевому уряду косовський олігарх Беджет Паколлі начебто сплатив \$2 млн. Сам Паколлі, до речі, проживає у Швейцарії, хоч і очолює Демократичну партію Косова.

Косово вважається найбільшим перевалочним пунктом наркотиків з Азії до країн Європи. А місцеву мафію, осередки якої є в усіх державах ЄС та в США, очільники правоохоронних структур різних країн світу не раз називали не інакше як КосовоНостра, припускаючи, що вона зараз є найсильнішою на континенті. Лише у списках Інтерполу налічується 27 тис. косовських албанців. Не виключено, що й шикарні вілли, в яких проживають бідні албанські сім'ї, побудовані теж на гроші саме такої закордонної діаспори.

Та попри наведені вище факти, віце-прем'єр Косова Хайредін Кучі запевнив **Тиждень**, що в уряді країни ані військових злочинців, ані «багатих людей, як у вас в Україні» немає. Й міжнародні представники в самому Косові всі закиди щодо існування косовської мафії просто вують. «Такі звинувачення дещо перебільшені, — каже Рой Рів. — Нам було передано більш ніж 600 справ за звинуваченнями на адресу албанців, серед них були й факти торгівлею людьми, але жоден із них не підтвердився». Рів, як і решта євроциновників, визнає тільки масштабну контрабанду пального у Косово через сербський кордон. Але

**ВІДНОВИТИ
З РУІН.**
Розвалини
підірваної
старовинної
православної
церкви
в околицях
міста Печ досі
нагадують про
силу ненависті
сербів
та албанців одне
до одного. Щоб
примирити два
ворогуючі етноси
— потрібно
припинити
дискусію про
незалежність
Косова
й зайнятися
відбудовою
його економіки,
вважають
експерти.

ФОТО: НАТАЛІЯ ВАСЮТІН

цей факт справді важко приховати від заїжджих журналістів, адже з цього незаконного промислу живуть ледве не половина мешканців Митровиці, як албанців, так і сербів. До речі, етнічних конфліктів між торговцями незаконного пального тут не спостерігалось.

Чиновника Eulex зрозуміти можна. Ця місія з нейтральним статусом має діяти «реалістично і пластично», стверджує Петер Палмер, експерт Міжнародної кризової групи, що вивчає міжетнічні конфлікти. «Найбільші проблеми в Косові — корупція, організована злочинність, наркотики. Ніхто в ЄС не може дозволити утворити тут чорну діру. Я хочу вірити, що Eulex знайде можливість вирішити проблеми зі злочинністю, але він має бути дуже обережним», — резюмує він.

«Корупція тут має свій окремий вигляд. Її пов'язують лише з найвищим ешеленом влади. Вона не зачіпає інших сфер життя, — каже Шпенд Ахметі. — Високу корупцію заради стабільності в регіоні не чіпатимуть. З нею не боротимуться».

Підтримує експерта й американець Кейсі Джонсон, один із засно-

вників Бюро журналістських розслідувань на Балканах, який вже десять років живе у Косові. За його словами, компромат проти теперішніх можновладців піде в хід лише у крайньому разі. Та й самі кримінальні авторитети зацікавлені в легалізації своїх статків. «Вони вже заробили достатньо грошей і для себе, і для своїх дітей. Зараз вони підуть на значні поступки, аби тільки їхні діти жили в цивілізованій європейській країні», — впевнений Джонсон.

ДАТИ ЛЮДЯМ РОБОТУ

Щоб перетворити Косово у взірць стабільності, потрібно перестати думати про незалежність чи інші політичні питання, а зайнятися економікою, вважає Ахметі. В країні, де 45% безробітних, а 70% населення віком менше 35 років, украй необхідні робочі місця й достойні зарплати.

В Косові великий потенціал як у сільському господарстві, так і в промисловості. Зараз тут обробляється лише 50% земель, а поклади вугілля можна розробляти ще протягом 150–200 років. «Головне — створити привабливі для інвесто-

рів закони та умови, замість того щоб носитися з незалежністю. Адже бізнесмени не вірять державі ще з 1990-х. 35% нашого бізнесу в тіні. Інвестори бояться сюди приходити, — впевнений Ахметі. — Якщо нинішня влада, яка вся складається лише з борців за незалежність, не почне думати про економіку, то наступні конфлікти вже матимуть не етнічне, а економічне підґрунтя. Косовські політики повинні або перебудуватися, або піти, звільнивши місце прагматичнішим людям».

На думку Ахметі, якщо не розвиватиметься економіка Косова, під загрозою може опинитися й сам Євросоюз, до якого так прагне країна. «Стільки грошей вливати в країну, яка майже нічого не виробляє, неправомірно і неможливо. Це не принесе ефективного результату і не може тривати вічно, — каже Ахметі. — Наше найбільше побоювання викликає те, що ЄС може розпастися ще до того, як ми будемо готові туди вступити, і балканська проблема остаточно поховає й без цього ослаблений стрімким розширенням та кризою Євросоюз». ■

Резервація для старшого брата

У сербів, які живуть у Косові, немає альтернативи, окрім інтеграції в албанське суспільство

АВТОР: Наталія Васютин

Кілька десятків сербів спускаються в невеличку западину, що розділяє сербське поселення Брджани та колишнє албанське Сухий Дол. Здебільшого йдуть мовчки з дещо приреченим виразом на обличчях. Та ось вони заходять за старий обгорілий телеграфний стовп, який розділяє два колись сусідні райони невидимим сторонньому оку кордоном. І тут... хитку ранкову тишу прорізають звуки пострілів — западину буквально пронизують димові нитки від розірваних ще в небі капсул зі слезогінним газом. В одну мить цілком мирна картина стає панорамою бойових дій. Учасники процесії рвуться вперед, підбадьорюючи себе оглушливими криками. Стрілянина перетворюється на суцільну канонаду. Ядучий дим все густішою завісою вкриває поле бою.

Так виглядали акції протесту жителів Північної Митровиці проти відбудови албанцями своїх колишніх поселень, що тривали з 27 квітня по 12 травня.

ОСТАННІЙ ОПЛОТ

Північну Митровицю косовські серби поміж собою називають не інакше як «останній оплот». «Паде Митровиця — паде Сербія», — говорять вони.

На Півночі Косова, а це, окрім Митровиці, ще три муніципалітети, мешкає 50 тис. сербів зі 120 тис., які залишилися в краї після першої хвилі тотального виїзду сербів 1999 року та

другої, що прокотилася Автономним краєм Косово та Метохія в 2004-му. Тоді під час етнічних заворушень, що почалися після смерті трьох албанських дітей, які начебто втопилися з вина сербів, було вбито 19 сербів і близько 900 поранено. У запалі ненависті албанці зруйнували близько 150 православних храмів. Християнські кладовища рівняли із землею бульдозерами. А сербських переселенців, які повернулися в 2000—2002 роках у свої домівки на албанських землях, знову виселили у сербські анклави за допомогою військ KFOR.

Серби в Митровиці налаштовані радикально. «Боротимемося до кінця — у нас немає іншого вибору», — стверджує керівник Центру громадянського суспільства в Північній Митровиці Мормчіло Арлов. Проте, у чому полягатиме ця боротьба, Арлов і сам не знає. У ймовірність повернення Косова та

Албанці ставляться до сербів поблажливо — як переможці до побороного ворога

Метохії в лоно Сербії Арлов при цьому не вірить: «Зараз справу про незаконність проголошення незалежності Косова розглядає суд у Гаазі, але ми знаємо, що його рішення буде неоднозначним. Косова нам не повернуть, навіть якщо й визнають Декларацію про проголошення незалежності нелегітимною».

Радикальні настрої сербів на півночі Косова можна пояснити не тільки гоніннями їхньої громади з боку албанського населення. Ця територія, що межує із Сербією, досі перебуває в залежності від великої

батьківщини. Белград щороку витрачає на неї €500 млн (для порівняння: бюджет Косова становить €600 млн). Північна Митровиця досі отримує воду та електроенергію із Сербії. Тут збудовано університет, у який переїхав увесь сербський педагогічний склад, що раніше працював в університеті Приштини. Сербія виплачує держслужбовцям, що мешкають на цій території (лікарям, учителям), зарплати та пенсії. Відповідно податки тамтешні серби сплачують Сербії, а не Косову. Від фінансування з бюджету Косова серби відмовляються, бо інакше, на їхню думку, вони своїми діями визнають Косово незалежною державою. Така ситуація сербам, особливо задіяним на державній службі, вигідна, бо зарплати, які видає їм Сербія, вдвічі вищі, ніж у Белграді (за працю в небезпечній зоні), і в разі перевищують дохід, який вони отримували б, працюючи на владу Косова.

ЗАРАДИ КУЛЬТУРИ

Решта косовських сербів — 70 тис. осіб — живуть переважно в невеличких сільських анклавах, розпорошених на околицях Приштини та на півдні краю. Північні серби вважають їх мало не зрадниками, адже

ГОТОВНІСТЬ №1.
Солдати KFOR
(військова місія
НАТО в Косово)
та Eulex (поліцейська
місія ЄС) захищають
албанських
забудовників
від сербів в Північній
Митровиці. Капсули
зі слезозогінним
газом летять
у демонстрантів,
як тільки ті
перетинають
середину западини.

ФОТО: REUTERS

мешканці анклавів, перебуваючи в оточенні албанських поселень, змушені співпрацювати з владою Косова. Наприклад, їм доводиться платити за електроенергію, інакше її відключать. Проте саме представники південної сербської громади більш тверезо сприймають реальність і знають, що їм потрібно робити далі.

Рада Трайковіч, голова Сербської національної ради Косова та Метохії, бачить лише три можливих варіанти майбуття сербської общини у Косові. «Перший: серби стануть ще радикальнішими, а це вірний шлях до зникнення їх із території Косова. Другий: серби зможуть асимілюватися з албанцями — те, що зараз нам пропонують. Це теж шлях до самознищення. І третій: розумна, виважена політика, яка дала б сербам можливість утриматися в Косові й зберегти свій вплив», — каже Трайковіч. Під розумною політикою вона вбачає згоду сербів на децентралізацію влади, яку їм за порадою Євросоюзу пропонує уряд Косова. За її впровадження, тобто збільшення повноважень влади місцевих муніципалітетів, серби могли б самі керувати своїми поселеннями. На це кардинально не пого-

джуються Північна Митровиця, оскільки ідея децентралізації влади була закладена в неприйнятний для Белграда план розділення Сербії. Погодитися на неї — значить визнати Косово незалежним. «Я прибічник ідеї децентралізації. Ми повинні здивувати міжнародне співтовариство, давши на неї згоду. Таким чином ми контролювали б 20% території Косова, була б своя система управління. Це дало б змогу зберегти сербську культуру тут, у загальному мусульманському Косові», — каже Трайковіч.

Осередки сербської культури наразі перебувають під постійною охороною військ KFOR, за подвійними рядами колючого дроту. Щоб потрапити до колиски сербської нації — славнозвісної Сербської патріархії в місті Печ, потрібно пройти два блокпости KFOR, домовившись про свій візит заздалегідь, щонайменше за два дні. Вільно прийти в храм не можуть навіть ті кілька десятків сербів, які залишилися жити в Печі. «На Пасху до нас місцеві не приходили, бо на виході з храму їх могли підстергти албанці», — бідається сестра Дубріла, яка відповідає за зв'язок монахинь патріархії зі світом.

НАСИЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ

В етнічному конфлікті у Косові немає винних більше чи менше: усі вони — і албанці, і серби — завдали одне одному багато шкоди. Але сербів, які залишилися жити в Косові, по-людськи шкода. Земляки з великої батьківщини зневажливо називають їх шиптарами («шип» — самоназва албанського народу). Косовським сербам не можуть пробачити надміру грошей, якими Белград засипав їх ще з часів Югославії. Тож навіть перебравшись до Сербії, вони почувалися б некомфортно. До того ж в умовах фінансової кризи Белград навряд чи оплатив би їм нове житло та витрати на переселення.

Албанці ж хоч і декларують любов до сербської меншини, та це радше поблажлива готовність переможця попіклуватися про свого побороного ворога. Насправді вони не готові пробачити сербам етнічні чистки, які проводили на їхній території югославські війська. І, вочевидь, сербів, які не захочуть інтегруватися в Косово, інтегрують насильно, особливо не церемонячись.

Власне, травневі заворушення, які два тижні тримали в напруженні Північну Митровицю, — це не що інше, як ілюстрація саме такого інтегрування. Адже за попередніми домовленостями між сербами та албанцями, що були завірені місією ООН, як албанці, так і серби не мають права повертатися до своїх колишніх домівок без згоди мешканців тамтешньої громади. Однак албанці, заручившись підтримкою Eulex, обійшли процедуру збору підписів. Такі ситуації повторюватимуться, впевнені представники місії ООН. Албанці за підтримки Eulex вже почали реєстрацію машини, які перетинають сербсько-косовський кордон, створюють на території Північної Митровиці свої поліцейські відділки та встановлюють електропідстанції. Якщо кількість албанців на цій території збільшиться, влада Косова зможе потім відрпортувати міжнародній спільноті про цілковитий контроль над північною країною. Мовляв, у Північній Митровиці присутні косовська митниця і поліція, є інфраструктура, та й албанці живуть. Тож до чого тут Сербія. ■

ПОГЛЯД

Насправді божевільні

Не буває тижня, щоб хтось зі знайомих не запитав: а що там насправді відбувається у Тбілісі? Правда, що президент Саакашвілі несповна розуму? Чому опозиція загнала себе у клітки на проспекті Руставелі? Відповідаю.

АВТОР: Вахтанг Кіпіані, журналіст

В одному з останніх інтерв'ю екс-міністр економічного розвитку та керівник держканцелярії Кахі Бендукідзе зауважив: «...Настав час кожному визначитися, за кого він: за божевільних і бандитів чи за розвиток Грузії. Будь-яка третя позиція, яка вважає себе «незалежними інтелектуалами» і позиціонує себе вище цієї боротьби, насправді підтримує божевільних».

Бендукідзе став унікальним для грузинської політики прикладом, коли й поза персональним членством у владі можна підтримувати уряд і президента. Решта його колишніх колег – від спікера Бурджанадзе, спецпредставника Аласанія та прем'єра Ногайдєлі, не кажучи вже про пересічних клерків і екс-депутатів, яким не знайшлося місця в команді реформаторів, – вже давно в ультраопозиції, вони вимагають, щоб Саакашвілі – «убивця, деспот і злочинець» – забрався. Скільки ж можна! Рік тому Саакашвілі «забрався», передавши повноваження голові парламенту, пішов на дострокові вибори й блискуче переміг. Лідер опозиції Леван Гачечиладзе програв змагання у мажоритарному окрузі в Тбілісі, набравшись сорому. Його колеги, які пройшли в парламент, порізали ножицями свої мандати – достоту як днями депутати Тернопільської обласної ради від БЮТ. Про інтереси громадян, які довірили їм представляти свої інтереси, ніхто й не згадує. Програвати також треба вміти – це теж демократія. Тбіліські опозиціонери, вдаючи із себе реалістів, вимагають неможливого. Їхня проблема в тому, що Саакашвілі чітко знає і декларує, чого хоче. З першого дня

в політиці він поставив собі за мету включення Грузії у загальноєвропейський політичний та оборонний простори. Надтісне зближення з НАТО, перенавчання, перевдягання та переозброєння війська за євростандартами, повний вихід із СНД, участь у всіх програмах партнерства – то дорікне йому за це?

Акція опозиції, яка триває з 9 квітня, заслуговує на те, щоб увійти в підручники політології прикладом – як робити не можна. Без жодної конструктивної програми, з одним гаслом «Міхо – геть!» вона зійшла на пси через кілька тижнів. Влада дозволила своїм критикам робити все, що заманеться. Коли все можна, важко звинуватити Саакашвілі в антидемократизмі. Та й телеканали ведуть прямі трансляції з проспекту Руставелі, постійно запрошуючи в студію політиків, які слів не добирають. Уже й згадування «мами» Саакашвілі у відомому контексті з вуст екс-кандидата у президенти Майсашвілі прозвучало. Бридко, та нехай. Далі що? Втрата розуміння політичного процесу як системи домовленостей, відмова від діалогу починає драгувати. Спроба підняти пучк в армії і взяти штурмом поліцейський департамент поставили Грузію перед можливістю реалізації не національного, а чужинського політичного сценарію.

Міхо звинувачують в авторитаризмі – він, ніби граючись, запрошує четвірку опонентів у скляну сучасну будівлю Міністерства внутрішніх справ, очільника якого Вано Мерабішвілі організатори нещодавнього «гекачепе» планували знищити першим. І вони приходять. Щоб вийти звідти за дві

години – знову на площу, ігноруючи почуте. А Саакашвілі тим часом запропонував докорінну реформу політичної системи у бік парламентської республіки. Головна проблема президента Грузії має ім'я, прізвище і по батькові: Володимир Володимирович Путін. Свого часу хтось пустив дезу, що молодий і експансивний Саакашвілі нібито назвав свого московського візаві ліліпутінім. І понеслося: від заборони «Боржомі», депортації старих і дітей до роздачі паспортів та війни 08.08.08. Про біснування «Первого канала» і РТР мовчу, про пігмеїв-рогозіних – і поготів. Хай там як, а головна внутрішня проблема країни є насправді зовнішньою. Президент і прем'єр Росії дозволяють собі публічно погрожувати «підвисити» за щось там лідера Грузії. Очевидно, що окупація Абхазії та Південної Осетії була лише першим кроком для знищення суверенітету країни...

Цього тижня італійська Corriere della Sera опублікувала статтю відомого французького інтелектуала Андре Глюксманна під симптоматичною назвою «Ніколи не висміювати політичних противників». Тема важлива й актуальна. Автор з гіркою пише, що в сьогоденному цинічному світі тільки «психічнохворий» президент Грузії може наполягати, що його маленький народ хоче й може сам обирати собі друзів і «жити вільним у тіні імперії з населенням, яке у 35 разів перевищує населення Грузії».

Колись усе це закінчиться. І, сподіваюся, декому буде соромно. Особливо тим, хто не хоче почути мудрого Бендукідзе. Опозиціонера, який не боїться бути чесним.

Fellini

р е с т о р а н

**Працюємо для Вас
24 години на добу**

НОВЕ ВЕСНЯНЕ МЕНЮ
від шеф-кухаря Андре Пельтре

м. Київ, вул. Городецького 5
Телефон: **279-5422, 279-6822**
у житті-як у кіно...

Нігерійський хардкор

Крім сомалійських піратів, на українських моряків-найманців чатує ще одна африканська небезпека – нігерійські менди

АВТОР: Валерій Ларіонов

В Україні ЗМІ приділяють чимало уваги сомалійським піратам, але зовсім не пишуть про те, що в Африці є ще одне джерело смертельної небезпеки для моряків, журналістів і відпочивальників – бунтівні райони Нігерії, зокрема штат Ріверс. Мій стаж моряка-найманця – вже понад десять років, але стільки адреналіну, як під час роботи в Нігерії, мій організм, мабуть, ще не виділяв. Я працюю старпомом (старшим помічником капітана) на одну із західних судновласницьких компаній, що доставляє провіант нафтовидобувним корпораціям у басейні річки Нігер. Три місяці мого останнього рейсу були схожі на чергову серію пригодницького кіносеріалу «Індіана Джонс», щоправда, без хепі-енду та любовної лінії.

ГУМАНІТАРНА КАТАСТРОФА І ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

Нігерійські родовища нафти біля узбережжя Гвінейської затоки – переважно вздовж приток річки Нігер – уже давно підібгали під себе світові нафтовидобувні компанії. Тут працюють італійська Agip, французька Total, британська Shell, американська Tахесо, норвезька Petroleum Geo-Services і багато інших. Діяльність цих компаній забезпечують судна класифікації FSIV, що швидко доставляють вантажі з океанських міст-портів Нігерії Порт-Гаркорт (дуже влучна назва як для подій у цій країні), Лагос та інших.

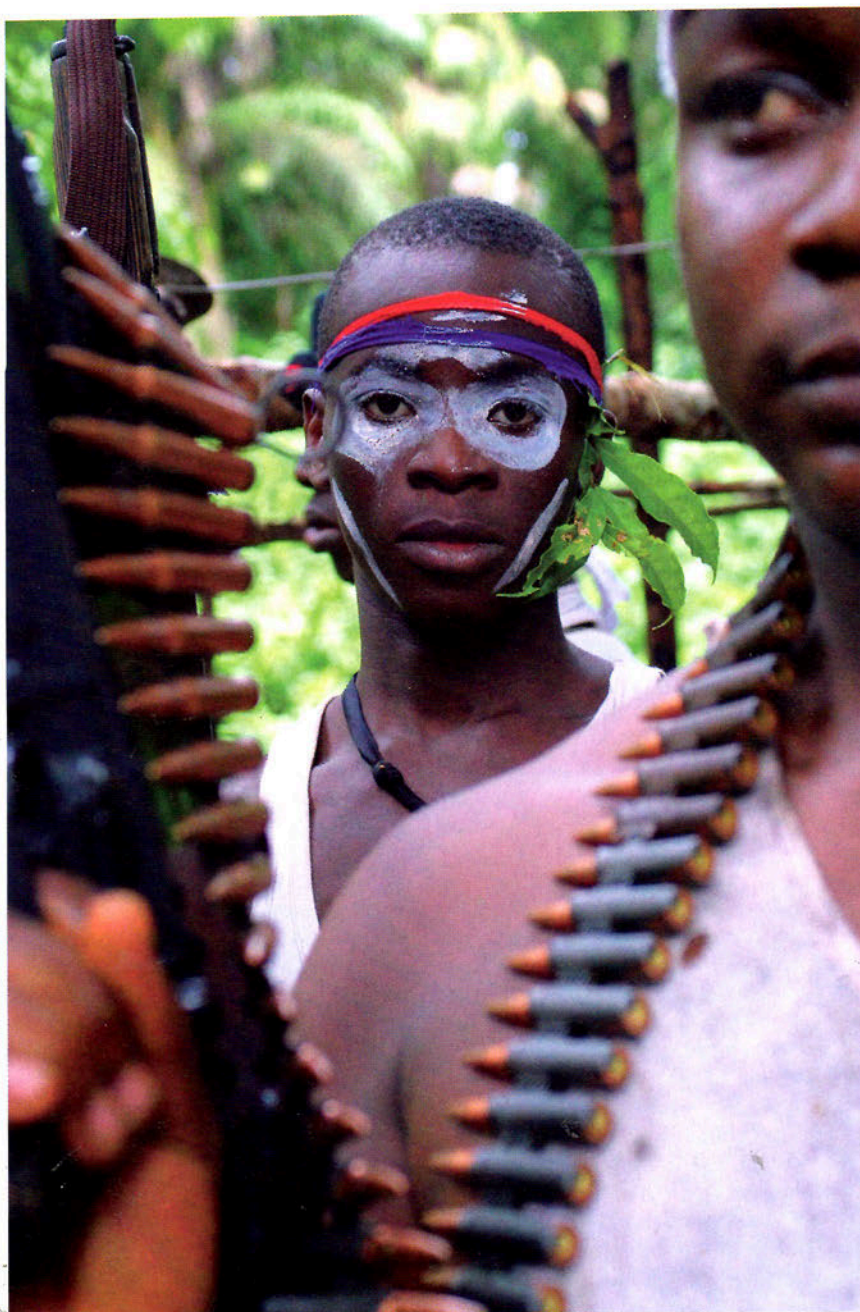

ФОТО: REUTERS

Великий наплив іноземних компаній спричинив різке зростання соціальної нерівності в Нігерії. Більш-менш пристойні показники якості життя є лише у великих містах і портах, натомість сільська місцевість і віддалені райони країни перебувають на межі гуманітарної катастрофи. Саме ця обставина й змусила взятися за зброю місцеве населення.

Ситуація близька до громадянської війни, урядові війська не контролюють цілі райони. В лісових сільських поселеннях автомати Калашникова є навіть у підлітків. Штат Ріверс, де переважно сконцентровані іноземні компанії, — найбільше джерело небезпеки. Нігерійські менди (MEND — скорочено від Movement for the Emancipation of the Niger Delta — Рух за визволення дельти річки Нігер) час від часу нападають на річковий флот, який обслуговує нафтовиків.

Пірати-бойовики вимагають збільшити відрахування від нафтового експорту на користь нігерійців. За підрахунками експертів із різних країн, від їхніх нападів денний видобуток нафти в Нігерії за останній рік скоротився в п'ятеро — до 500 тис. барелів. Уряд Нігерії фактично не здатний контролювати ситуацію на океанському узбережжі та в басейні річки Нігер, бо в нього немає ані достатньо коштів, ані ефективного війська та спецслужб.

ЧОРНЕ ЗОЛОТО Й БІЛІ ЗАРУЧНИКИ

Нігерійські партизани-пірати чудово розуміють, що нафта — це єдине джерело швидкого збагачення, й вони опанували мистецтво рекету. В лютому нам на судно електронною поштою надійшов лист від лідера мендів Ібітарі. Він попередив нашого, як, зрештою, й інших судновласників про всі можливі наслідки від їхньої діяльності. Багато кораблів, які не заплатили, зазнали нападів. Частина компаній від цього «африканського Довбуша» просто відкупилися, й уже наступним листом він запевнив, що тимчасово чіпати їх не буде.

Але історія — штука дуже пост-модерна: африканці повернулися до старих «цивілізаційних» методів, яких колись навчилися в середньовічних європейців, — вони

почали полювати на людей — на «білу шкіру». Стартова ціна викупу за білого моряка в Нігерії на сьогодні становить \$100 тис. Це доволі вигідний «бізнес» для бойовиків, оскільки всі найманці застраховані.

Якось четверо французів із сусіднього судна вирішили розважитися в одній із місцевих забігайловок. Там узагалі вибір розваг дуже демократичний. Місцеві вожді чи селищні голови самі виводять до кораблів своїх юних доньок, щоб і вони працювали. Багато хто з моряків на це ведеться, бо їм набридає постійно бути на судні — в порту можна простояти більше місяця. Попри небезпеку, на 10—15 хвилин спускаються на землю, аби розім'яти ноги. Французи покинули пароплав із чотирма озброєними солдатами нігерійської урядової армії, але їх у барі зустріли 25 бойовиків-мендів. У результаті — французи провели три місяці в полоні, підхопили малярію й утробили собі печінку.

Нігерійський полон — це дуже страшно, бо сучасні пірати щороку стають дедалі жорстокішими. Моряки й досі пам'ятають, як у далекому 1998 році світ сколихнула трагедія китайського суховантажа «Чунг сон»: у Тайванській протоці його захопили пірати, 23 членам екіпажу відрубали голови.

Кожного року судновласницькі компанії збільшують рівень безпеки моряка. Наприклад, коли я тільки-но вийшов із літака рейсу «Париж — Порт-Гаркорт», до мене підбігли четверо спецназівців із автоматами, миттю підхопили, ми перебіжками добігли до «джипа» й із увімкненою сиреною вилетіли на трасу. Водій мені пояснив, мовляв, коли машина зупиниться, може бути напад: «Прикладом виб'ють скло, за вуха витягнуть із машини, якщо буде бій, охоронців переб'ють, а тебе, — усміхнувся він мені, — заберуть у полон під викуп». Готель, до якого мене привезли, також був схожий на прифронтовий укріплений редут, обнесений колючим дротом-«гусинню».

НАПАД НА СУДНО

У нас на судні працював турок Фазиль, який пережив напад нігерійських мендів на своїй попередній роботі, коли минулого року пляли рікою Бонні. Партизани підняли

Екстремалам

Якщо відверто, то до Нігерії сьогодні краще не їхати. Гроші не вартують того, що може там із вами трапитися. Тільки залізна самодисципліна й тверезе розуміння ситуації врятують моряка чи туриста-екстремала в Нігерії. Починати треба навіть із найменших деталей і моделювання небезпечної ситуації. Коли ми виходили в рейс, то всі свої документи я загортав у кілька целофанових пакетів, клав на дно порожнього сміттевого відра, а зверху на відро вдягав поліетилен для відходів. Нападники будуть ризикати всюди, але зазирнути у відро для сміття не здогадаються.

Втратити документи — найстрашніше для моряка. Йдеться навіть не про гроші, які вони офіційно коштують, а про тривалі роки навчання та відвідування курсів, постійні екзамени. Все це відновити не всім вистачить нервів. Документів справді чимало: український, закордонний і морський паспорти, диплом оператора супутникового зв'язку, близько десяти сертифікатів: пожежний, медичний, рятувальника, управління судном, для перевезення небезпечних вантажів, вакцинації від жовтої лихоманки та багато інших.

на борт чи то обкуреними, чи то під коксом. Один із них ненароком прострелив собі ногу, й після цього в нього поїхав дах — стріляв з автомата наосліп. Фазиль від страху заскочив у бак із відходами, а капітан і старпом зачинилися в камбузі й вийшли звідти лише тоді, коли закінчився кисень. Картина, яку вони побачили, нагадувала напад саранчі. Партизани-менди позабирали всі особисті речі команди — від годинників і перснів до одягу, всі меблі, посуд, повідкручували всі прилади, повідривали перила, антени, зняли все обладнання. Судну залишили тільки один магнітний компас і трохи пального, щоб можна було доплисти до найближчого порту...

Досвідчені капітани завжди попереджають, що від можливого лиха навіть урядова охорона не врятує: за іронією долі, серед бойовиків-мендів може виявитися рідний брат вашого ж охоронця. ■

Пригоди козаків У ПРИБАЛТИЦІ

У війні Речі Посполитої зі Швецією степова тактика козаків змагалася з західноєвропейською військовою наукою

АВТОР: Борис Черкас, кандидат історичних наук

Військова історія українського козацтва різноманітна. Можна й потрібно багато розповісти про діяння запорожців проти османів і кочівників. Проте цікавими й менш відомими сторінками військової звитяги українців є їхня участь у війнах між європейськими країнами. В одних козаки виступали найманцями, а в інших — як складова збройних сил держави — Речі Посполитої. Однією з таких воєн була Інфляндська (Інфляндією тоді називалися естонські землі) кампанія 1600—1602 років.

ПОХІДНІ ПОРЯДКИ

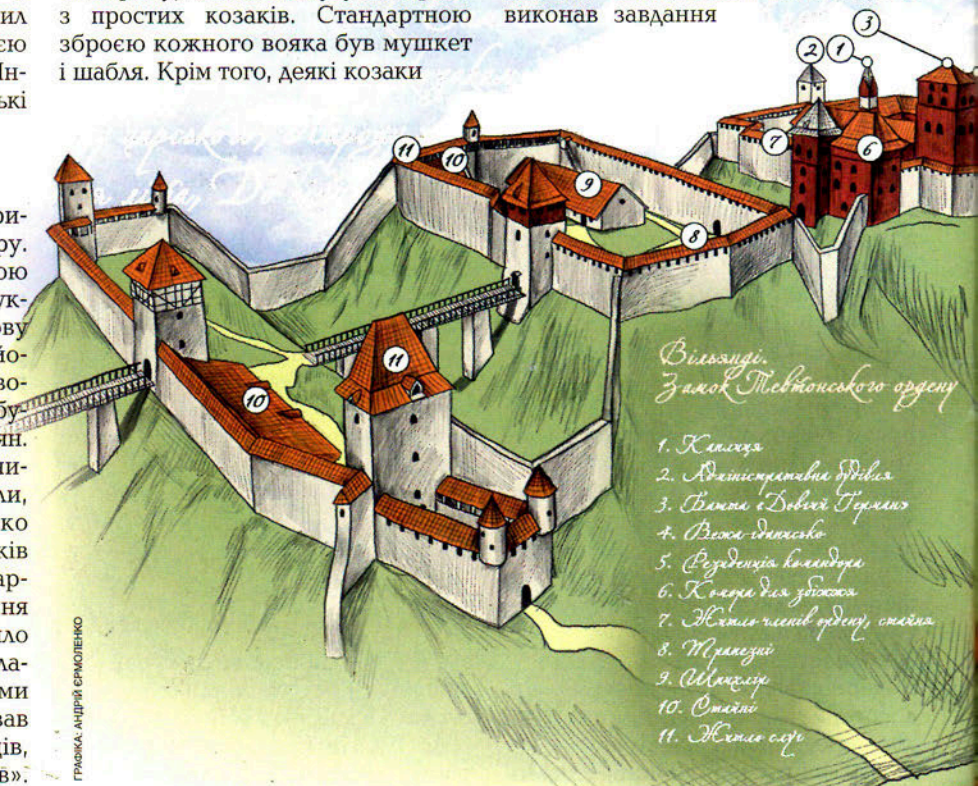
6 листопада 1601 року козаки приєдналися до поляків під Валмієру. Українське військо являло собою самостійну, окрему за своєю структурою та організацією військову машину. Загальна чисельність бойового складу нараховувала 2032 воюки. Крім козаків при обозі перебувало 100-200 вільнонайманих селян. Останні, як казав один із сучасників, «...на війну в козацтво ходили, але в товаришах не були». Військо формувалося з чотирьох полків п'ятисотенного складу кожен, артилерії й обозу. На чолі з'єднання стояв уславлений гетьман Самійло Кішка. Він мав свій штаб, що складався з обозного, писаря та восьми осавулів. При гетьмані перебував невеличкий загін «прапороносців, сурмачів, бембеничів і трембачів».

Військові музики мали передусім грати сигнали задля управління військом на марші, стоянці та під час бою. Обозний — фактично заступник гетьмана, він стежив за станом обозу. Йому підпорядковувалися 20 візничих, які безпосередньо керували обозним персоналом, і 12 гармашів. Кожен гармаш відповідав за конкретну гармату (фальконет: чи сороку), а вже обслугу набирали з простих козаків. Стандартною зброєю кожного вояка був мушкет і шабля. Крім того, деякі козаки

мали луки й пістолі. На озброєнні також були списи й бойові коси. Військо добре забезпечувалося шанцевим інструментом, військовою амуніцією та боєприпасами.

НА ВОРОЖІЙ ТЕРИТОРІЇ

Керівник кампанії, великий коронний гетьман Ян Замойський, доручив Самійлові Кішці йти в авангарді армії. Козаки мали проводити розвідку та розширити безпечну від ворога зону навколо польського війська. Український полководець виконав завдання

блискуче. Коли козацька розвідувальна сотня підступила під місто Ергеме, січовики розіграли панічний відступ і виманили ворожий гарнізон у поле, де шведський загін було оточено та знищено. За два тижні козаки розігнали всі ворожі гарнізони, фуражні та розвідувальні команди ворога навколо польського війська. В результаті шведське командування остаточно втратило зв'язок із обложеними, а поляки, своєю чергою, змогли зосередити всі сили на облозі. 19 грудня гарнізон Ергеме капітулював. Це сталося досить вчасно, оскільки Кішка за шість днів до цього попереджав Замойського про рух дев'ятитисячного шведського війська з метою деблокади міста Валмієру. В день капітуляції Валмієру шведи вибили українців із міста Карксі, де була козацька штаб-квартира. В той самий день ворог розгромив розвідувальний загін запорожців. Проте вже за кілька днів Кішка фланговими маневрами змусив шведів відступити.

Попри військові успіхи, ситуація для польського війська складалася

не найкраще. Передусім бракувало грошей на виплату воякам, тож утримати дисципліну було нереальною справою. Жовніри масово грабували край, причому діставалося підданим і шведського, і польського монарха. Але найзагрозливішим стало дезертирство. Королівське військо зазнавало більших втрат через утікачів, аніж загиблих і поранених.

Запорожці теж висловлювали невдоволення умовами служби. Зростала кількість загиблих, поранених і хворих. До того ж, за браком фуражу почався падіж коней. Але Замойському за допомогою обіцянок і виплат з особистого фонду вдалося таки втримати козаків на фронті. Вже 30 грудня Кішка рушив навздогін за шведами.

ОСТАННІЙ БІЙ САМІЙЛА КІШКИ

Січень ворожі війська провели в бездіяльності. Невеликі сутички відбувалися лише між розвідувальними й фуражними командами. На початку лютого польське військо пішло на Тарту. Бойові порядки по-

ляків розтяглися, тому шведи спробували гвалтовною атакою розгромити їх на марші. Проте українська та польська кіннота вчасно помітили ворога й змусили його відступити. Під час переслідування за порожці 28 лютого атакували місто Полтсамаа. Вночі вони захопили місто, розбивши розквартированих там рейтар, а на ранок атакували цитадель. Проте під її стінами козаків спіткала невдача, запорожці втратили загиблими й пораненими кілька десятків чоловік. Найболючішою втратою стала загибель Самійла Кішки.

Новим гетьманом січовики обрали Гаврила Крутневича, теж старого та досвідченого вояка. Наприкінці березня коронний гетьман вирішив розпочати облогу Вільянді. Здійснити її лише силами польських полків він не міг, бо їхня чисельність внаслідок бойових втрат і дезертирства скоротилася до 4000 тисяч осіб. Тому Замойський наказав Крутневичу якнайшвидше приєднатися до головних сил. Проте виконати цей наказ було не так і легко: давалися взнаки втрати кількадесят тисяч боїв (запорожці мали півтори тисячі десятинних бійців). А шведи розташувалися поряд, і їх було вдвічі більше, включаючи

Довідка

Інфляндська війна

На кінець XVI ст. загострилося протистояння між Річчю Посполитою та Шведським королівством за Естонію. Влітку 1600 року прикордонні сутички переросли в повноцінну війну. Першу кампанію проти шведів вело переважно Велике князівство Литовське, позаяк Польща в цей час воювала проти Молдови. Наступного року, після успішного завершення військових дій на Дунаї, поляки перекинули 9000 війська на північ. Козацтво мало зацікавлення в спільних військових походах із королівськими військами, оскільки це було єдиною можливістю позбутися урядових заборон, покладених на нього після поразки повстання Наливайка.

Козаки блискуче показали себе в Молдовському поході, й польський уряд виявив готовність піти на найширші поступки для січовиків задля їх участі у війні проти шведів.

досить сильну кавалерію. Шведський полководець герцог Нассауський відзначався здібністю до швидких і несподіваних наступів, тому існувала небезпека, що під час відступу козаків шведи завдадуть флангового удару з Тарту. Аби звести ризик до мінімуму, Крутневич вирушив бойовим табором із возів — улюбленим і перевіреном на півдні похідним порядком. Сам гетьман із кількома сотнями кінноти пішов уперед, а обозний Оришевський тягнувся табором за ним. Побоювання козацького гетьмана не були марними: шведський полководець побачив, що запорожці вийшли з шанців і рухаються повз нього в оточенні возів (їх ефективність як пересувного захисту в тогочасній Європі вважали доволі низькою), зібрав усі наявні сили й атакував Оришевського.

Шведи захопили першу лінію возів, але розірвати повністю табір і дістатися його середини не змогли. Обозний зосередив на лінії ворожого наступу максимальну кількість стрільців, які щільним і влучним вогнем зупинили ворога. Після цього запорожці в рукопашній сутичці відкинули шведів від возів. У цей час підійшла шведська піхота й Нассауський повторив наступ. Поступово поле бою затяглося щільним димом від пострілів, атаки шведів змінювалися контратаками українців. Коли ворог ввів у бій останні резерви, на полі бою з'явилася козацька кіннота. Як виявилось, Крутневич швидко довідався про початок битви, адже зв'язок між двома частинами війська не припинявся. Проте гетьман не став атакувати одразу, а непомітно обійшов шведів і чекав, коли вони втягнуться в бій. У потрібний момент Крутневич розпочав атаку. Одночасно з ним і вояки Оришевського вдарили на шведів. Ворожа кіннота, намагаючись уникнути оточення, одразу втекла до Тарту, а кілька сотень шведської піхоти було вирізано в пені.

ТВЕРДИНЯ ХРЕСТОНОСЦІВ

З перемогою українців шведи остаточно припинили наступальні акції, зосередившись на обороні міст. В останніх числах березня Замойський із 3500 жовнірами й запорожцями оточив збудовану лицарями меченосцями потужну твердиню Вільянді. Цілий квітень вояки рили апроші й сипали вали. На кінець місяця нарешті прибула важка артилерія. Проте з'ясувалося, що боеприпасів обмаль і їх не вистачить на

штурм цитаделі, але невдало. Щоправда, гарнізон не став випробувати долю й за кілька днів капітулював. Козаки в цих подіях участі вже не брали, оскільки знову рушили в авангарді. В липні Замойський пішов на Тарту, доручивши польному гетьману Станіславові Жолкевському і Крутневичу вибити кількасотенний загін Анрепа, що мав здійснювати диверсії в тилу. Шведи зайняли доволі зручну позицію між морем і великим озером.

Відкриті місця вони перекрили «іспанськими козлами». Жолкевський спробував лобовою кавалерійською атакою прорвати шведський фронт, але зазнав фіаско. Тоді в обхід було послано козаків, а польська кіннота мала відволікати шведів герцями. Запорожці за дві години зробили десятикілометровий марш-кидок і вийшли ворогу в тил. Це було доволі вчасно, оскільки поодинокі герці переросли в серйозний бій. Спільна атака українців і поляків вирішила фінал битви.

До кінця літа поляки здобули ще низку перемог у невеличких боях і захопили місто Пайде. Що ж до козаків, то вони здебільшого вели розвідувальні дії. Повноцінної облоги Тарту так і не відбулося — на це в Замойського вже забракло сил. За відсутності грошей польське військо фактично перестало існувати. Додому поверталися навіть найвірніші гетьманові хоругви. В перших числах вересня й січовики рушили до України, переобтяжені як здобиччю, так і пораненими та хворими вояками. Під час повернення

запорожці, за прикладом урядового війська, брали стації (натуральну данину), вдаючись іноді й до грабунків. Уряд заплющував очі на подібні дії дезертирів, а скарги на козаків, які чесно відслужили, тим більше залишав без уваги. Козацтво, відчуваючи свою силу, не було помститися тій шляхті й міщанам Полоцька та Вітебська, котрі допомагали каральним військам придушувати повстання Северина Наливайка. ■

Козаки вдарили на шведів. Кіннота, намагаючись уникнути оточення, втекла, а кілька сотень шведської піхоти було вирізано в пені

обстріл спочатку міських укріплень, а потім і цитаделі. Тому Замойський доручив Крутневичу організувати несподівану атаку в козацькому стилі, аби захопити місто. Запорожці й тут показали себе з найкращого боку. 4 травня українські вояки бігцем підступили під стіни й, перелізши через них по драбинах, дісталися міста. Після запеклого вудичного бою шведів витіснили до замку. Шлях для гармат було відкрито. 16–17 травня поляки здій-

Львівська міщанка середнього достатку, середина XVII століття

МАЛЮНОК І ТЕКСТ: Сергій Шаменков

Шапка

Очіпок

Рантух

Куртас

Станік

Сорочка

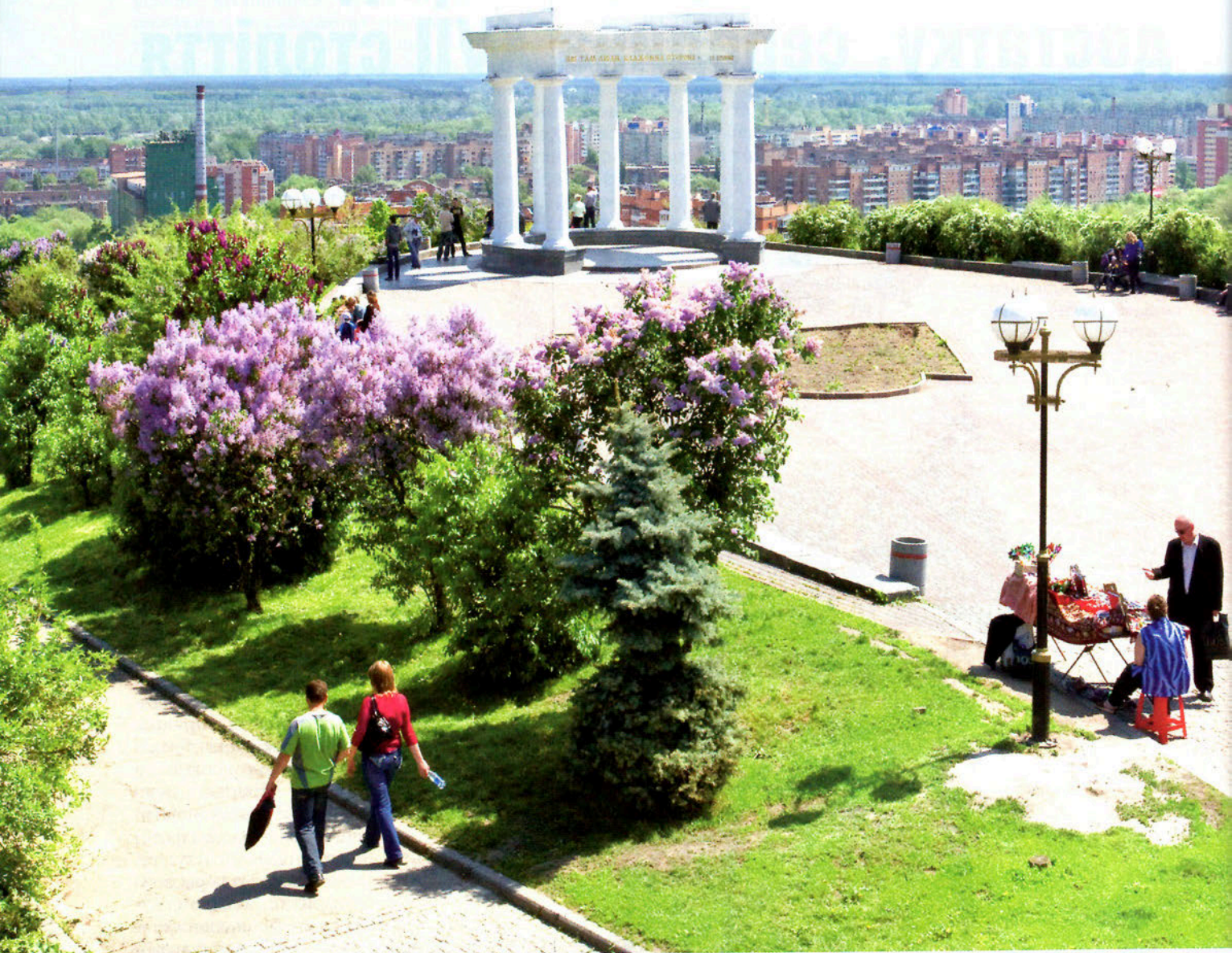
Спідниця

У тогочасній моді Речі Посполитої західноєвропейські фасони одягу без жодних проглем співіснували з місцевими традиційними вбраннями. І якщо чоловіки (українці, поляки, литовці, козаки, купці, ремісники, шляхтичі) носили звичні жупани, кунтуші та шаровари, то жінки нерідко вдягалися так само, як їхні західноєвропейські сучасниці. Часом вони додавали до закордонних туалетів елементи традиційного вбрання.

Львівська пані одягнена загалом за північноєвропейською (голландською або німецькою) бароковою модою. На ній обшитий візерунчастим галуном короткий сукняний жакет (власне, корсет із рукавами), який у Речі Посполитій називали станіком, ляна сорочка з прикрашеними галуном манжетами і спідниці: сукняна верхня і ляна спідня. Шкіряні черевички міщанки також пошиті за модним європейським фасоном. Верхнім одягом слугує теплий жакет-куртас із червоного сукна, підбитий лисячим хутром. За своїм фінансовим становищем ця пані могла б дозволити собі шикарніше оздоблення одягу, але у 1613, 1629 та 1655 роках сейм ухвалив низку законів, що обмежували використання дорогих хутр.

До західноєвропейського одягу львів'янки чудово пасує типовий для шляхетського та міщанського середовища Речі Посполитої, зокрема й України, головний убір. Волосся прикриває гаптований золотими та срібними нитками очіпок, поверх нього задрапірована біла хустка з цупкої тканини, що називалася рантухом. Вінчає ансамбль шапка із сукняним верхом, оздоблена лисячим хутром. ■

Полтавські битви

Неподалік стратегічного бомбардувальника СУ-160 **Тиждень** мало не дав «клятву Гоголю»

АВТОР: Олена Чекан
ФОТО: Андрій Ломакін

Ну от, як сприймати Круглу площу? Не по халявах провінційному місту, хоч би й обласному, а колись губернському центру, мати палаци на

кшталт петербурзьких, та й узагалі отой імперський простір забудови. А в центрі площі, біля колони Слави, гарненька така собі Наталка-Полтавка з екскурсбюро палко розповідає мовою «старшого брата» цікаві речі про Полтавську баталію. Як чотиритисячне населення міста одностайно підтримало чотиритисячний російський гарнізон. (В уяві

одразу ж виникають всі «підтримувачі», включаючи немовлят, старих та немічних, а біля кожного — російський штик). Як «царь Пётр Первый победил предателя Мазепу». Й одразу отримує відкоша державною від третьокласника з Донецька Тимура: «А нам у школі казали, що від Богдана до Івана не було гетьмана».

Далі — півгодинна перепалка-баталія за участю не тільки екскурсантів, а й перехожих... Тут-таки на площі, в споруді, що нагадує тарілку НЛО, зручно розмістилося елегантне кафе «Енеїда». Смачно-смачненько, неймовірно швидко, неправдоподібно дешево. Тільки туалету катма. Але це був лише початок полтавських пригод, містифікацій та аномалій.

ПЕРУАНЕЦЬ-ГОГОЛЬЯНЕЦЬ

Двома подіями живе, дихає, тішиться й обурюється зараз Полтава. Це 300-річчя Полтавської битви й 200 років з дня народження Миколи Васильовича.

Баталії щодо Мазепи, Петра I та Карла XII ще попереду, а ось битва за Гоголя у розпалі. Росія вже гахнула крупнокаліберним, дальнобійним, проте яловим пострілом. П'ятихвилинні пафосні монологи закривавлених козаків про особливу місію «рускава народа» сприймають із гумором глядачі дописаного Бортком «Тараса Бульби» і в Росії, і в Україні. Проте від графіки нашого Сергія Якутовича, креативного художника-постановника цього фільму, який покадрово намалював усю стрічку, у захваті всі.

А Полтава тим часом латає дороги. До 27 червня, тобто річниці-роковин, якраз встигнуть, а до гоголівського 1 квітня й не поспішали, бо головні святкування ювілею класика перенесли звідси до Миргорода. Полтавці спочатку образились, а потім списали цей факт на вже звичну для них гоголівську чортівню. Хоча місцеві чиновники й пояснюють прикрий ремонт обласного музично-драматичного театру імені М.В. Гоголя, однак, наприклад, Галина Петрівна, яка є бригадиром на тому ремонті, має власну думку: «Батько Гоголя утримував свій театр, але не дозволяв малому Миколці бути актором. Ось зараз Микола Васильович і не схотів, щоб у театрі відзначали».

Як знак фізичної присутності Гоголя сприйняли полтавчани й зникнення світла за хвилину до відкриття виставки-конкурсу карикатур «Карлюка-2009», присвяченої великому землякові. Тож відкривали при свічках під бадью «Несе Галя воду», яку співали підтанцювуючи араби, китайці й чорношкірі — студенти полтавських вишів. Тема конкурсу — «Світ Гоголя». Загалом до журі надійшло понад 800 малюнків із 46-ти країн світу. Перемогу здобув Омар Зевалос, художник із Перу. А до неї — \$3000 та трикілограмовий бронзовий «Золотий Ніс».

ПОДВІЙНИЙ М.

Оглянувши закарлюки, рушаємо до щойно відкритого й відреставрованого пам'ятника Миколі Васильовичу. Біля нього розташувалися вісім нових скульптур: Вакула, Тарас Бульба, герої «Сорочинського я-

Двома подіями живе, дихає, тішиться й обурюється зараз місто: 300 років Полтавської битви й 200-річчя Гоголя

марку»... Раптом у сквері почалася якась метушня — перехожі розступалися перед малечею, яка поважно чимчикувала до монумента. Ми за ними. І тут я ледве не знепритомніла... Дітлахи давали урочисту клятву Гоголю «любити Україну, як він її любив!» Тільки-но оговталися — йде вже знайома нам екскурсовод із новою групою, як виявилось, з Підмосков'я, розповідає про творчість письменника. Дебела жіночка перебиває її: «Пачему на пам'ятнику написано М.В. Гоголь, он же Ніколай?».

Не знаю, що мене повело, але я й не зчулася, як почала розводити екскурсантів. Що насправді було два Гоголя, близнюки Ніколай і Михайл. Ніколай зростав кволеньким, хворобливим, увесь час їздив по Римам та Петербургах, молився, лікувався. А Михайл міцний, здоровий, до того ж талановитий, зробив фантастичну кар'єру: став сенатором, наближеною до царя особою. Та все ж мав одну-єдину ваду, якої він страшенно соромився: був таємним літератором і ночами все писав якісь свої малоросійсько-петербурзькі повісті. Звісно, друкуватися під

своїм сенаторським ім'ям не міг, тож скористався ініціалом брата-близнюка. А той, невдячний, не тільки перебрав на себе славу, а й узяв і переписав «Тараса Бульбу» (остання редакція 1847 року — його рук справа), а потім ще й спалив другий том «Мертвих душ». Утаємничені, однак, знали про цю містифікацію, саме тому на деяких пам'ятниках побачите «М.В. Гоголь», тобто Михайл.

«Боже, так ето ж бомба! А где, где можно прочитатъ?» — видихнула екскурсійна Наталка-Полтавка. «Учъоние записки Пушкинского дома, год 1835, стр. 999», — не моргнувши поділилася я «інформацією». І ми одразу чкурнули до найстарішого в Полтаві Хрестовоздвиженського собору (1689–1709) — ставити свічки за упокой душі великого містика і відмолювати гріхи.

НАВКОЛО КРУГЛОЇ

Чи то знову добродій Гоголь втрутився, та біля собору заклакли. Бо здалося на хвилю, що з берегів Ворскли нас перенесло на береги Десни. І сам собор, і весь Хрестовоздвиженський храм — чистісіньке українське бароко чернігівської школи. Може, будівля собору трохи й присадкувата, але такі впізнавані й рідні фігурні наличники, колонки і фронтончики, заповнені рясним рослинним орнаментом!

З дзвіниці монастиря вгледіли вдалечині на високому пагорбі білу струнку колонаду. Розпитали, як дістатися, їхали-їхали автівкою, та замість Соборної площі, на якій і розташована Біла альтанка, знову потрапляємо на Круглу площу.

І вона таки варта того, щоб покружляти, особливо якщо вам до душі класицизм. Ансамбль Круглої площі (1805–1811 роки) започатковували на відзнаку століття Полтавської битви. Більшість споруд, як-от будинки генерал-губернатора, просто губернатора й віце-губернатора, а також будинок присутніх місць, звели за типовими (!!!) проектами Андріяна Захарова. Так, саме того зодчого, який прикрасив Петербург будівлею Адміралтейства. Домінанта площі — монумент Слави. Майже 16-метрова тосканська колона, та ще й на високому стилобаті. Навкрути — 18 гармат — учасниць Полтавської баталії. На колоні, як годиться, — усілякі архітектурні

АМБІВАЛЕНТНИЙ СИМВОЛ. Колону Слави встановили на відзнаку битви гетьмана Мазепи і Карла XII з російським імператором.

прикраси: військові обладунки, лаврові вінки, пальмові й дубові віти та інше причадалля збройної вікторії.

Однак зробити з Полтави імперський форпост не вдалося. У XIX сторіччі її називали українськими Афінами: тодішнє місто володіло чималим інтелектуальним потенціалом із присмаком сепаратизму. Від предводителя дворянства Василя Капніста, який готував відновлення козацьких формувань і вів таємні переговори з Пруссією про підтримку українського визвольного руху, до Івана Котляревського, якому вдалося дотепно українізувати Вер-

гілія. Полтавцями були й всесвітньо відомий математик Михайло Остроградський, Кирило-Мефодіївські братчики, Шевченкові побратими Георгій Андрузький та Василь Белозерський, Леонід Глібов, Михайло Старицький, Михайло Драгоманов... Тут, у Полтаві, Василь Лукашевич створив у 1818 році першу українську автономістську національно-визвольну організацію — Малоросійське таємне товариство.

СЕКРЕТ БІЛОЇ АЛЬТАНКИ

Щоб знову не заблукати, кинули автівку й вирішили дістатися Собор-

ної площі пішки. Йшли манівцями, та, хоч і дали гака, в нагороду натрапили на пречудовий стилю модерн Будинок земства (1903—1908 роки), зараз у ньому — Краєзнавчий музей. Візерунки кольорової черепиці та яскрава майолікова оздоба вікон нагадує Відень, автор — Василь Кричевський. А ми все йшли. Повз охайні барчики і кафе, зграйки захожаної молоді та, як на мене, вибачте на слові, мерзенний пам'ятник полтавській галушці до кафедрального Свято-Успенського собору.

Саме тут вранці 27 червня цього року мав би стояти під білими покровами бронзовий Іван Мазепа. Та через побоювання антимазепинських виступів під час святкування 300-річчя Полтавської битви відкриття пам'ятника перенесли на 24 серпня, День незалежності. Таке рішення ухвалила Полтавська міська рада. «Щоб не було другої Полтавської битви», — жартують полтавчани. А якщо серйозніше, то називають перенесення відкриття таки «політичним та провокаційним» і продовжують збирати гроші на пам'ятник. І ми долучилися.

Щодо Білої альтанки, то вона справді чудова! Ширяє над полтавськими далями... Ірина Пістоленко з Музею космонавтики і авіації розповідає місцеву легенду: цю альтанку збудовано на знак дружби народів СРСР. Тобто вісім колон та сім проміжків між ними начебто символізують 15 радянських республік (хоч народів у СРСР мешкало кількадесят. — Прим. ред.). Знову чудасія: яка ж республіка — колона, а яка — дірка від бутика?

ДІВЧИНА, НЕБО, ЛІТАКИ

А нам — на Полтавський військовий аеродром — подивитися на колекцію бойових літаків від Ту-16 до надзвукового стратегічного бомбардувальника Ту-160.

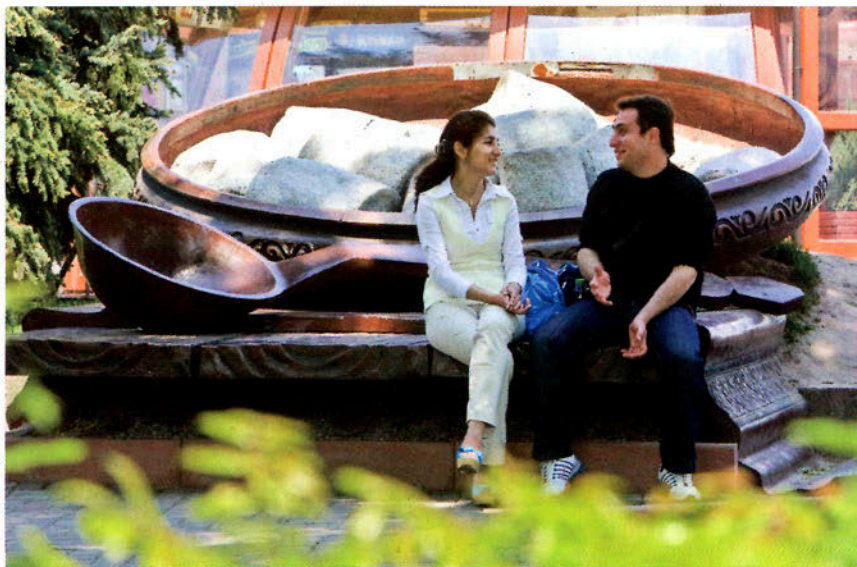
Влітку 1944-го тут базувалися військово-повітряні сили США. Тоді СРСР домовився з американцями про так звані човникові рейди бомбардувальників. Важкі «літаючі фортеці дядька Сема» піднімалися з летища Англії чи Італії, наносили бомбові удари по ворожих об'єктах у Румунії та Німеччині, а потім приземлялися в Полтаві, Миргороді або Пирятині.

Операція отримала назву «Френтік», тобто «Несамовитий». Та зго-

дом американські вояки стали називати її «Френтік Джо», маючи на увазі американське прізвище Сталіна. Наземна обслуга авіабаз складалася з радянських спеціалістів. У ідальні й медчастині працювали наші дівчата. І хоча енкаведисти суворо забороняли приватне спілкування, штатівці запрошували юнок до свого клубу на танці, в кіно, а ті... не відмовлялися. Як і діти, які ласували забутим шоколадом і небаченими жуйками.

Та невдовзі фашистам вдалося дізнатися про місцезнаходження американських авіабаз. Рівно опівночі 22 червня 1944 року німці скинули сюди 2 тис. бомб і 15 тис. мін. Ту ніч, коли знищили майже всі літаки американців, союзники охрестили полтавським Перл-Харбором.

Про трагедію нагадає експозиція в Полтавському музеї авіації та космонавтики, а ще — братська могила на цвинтарі селища Рибці. Біля неї ми побачили стареньку жінку, яка палила сміття. «Баба Катя, — назвалася вона, — до гробків прибираю». І розповіла вже

НЕСМАЧНІ ГАЛУШКИ. Ці бетонні кавалки мають символізувати незакомплексованість полтавчан

чуту нами в музеї історію полтавських Ромео та Джульєтти. Коли американці назавжди від'їздили з Полтави, застрелився рядовий Річард Кешнер, бо йому не дозволили одружитися з коханою. Баба Катя додала від себе, що чула, начебто та дівчина була з місцевих, — Оля. Дізнавшись про смерть юнака, вона

отруїлася оцтом, врятувати її не вдалося...

Вже на виїзді з міста ми побачили на білбордах дві різні дати заснування Полтави: 889 та 1174 роки. Вгледіли й не здивувалися, бо за два дні встигли призвичаїтися до місцевих гоголівських сюрпризів. ■

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

МАТЧ, ЯКОГО НЕ БУЛО

ФАЕР-ШОУ ПО-ДИНАМІВСЬКОМУ. Все у найкращих традиціях Італії та Франції

АВТОР: Богдан Буткевич
ФОТО: Андрій Ломакін

Мatch Day... У перекладі з англійської — День матчу. Але Match Day — це ще й стан душі футбольного фаната в день важливих матчів його улюбленого клубу. Це коли серце б'ється триста разів на хвилину. Це коли все валиться з рук, і єдине, на що хочеться дивитися, — годинник, який так повільно відлічує час, що залишається до початку

матчу. Це коли забуваєш взяти на роботу важливі папери, але клубний шарф кладеш ще з вечора під подушку — на щастя. Це коли витрачаєш останні гроші на квиток до міста, де грає твоя команда, і не має значення, яким чином доведеться повертатися назад. Нарешті, це коли ти бачиш ворога в будь-кому, хто має нахабство вдягнути на себе кольори команди-суперника. Так ось, справжнього Match Day у день півфінального поєдинку «Динамо» — «Шахтар» за Кубок УЄФА в Донецьку не було.

Ні, звісно, емоції були. Були закручений сюжет, гол на передос-

танній хвилині, красиві комбінації тощо. Були фанати. Причому кияни почасти перекикували весь стадіон. Незважаючи на суворий міліцейський огляд, столичні супортери пронесли на трибуни всі види фанатської піротехніки: фальшфейери, стробоскопи, димові шашки, які потім не тільки перетворили гостювий сектор на море вогню, а й у найкращих традиціях Італії чи Франції полетіли на поле після пропущеного динамівцями голу. Зрештою, вперше одразу дві українські команди грали у півфіналі другого за престижністю європейського футбольного турніру.

«ШАХТАРІ» В ЕКСТАЗІ.
Донецьк – у фіналі, «Динамо» – на палі

ТРЕБА ГОЛ! Як не м'ячем, так собою

ПОЖЕЖНИЙ ВАРІАНТ. На футбольному полі холодно, зате за воротами гаряче

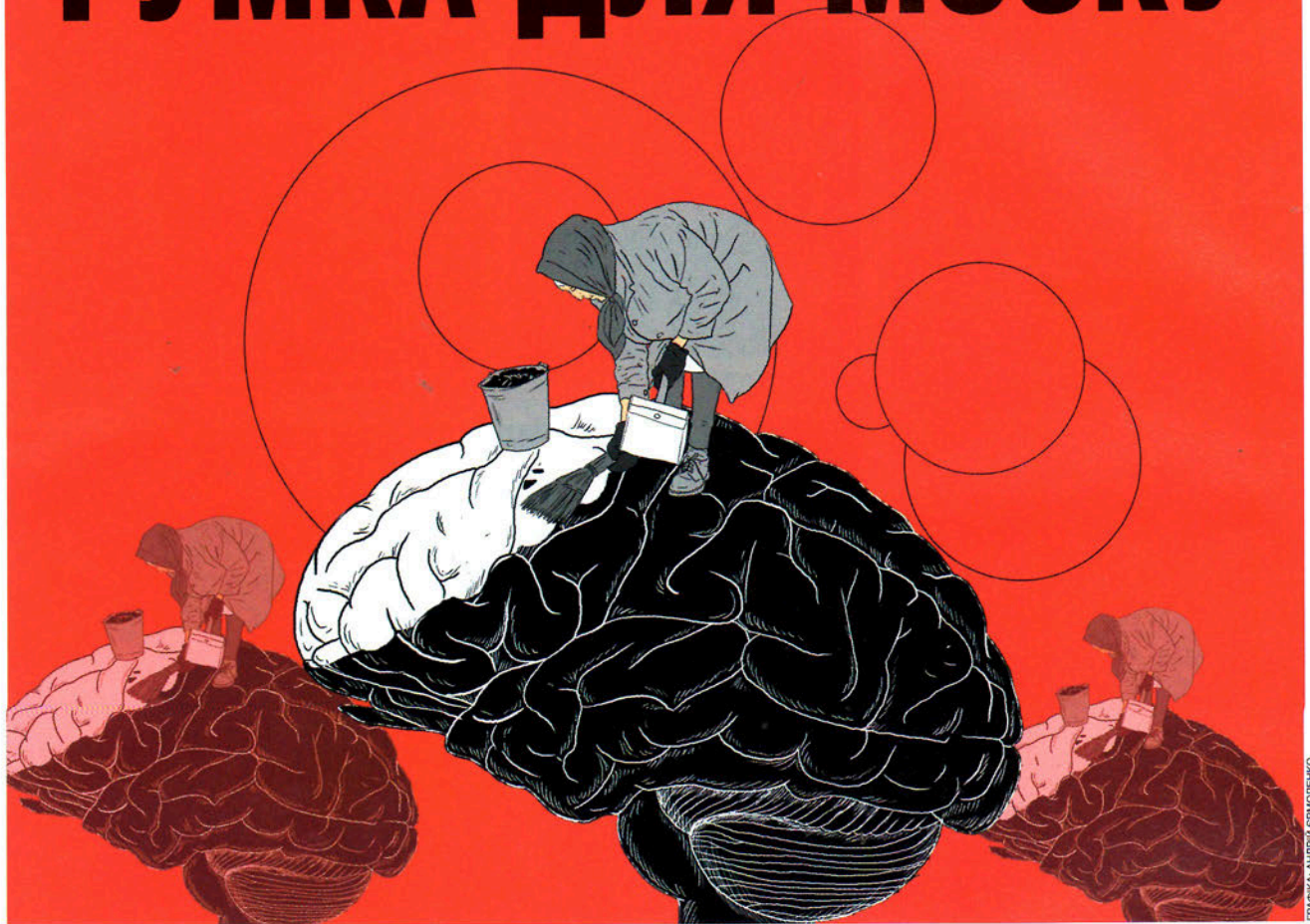
Але не було відчуття Битви. Такої, яка була, наприклад, на матчах «Динамо» з московським «Спартаком». Справжнє футбольне протистояння може виникнути лише на ґрунті реального життєвого антагонізму та конфлікту. Політичного, територіального, історичного тощо. Без цього навколофутболу футбол перетворюється на різновид кінотеатру – можна їсти попкорн, цілуватися з дівчиною, спати. У двобоях з російською «народною командою» був повний набір того, що творить справжній футбол: історичне протистояння, помножене на проти-

стояння національне та психологічне. Не кажучи вже про суто спортивний момент.

Тоді як двобої «Динамо» – «Шахтар» останніх років – це багато в чому штучно створене протистояння грошей та амбіцій двох могутніх олігархічних кланів, які вже протягом десятиліття вирішують долю українського футболу. В Києві багато простих вболівальників почали це розуміти ще років п'ять-шість тому, про що свідчить відвідуваність домашніх матчів «Динамо», яка з року в рік неспинно знижувалася. У Донецьку, щоправда, «Шахтар» усе ще зали-

шається «священною короною», шанувати яку дорівнює статусу мешканця Донбасу. Але, схоже, і донецчани таки починають розуміти, що їхній улюблений клуб перетворився на комерційний проєкт. Адаже чим ще можна пояснити, що з самого ранку в місті взагалі нічого не нагадувало про футбол? Окрім клубних машин «Шахтаря», що посилено закликали все-таки прийти на стадіон і підтримати «рідну» команду. Ви скажете: просто набридли по кілька разів на рік дивитися матчі «Динамо» – «Шахтар». Але ж справжній футбол не набридає?! ■

ГУМКА ДЛЯ МОЗКУ

Вчені навчилися стирати пам'ять у мишей. Наступною буде людина: з'їв пігулку – і негативні спогади наче корова язиком злизала

АВТОР: Тарас Литвин

Мрії здійснюються. У Голлівуді не раз смакували руйнацію хмарочосів-близнюків, доки не отримали в подарунок 11 вересня. Тепер руйнують набагато складнішу структуру – мозок. П'ять років тому режисер Мішель Годрі зняв оscarоносний фільм «Вічне сяйво

чистого розуму», де лікар Мерзвяк стер спогади героїні Кейт Вінслет, і та геть забула перипетії кохання з персонажем Джима Керрі.

Естафету підхопили вчені, вони вже знищують пам'ять про негативні події у лабораторних тварин. Нейробіолог Джо Цієнь і його колеги з Медичного коледжу штату Джорджія у місті Огаста поки що працюють із мишами, але сподіваються винайти чудо-пігулку для людини.

Як і в історії з винаходом атомної бомби, початкова мотивація досить альтруїстична: працюємо заради людства і миру. До миру в серцях прагнули люди в усі часи. Щоправда, раніше негативних думок та емоцій позбувалися за допомогою релігійних практик, дихальних вправ, медитацій. Але на це потрібні час, натхнення і терпіння. Тож деякі вчені вважають, що ліпше випити мікстуру і забути проблему.

Джо Цієнь каже: «Пам'ять і спогади є нашими великими вчителями і відіграють критичну роль у виживанні та адаптації, тому вибіркоче видалення некорисних спогадів, зокрема післявоєнних, або небажаних страхів допоможе багатьом людям жити краще». Знищуючи короткочасну і довгочасну пам'ять про негативні події, дослідники планують лікувати різноманітні фобії, хронічний біль, хворобу Альцгеймера, а також посттравматичні стресові розлади, наприклад, в'єтнамський або іракський синдром.

ЗАБУТИ ЕЛЕКТРОШОК

Навесні цього року американські вчені на чолі з нейробіологом Цієнем та співробітниками Шанхайського інституту функціонування та геному мозку провели чергові успішні дослідження. Вони вивели лінію трансгенних мишей із додатковою копією гена, який кодує фермент αСаМКII

Ідив. словничокі. У трансгенних мишах гризунів кількість «СаМКII у передньому мозку вдвічі перевищує його концентрацію у звичайних мишей. Генетично модифіковані миші виробляли надлишок ферменту, кількість та активність якого зменшували за допомогою спеціального сповільнювача — хімічного препарату, який вприскували шприцом або давали з питною водою.

Спочатку гризунів тренували уникати камери, де вони отримували електрошок, і виробляли умовний рефлекс на спеціальний сигнал — звук означав, що наближається шок. Миші добре запам'ятали негатив — завмирили, щойно чули знайомий сигнал або коли опинилися в електрошочковій камері. Вчені кажуть: так само як ветеран війни згадує доленосний момент, коли підірвався на міні, миші довго пам'ятають місце, де їх вдарило електричним струмом.

Потім дослідники припинили давати мишам сповільнювач ферменту, і його кількість в організмі зросла. Водночас мишам нагадали про минулі негативні події — пустили у камеру, де їх колись вдарило струмом, або ввімкнули звуковий сигнал.

Але гризуни раптом забули, що треба завмирати з переляку від сигналу. Негативні спогади стерлися назавжди. Вчені підкреслюють, що спогад про певну подію можна знищити лише у той час, коли миша відновлює її в пам'яті. Тобто під час дослідів вибірково стиралися тільки ті спогади, про які мишам нагадували впродовж експерименту. Пам'ять про решту подій лишилася недоторканою.

АНТИСКЛЕРОЗ

Схожі результати отримали наукові групи в США, Франції, Китаї, Ізраїлі, Росії. «Усі ці досліді є значним кроком у розробці оновленої парадигми механізмів та функціонування довгочасної пам'яті», — каже Тодд Сектор із Медичного центру «Сані Даунстейт» у Нью-Йорку. В його лабораторії відкрито речовину ZIP, що блокувала фермент РКМ-zeta **Ідив. словничокі** і стирала пам'ять у піддослідних тварин. За участю колег з Інституту імені Вейцмана в Ізраїлі доктор Сектор відкрив, що стерти пам'ять у мишей можна навіть однією ін'єкцією ZIP. Проте це не впливало на роботу ко-

роточасної пам'яті й не заважало надалі формувати довготермінові спогади.

Вчені вважають, що препарат ZIP пригнічує зв'язки синапсів у гіпокампі **Ідив. словничокі**. Зокрема, ZIP діяв на ділянки мозку, що відіграють критичну роль у збереженні асоціативно-емоційних переживань, просторових знань і моторно-рухових навичок. Вчені порівнюють пам'ять із клеєм, який зв'язує в одне ціле нашу свідомість. «Це ніби якась

Стираючи пам'ять про погані вчинки, люди можуть приспати в собі голос совісті

есенція, вона утримує нашу душу, характер як єдине ціле», — розповідає пан Сектор. Якщо є речовина, яка пригнічує діяльність ферменту РКМ-zeta (необхідний мозку для збереження здобутих знань та інформації в пам'яті), отже, має бути й речовина, що стимулює цей фермент. Якщо вчені знайдуть спосіб стимулювати фермент РКМ-zeta або згаданий вище «СаМКII, то можна буде поліпшувати пам'ять і боротися зі склерозом.

ПРО І КОНТРА

Але не всі науковці налаштовані оптимістично щодо втручання у пам'ять. Доктор Ніккі Рікард з університету «Монаш» у Мельбурні каже, що пам'ять про певну подію закладається не в одному місці, а багаторазово дублюється в різних клітинах мозку, іноді навіть у різних півкулях. Тому стерти вибірково певні події дуже складно, адже можна знищити пам'ять блоками, разом із життєво необхідною інформацією.

«Ми не можемо запитати у тварин, чи пам'ятають вони щось із того, що було видалено. Можливо, дослідникам вдалося пригнітити спогади, але це не означає, що їх вдалося цілковито стерти. Крім того, є й етичні проблеми у проведенні таких дослідів на людях, адже можна випадково стерти важливі спогади, а то й узагалі всю пам'ять», — попереджає пані Рікард.

Професор нейробіології Стівен Хаймен із Гарвардського університету додає: «Препарати, які блокують або видаляють спогади, можуть бути використані на зло. Стираючи

пам'ять про погані вчинки, люди можуть приспати в собі голос совісті».

Член-кореспондент Російської академії медичних наук Константін Анохін, під керівництвом якого дослідникам теж вдалося стерти пам'ять у тварин, каже, що Міністерство науки Росії просило їх не публікувати результатів. Пояснення просте: якщо буде створено такі препарати для людини, стане можливим вплив на особистість із сумними наслідками.

«Усе залежить від того, в чії руки потраплять такі інструменти, — каже Анохін. — Вчені це розуміють, хоча й продовжують досліді, адже результати експериментів можна використати і на добро, наприклад, для лікування психічних розладів після катастроф. Або розробити речовини, які поліпшать пам'ять, здатність запам'ятовувати великі обсяги нової інформації».

Отже, людина стоїть на роздоріжжі. Можливо, вибір допоможуть зробити не біологи, а філософи. Один із них, француз Рене Декарт, ще в XVII столітті писав: «У міру того, як пам'ять обтяжується великою кількістю фактів, геній та його творчі здібності слабнуть і згасають». ■

СЛОВНИЧОК

«СаМКII (або альфа-кальцій/ кальмодулін-залежна протейніназа II) — фермент, білкова молекула, яку знайдено лише в мозку, де вона становить понад 1% усіх білків.

Гіпокамп — одна з найдавніших систем мозку, є частиною лімбічної системи головного мозку, яку ще називають нюхальним мозком. Гіпокамп бере участь у формуванні емоцій і процесах переходу короточасної пам'яті в довгочасну. Зменшення об'єму гіпокампу — одна з ранніх діагностичних ознак хвороби Альцгеймера.

РКМ-zeta (або протейніназа М-zeta) — фермент, що відповідає за підтримку довгочасної пам'яті в мозку.

Синапс — спеціалізовані функціональні контакти між нейронами або між нейронами та іншими клітинами, потрібні для передачі нервового імпульсу, при цьому амплітуда і частота сигналу можуть змінюватися.

Ферменти (або ензими) — органічні катализатори білкової природи, каталізують більшість хімічних реакцій в організмі.

Оплаканий тишею

Гія Канчелі про своє життя, друзів і власне сприйняття музики

СПІЛКУВАВСЯ Роман Юсипей

Грузинський композитор Гія Канчелі для стороннього ока здається обранцем, який усією своєю долею — її кульбітами, трагедіями та перемогами — вигодував-вистраждав острівця всесвіту, на якому хоч інколи присутнє абсолютне творче щастя. Світова слава Канчелі безсумнівна. У Києві його, здається, однаково обожнюють за гротескні саундтреки до фільмів Георгія Данелія та приголомшливі симфонічні полотна. За місяць розкуповують дорогі квитки на авторський вечір із серії диригента Романа Кофмана «Великі імена». І разом зі скрипацем Гідом Кремером, віолончелісткою Гедре Дірванаускайте, вібрафоністом Андрієм Пушкарьовим, Київським камерним оркестром і дитячим хором «Щедрик» занурюються у вимір сумних, протягнутих у часі мотивів та тремтливої, на межі вибуху, тиші.

Мені хочеться говорити про Київ не як про один з найкрасивіших адміністративних і культурних

центрів Європи, а як про місце, де живуть дуже близькі для мене люди. Коли вони, ці люди, є, місто справді стає рідним. Тим більше, з Києва у мене свого часу почалася весільна подорож.

З диригентом **Романом Кофманом** знайомство у нас дуже давнє — ще молодим він зі студентським оркестром Київської консерваторії виконав мій ранній твір «Ларго і Алєгро». Відтоді ми дружимо і творчо, і по-людськи, і родинно. Твір «Заколисання сонця», який його дочка Маріанна Сабліна переклала для хору «Щедрик», спочатку був написаний для професійного мішаного хору. Різниця між хором дівчаток і великим хором — величезна. Та коли я на репетиції почув виконання «Щедрика», виникло відчуття, що в оригіналі я писав саме для нього. Мені здається, це було чарівно.

До мене нечасто звертаються з проханням прокоментувати політичну ситуацію в Грузії. Напевно, в мене на обличчя написано, що я не дуже люблю відповідати на подібні запитання. Зрозуміло, я переживаю. І не тільки за те, що відбува-

ється на моїй батьківщині. Якщо ви хоч трохи знаєте мою музику, то повинні відчувати, якого об'ємного значення набуває в ній чинник співчуття. У цьому й висловлено все. А словам я прагну не давати волі. Є в житті поняття, які, на мою думку, мають залишатися в інтимній сфері — ставлення до релігії, батьків, свого народу. Хоча є люди, які з цього приводу люблять не лише поговорити, але й усю свою кар'єру будують на подібних балачках.

Валентин Сильвестров про віру не говорить ніколи, але послухайте його «Реквієм», присвячений покійній дружині, Ларисі Бондаренко, — це абсолютно релігійна, духовна музика. Напевно, тому я з такою великою пошаною ставлюся до його творчості і до нього самого як до особистості. В одному інтерв'ю він висловив думку приблизно такого змісту: «Музика повинна бути прозорою настільки, щоб на її дні, наче крізь водну товщу, було видно поетичний текст». У цьому весь Сильвестров.

Я дуже добре знаю історію Четвертої симфонії Арво Пярта, присвяченої Михайлу Ходорковському. І заздрю моєму колезі білою за-

ФОТО: АНДРІЙ ПОЛИЩАК

це буде сприйнято як умисний намір викликати в деяких колах певні пересуди. А потім раптом дізнався, що Пярт на це таки зважився. І я дуже за нього радий. Арво — настільки чиста й порядна людина, що його вчинок не викличе жодних сумнівів. Уточнюю: в осіб, які знають його музику і через неї відчувають його якості. Що стосується агресивних коментарів у російському інтернеті... Знаєте, мій друг Андрей Бітов чудово сказав: «Росія подарувала світові величну культуру, але не змогла стати цивілізованою політичною системою». І цей нецивілізований контент у Росії переважає.

У Європі я відчуваю себе не емігрантом, а людиною, яка й далі живе в Тбілісі. Просто фізично я перебуваю в іншому місці. Раніше, до розпаду СРСР, свої твори писав у Будинках творчості: в Грузії, у вірменському Діліжані, свого часу навіть працював у вашому Ворзелі. Нині я працюю в Антверпені. От і все. Для мене це — той самий Будинок творчості, лише з покращеними умовами.

Мені потрібна тиша. В Антверпені, принаймні в тому місці, де я живу, ця тиша є. І декілька тополь за вікном — дуже красивих, які пізно восени оголюються, але все одно залишаються красивими. Я нетерпляче чекаю весни, коли вони починають одягатися знову. Тоді створюється враження, ніби ти десь у лісі.

Будь-який митець повинен прагнути дивитися на те, що відбувається навколо, з висоти пташиного польоту. Якщо є можливість піднятися ще вище — взагалі чудово. Щоправда, іноді я згадую своє колишнє життя в Тбілісі, Спілку композиторів Грузії і що мені там довелося пережити. Попри те, що прагнув бути вищим за всі чвари, я почував себе зле. Те саме відбувалося в колег, котрі жили в Москві. Можливо, це відбувається зараз і у вас.

Щодо моєї дружби з композиторами, Валя Сильвестров мешкав у Києві, Арво Пярт — у Таллінні, Альфред Шнітке — в Москві. Тому зустрічі для нас були чимось надзвичайно теплим і необхідним. А коли не бачилися, відчували один одного на відстані. Альфреда вже давно немає, але я все рівно його відчуваю. Я весь час ніби звітую перед ним, закінчуючи черговий твір.

Мені здається, людина повинна вміти спілкуватися і з тими, кого вже серед нас нема. Немає Джансуга Кахідзе — диригента, який відіграв у моєму житті величезну роль, перетягнувши на академічні рейки в той час, коли мене нічого, крім *джазу, не цікавило. Я з ним веду діалог.* Комусь це може видатися смішним. Але мене мало цікавить, кому що може видатися. В моєму кабінеті на стіні висять фотографії, зокрема й тих, хто вже пішов, і таке вра-

здрістю. Торік у мене з'явилося подібне бажання — настільки схвилювала несправедливість щодо цієї людини. Та порадившись із близькими, я вирішив відмовитися від цієї ідеї. Остерігся того, що в моєму випадку

Слово про Митця,

який завжди прагне більшого

АВТОР: Роман Юсипей

Перед тим, як стати «аскетом із темпераментом максималіста та затасною стриманістю Везувія» (за визначенням Родіона Щедрина), чия музика сполучає відкритість стилю з ретельною вибірковістю, а національну домінанту із загальнолюдськими ідейними цінностями, композитор Гія Канчелі народився 10 серпня 1935 року в Тбілісі. Різноманітні життєві інтереси — геологічний факультет уні-

верситету, композиторський факультет консерваторії, створення ансамблю «Орера» — скоро звелися до одного знаменника, академічної музики. Бурхливі суперечки фахівців навколо творчості Канчелі зі звинуваченнями в еkleктиці та недостатньо вираженій індивідуальності закінчилися присудженням митцю у 1976-му Державної премії СРСР та неофіційним занесенням до когорти радянських композиторів-нонконформістів.

Серед найвагоміших досягнень майстра — макроцикл із сімох симфоній (1967–1986), кантата «Світла печаль» для солістів, дитячого хору та симфонічного оркестру на тексти Табідзе, Гете, Шекспіра і Пушкіна

(1985), літургія «Оплаканий вітром» пам'яті музикознавця Гіві Орджонікідзе для альту й симфонічного оркестру (1988). Паролем до всенародної слави стала музика з фільмів «Не горюй», «Міміно», «Кін-дза-дза» Георгія Данелія та співпраця з театральним режисером Робертом Стурра. З 1991 до 1995 композитор мешкав у Берліні на стипендії Німецької академії мистецтв. Згодом перебрався до Антверпена — міста, де завжди спокійно, завжди є місце для паркування машини і де дуже добре ставляться до іноземців. Там працює й дотепер, і в кожному новому творі, за власним зізнанням, прагне «знайти для себе хоча б одну сходинку, що веде нагору, а не вниз». ■

ження, ніби вони весь час за мною спостерігають. Дивлюся на них і, буває, бачу якийсь несхвальний знак — отже, я щось роблю не так. І дуже радює, коли помічаю схвалення.

Київський диригент Ігор Блажков колись надіслав мені кілометрову боїну півку з усією творчістю композитора Антона Веберна. Це було в ті заборонені часи, коли, окрім Шостаковіча і Прокоф'єва, сучасної академічної музики для нас не існувало — була опущена залізна завіса. Але Блажков, якого я вважаю героєм свого часу, попри всі заборони, прагнув бути людиною вільною. Ця послілка з Веберном, здається, мала дуже важливе значення в моїй творчості. Для мене з'явилося таке поняття, як темброва драматургія.

Музику я сприймаю дуже примітивно та інтуїтивно. Мої вуха шукають у ній прояв живих людських емоцій. Коли натомість залишається тільки вихолощеність у чистому вигляді, як би майстерно твір не був зроблений, мене він мало приваблює. Творчість П'єра Булеза я не прийняв одразу й не можу її прийняти дотепер. Боюся, що про та-

кого значного музичного діяча я не повинен висловлюватися настільки категорично, але в його музиці я не відчуваю потрібного мені емоційно-позитивного напруження, на відміну, наприклад, від музики Д'ярдя Лігеті.

Нещодавно я дивився, як П'єр Булез диригує «Симфонію псалмів» Стравінського. Там є епізод, коли хор

Якщо ви хоч трохи знаєте мою музику, то повинні відчувати, якого об'ємного значення в ній набуває чинник співчуття

співає, на мій погляд, цілковито божественну музику. Він махав у своїй звичній сухуватій манері, але я все ж сподівався, що коли настане та мить, щось на нього вплине — щось зміниться, з'явиться в рухах... Але все залишилося тим самим. Дуже добре колись сказав композитор Андрей Волконський: «Напевно, Булезу слід диригувати музикою Дебюссі. Своєю сухістю він зніме притаманну їй солодкуватість».

Я чудово розумію, що моя музика може когось драгувати. Цивілізовано ставитись один до одного композиторам заважає співіснування в одному часі. Перелічімо митців, які творили в 1910–1920-х роках: Дебюссі, Равель, Стравінській, Сібеліус, Шенберг, Берг... Як ви вважаєте, апологети кожного з них, та й вони самі, були прихильні один до одного? Напевно, ні. Але через півстоліття все стало на свої місця — в концертних програмах ці композитори чудово сусідують.

Я підозріло ставлюся до всіякого роду «обойм». За радянських часів «черговою стравою» був набір «Шостаковіч, Хренніков, Кабалевській, Прокоф'єв, Свірідов, Хачатурян». Із них лише Шостаковіч і Прокоф'єв посіли в історії місце, подібне до Малера. Моє прізвище часто згадують у контексті «Шнітке, Гурецький, Губайдуліна, П'ярт, Сильвестров, Тавенер». Але мені здається, що подібні угруповання створюються певним часом і на певний час. Ніхто не знає, що буде через 50 років. ■

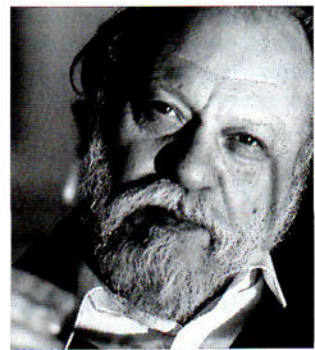
ПЕРСОНАЛЬНЕ

Браво, маестро!

Наберіть у Google словосполучення «Музика – це...», і ви прочитаєте десятки, навіть сотні чудових пишних визначень. Поети, філософи, романисти, художники й, звісно, самі музиканти придумали стільки дотепних метафор і порівнянь, що їх вистачило б не на одну збірку афоризмів і максимум. Музика – це «всесвітня мова, якою душа розмовляє з душею», «стенографія почуттів», «поезія повітря», «джерело радості мудрих людей», «розум, утілений у прекрасних звуках», «мистецтво печалити й радувати без причин»...

У 1979 році в Києві колишній політ'язень, поет і композитор Микола Горбаль «згвалтував» дівчину. Приніс до неї в дім торт, нагодував її цим тортом – і давай гвалтувати. Що вона робить, наразі не знаю. Внуків доглядає? Я знав Миколу по Києву. Ми разом підписали кілька листів, які закликali амністувати політ'язнів.

Підписуючи ці листи, я відчував безмірну тугу. Розумів, що Микола ризикує значно більше, ніж я, «старший брат». Про арешт Миколи дізнався вже на еміграції в Німеччині. Звідти я написав листа серу Ієгуді Менухіну, видатному музикантові. Просив його заступитися за Миколу: в Києві судять музиканта, не видатного, так, учителя музики, але все-таки музики... Amnesty International може підтвердити. І сер Ієгуді заступився! Напередодні суду я отримав від нього копію телеграми, надісланої владі в Києві. Сер Ієгуді просив проявити поблажливість до колеги. На прохання скрипаля влада не зважила, й Миколі впаяли п'ять років таборів суворого режиму. Батько сера Ієгуді був рабином із Білорусі. Я не маю сумнівів, із чим і ким асоціювалася Україна в родині рабина – з піонерами Голокосту Гонтою, Залізником, Богданом. Син

ІГОР ПОМЕРАНЦЕВ
письменник

рабина заступився за Миколу, тому що в нього абсолютний слух. Не знаю як, та абсолютний слух якось таємничим способом пов'язаний із чистою совістю. Люди з абсолютним слухом повинні чути не лише музику, але й людські шепіт, стогін, плач. Я люблю романтичну скрипку сера Ієгуді. Та його телеграма на захист Миколи для мене більше за його незчисленні компакт-диски. Такі телеграми пишуть всесвітньою мовою, якою душа розмовляє з душею.

ICTV

з 18 ТРАВНЯ
ПРЕМ'ЄРА В УКРАЇНІ

ПОНЕДІЛОК - ЧЕТВЕР 21:00

ТРЕТЬОГО НЕ ДАНО

CD

Палива досить

Під англомовною вивіскою Knob feat Seine заховалися колишня лідер-вокалістка металевої формації Etwas Unders Олена Білоус (Seine) та гітарист гурту «ТОЛ», композитор, аранжувальник і саунд-майстер Сергій Любинський (Knob). Якось у 2005-му «ТОЛ» виграв відбірковий тур фестивалю «Велика рок-н-рольна битва» і представляв нашу країну в Лондоні на фінальному змаганні. 2006-го в британській столиці виступали наступні переможці з Києва — Etwas Unders. Пізніше гітарист і солістка двох гуртів-лауреатів несподівано створили дует, щоб робити музику зовсім іншого стибу: психоделічно-поетичну, крихку та прозору. Доречним, напевно, буде порівняння із засновниками британського тріп-хопу Portishead, але відмінність українських новачків від фундаторів модної течії в тому, що наш дует пропонує не менш модерно-експериментальний, але глибинно-український барочно-насичений мелос.

Половина треків на диску — це інструментальні композиції справжнього мага примхливих звукових фактур Сергія Любинського, який пропонує психоделічно-напружені «тріпи» у незвідані світи. Інша половина строкатої музичної тканини оповита фантастично-проникливим голосом Олени Білоус, яка, до речі, пише дивовижні поезії про самотність, біль, зраду, відчай і смерть, а також про світло, надію, віру й кохання. Вічні мотиви так тісно переплетені між собою, що, прослухавши альбом, поринаєш у стан, близький до катарсису. Принаймні саме таким здається стан творців «Пального»...

Олександр Євтушенко

Knob feat Seine. Пальне. — «Інша музика», 2009

КІНО

Рокери не тонуть

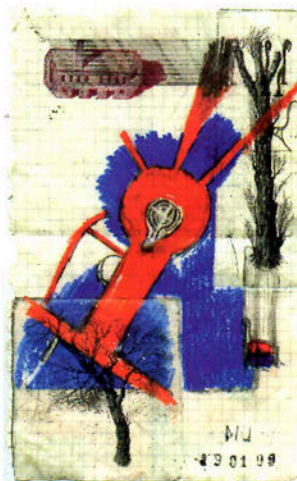
Музична ретрокомедія «Рок-хвиля» — друга режисерська робота Річарда Кертіса, найвідомішого британського сценариста романтичних стрічок («Ноттінг Хілл», «Щоденник Бріджит Джонс», «Чотири весілля і один похорон»). Цей проект від початку був приречений на підвищений інтерес з боку глядачів завдяки неабиякому успіху дебютного фільму Кертіса «Реальна любов». Прокатники підсилювали

інтригу, назвавши новий фільм «стрічкою-святом» із чудовим саундтреком музики 1960-х: композиціями Джиммі Гендрікса, Леонарда Коена, Rolling Stones, The Kinks, Sandie Shaw, Small Faces тощо. Однак широкий розголос і безпрограшна атмосфера «sex, drugs and rock-n-roll» майже перекреслили загальний настрій безглуздості, завуальованої під ширість та безпосередність. І якщо раніше Кертіс, немов вправний фокусник, створював на

ВИСТАВКА

Своя алея

Харківський графік Павло Маков — неперевершений творець паралельних (чи, краще сказати, дотичних до нашої) реальностей. Роками він вибудовував чимось подібну до України авторську країну UtopiA, створював «Сади» — відголоски справдешніх місцин. У цих проектах художник прискіпливо промальовував найдрібніші деталі, щоб вигадані світи, зібрані з плоских аркушів, отримали смислову глибину та власне життя. Тому саме проекти, а не окремі графічні аркуші з них і є для Макова творами. Нинішня виставка присвячена одній роботі, яка включила в себе безліч рисунків і фотоматеріалів. «Алея. Історія однієї прогулянки» — нетипова розповідь про реальне місце. За основу взято центральний план міста, де від оригіналу Маков

залишив лише схему комунікації. Десь прогалини залишилися порожніми, а десь заповнилися деталями: квітками троянд, деревами, будівлями, силуетами собаки художника. Документування «Історії однієї прогулянки» тривало рік,

і зараз це дуже особиста розповідь не так про урбаністичний центр, як про враження самого митця.

До 1 червня
«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

Ася Трощина

КНИГА

Друга спроба

«На порожньому базарі оселився тхір.
За базаром оселився мавзолей.
Радіо працює у піску.
Без контейнерів. Квадрат на винос.
Труп.
Хіба торгівля не загине?»

Це одна зі ста чотирьох поезій, вміщених у другій збірці Олега Коцарева «Мій перший ніж». Від інших її відрізняє хіба невеликий розмір. Технологія ж творення образів у автора вивірена: позірною неспівмірною речі та розірвані логічні зв'язки формують невитравний флер тривожності, незахищеності, занепокоєння на межі зі страхом. Подеколи письменник подає виразні сюжети, та найчастіше обходиться рефлексіями ліричного героя. А вони не найсвітліші — мало не екзистенційні підрахунки щодо інфляції, коли все дорожчає, а бабусі в метро, як і за радянських часів, дають ті самі десять копійок. Чи спогад про дівчину, яка злякалася скляної люстри, бо думала, що то павук.

Що далі в книжку, то більше модифікацій нещастя на одиницю тексту, здається, навіть у спокійного й адекватного ліричного героя немає імунитету щодо них. Хіба затулитися від навколишньої дійсності споминами про пригоди своїх знайомих чи плеяду письменників-модерністів, зокрема Віктора Домонтовича, Михайля Семенка, Миколу Зерова, Максима Рильського. Як знак пошани до попередників і натяк на тяглість літературного процесу частину збірки становлять вірші-візії на кшталт барокових чи футуристичних. Усе ж поет родом із Харкова, а тут своїх предтеч воліють пам'ятати.

Галина Іваненко

Олег Коцарев.
Мій перший ніж. —
К.: Факт, 2009

екрані цукерно-солодку дійсність, просякнуту любов'ю та оптимізмом, і йому справді вірили, то у «Рок-хвилі» відчуття довіри майже розчинилося, що загалом зіпсувало всі відчайдушні витівки колоритних персонажів стрічки — ді-джеїв піратської радіостанції, яка цілодобово транслювала популярну музику з іржавого корабля у нейтральних водах Ла-Маншу. Життя цієї компанії радіоведучих протікало за законами хіпівської невимушеності: самовідданість музиці, строкати сорочки, сороміцькі жарти, різноманітний допінг і незакомплексовані фанатки по суботах. Їх любили мільйони британців, окрім купки консервативних чиновників Мінкульту, які безрезультатно рилися у законах, щоб знищити «наркоманів і відступників». Фінальні кадри катастрофи й щасливого порятунку траулера-радіостанції розкривають останню нехитру режисерську паралель: музику, любов і свободу не в силах знищити ні стихія, ні бюрократи.

У кінотеатрах України
з 7 травня

Наталія Петринська

ТЕАТР

Танцюють усі

У вісім кроків вкладається кожна історія кохання — підкреслює спектакль Нового театру на Печерську «Salida Cruzada — 8 кроків танго». Молода режисерка Олена Лазович впевнена: цей парний танець знає все про стосунки між чоловіком і жінкою. Любов до танго вона привезла з Москви кілька років тому. І якщо попередня вистава театру «Закон танго» (за творами Хуліо Кортасара, Хорхе Луїса Борхеса та Пабло Неруди) — це танго-драма, то «Salida Cruzada...» — швидше лірична танго-комедія. Доволі простим порівняно з технікою виконання па виглядає текст вистави, написаний акторами трупи. За сюжетом, три романтичні історії крокують у ритмі танго майданчиком танцювальної студії. У той час як учні поступово опановують рухи salida (власне, базові кроки танго), вчитель Павло (Руслан Сокольник) ніби трафаретом накладає

кожен крок на етапи розвитку стосунків між героями. При цьому він вважає себе непричетним й об'єктивним спостерігачем, якому обачність заважає «почути музику кохання».

Професійний спокусник Валерій (Володимир Заєць) залицяється до скромниці Ані (Ольга Стетюха). Поруч будують взаємини вчителька Марина (Світлана Осипенко) і філолог Георгій (Юрій Вутянов) — люди досвідчені, а тому й обережні. Одним словом, типові образи в типових психологічних ситуаціях. Інтрига вистави ще більш стереотипна — не кожен стосунок здатні подолати всі вісім кроків. Навіть партнери, які опанують salida, знов і

знов приречені повторювати цю комбінацію, щоразу ускладнену новими па.

Новий театр на Печерську
(Київ, вул. Шовковична, 3)

Юлія Верещага

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

ЛІТЕРАТУРА

ДЖАЗ

КЛАСИКА

ВІДЕО-АРТ Мало освоєні в Україні види мистецтва, що їх зрідка показували в галереях, арт-центрах і на фестивалях, нарешті дісталися й «класичних» майданчиків — у Національному музеї відкрилася виставка відео-арту «Крик». Представлені на ній роботи — результат спільної творчості Олега Чорного та Геннадія Хмарука. Митці працюють разом уже понад десять років, ще в 1996-му заснувавши об'єднання Sampled Pictures. Нинішній «Крик» — своєрідна ретроспектива творчості художнього дуєту, погляд у минуле з натяком на майбутнє. Відеотвори від 1998 і до 2007 року включно переосмислюють класику образотворчого мистецтва та музики. Смісловим центром експозиції став відео-варіант найвідомішої картини норвезького експресіоніста Едварда Мунка. Також у музеї експонуються «Малевич», «Боленро», «Фон 3», «Телескоп», «Караоке».

До 24 травня
Національний художній музей
(Київ, вул. Грушевського, 6)

АЛЬТЕРНАТИВА

Львів'яни прагнуть перетворити приміщення трамвайного депо на центр сучасної культури. На підтримку цієї ідеї — чергова акція: односторонній проект, що складається з виставки концептуального мистецтва (15.00 — 18.00), доповненої концертом, перформансами та показами створеної в місті старовинної техніки (18.00 — 22.00).

16 травня
Трамвайне депо (Львів, на розі вулиць Вітовського й Сахарова)

ВІРТУОЗИ

ІМПРЕЗА Навряд чи якусь українську імпрезу, присвячену старій добрій класичній музиці, можна порівняти з львівськими «Віртуозами». На користь львів'ян свідчить чимало чинників: і тривалість (два тижні), і приємна концентрація гучних імен на афішах, та й просто відданість корінній галицькій звичці до гарного смаку. Меломанів чекає виконання до Дня Європи Симфонії №9 Людвіга ван Бетховена. Швейцарський скрипаль Володимир Астраханцев змагатиметься з американським піаністом Сергієм Ейделманом. Вальси Йоганна Штрауса змінюватимуть вишукані твори Ласона, Пендерецького, Гурецького та Шнітке від польського Lason Ensemble. «Київські солісти» Богодара Которовича презентують програму «Від Вівальді до Маккарті». Камерний оркестр «Академія» під орудою маестро Саулюса Сондецькіса триматиметься бергерів Гайдна та Моцарта.

15 – 31 травня, 19.00
Обласна філармонія
(Львів, вул. Чайковського, 7)

БУТИ ШТОНДОЮ

Один із провідних вітчизняних басів, соліст Національної опери України та московського Большого театру, чоловік у розквіті сил Тарас Штонда знається на магії цифр. Його сольний концерт присвячений одразу 210-річчю від дня народження Пушкіна, 170-річчю Мусоргського та 165-літньому ювілею Римського-Корсакова.

18 травня, 19.00
Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

КАЗКОВІ СНИ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ Вийшов друком новий проект «Грані-Т» — дитяча книга «Сни Ганса Християна». «Казки Андерсена ніколи не старішають і продовжуються в нових історіях. Ось і наша диво-книжка, в якій для відображення трепетного світла об'єдналися таланти багатьох людей, веде у нову дійсність», — інтригує анотація на сайті видавництва. «Сни Ганса Християна» — це 11 історій в авторському викладі Лесі Ворониної та художньому оздобленні Катерини Штанко. Завдяки фантазії Ворониної на світ з'явилися нямики (кумедні чоловічки, які понад усе полюбають манну кашу), водяник Хлюсь і Суперагент 000. Художниця Катерина Штанко ілюструвала чимало збірок казок, оповідань та віршів («Царівна-жаба», «Улюблені вірші», «100 казок»). На презентації «Снів Ганса Християна» читачі дізнаються, які ідеї заховані під витонченою палітуркою з химерним малюнком і загадковою назвою.

19 травня, 18.00
Книгарня «Є»
(Київ, вул. Лисенка, 3)

ВСЕ ПРОСТО

Незмінними лишилися умови участі в літературному фестивалі «Просто так»: склад претендентів не обмежується ні віком, ні рівнем освіти, ні мовою творів. Однак тексти переможців (у шести номінаціях) уперше опублікують — спочатку на сайті, а пізніше й окремим виданням. Ще одна новація цього дійства — розширений конкурс «Література свіжого повітря» на березі річки Уж.

15 – 16 травня
Коростень, Житомирська обл.

ЧАЙ У ЯБЛУКАХ

АБОНЕМЕНТ Свіжий проект продюсерської агенції JazzIn Kiev можна назвати вечором зразкової гостинності. Київ прийматиме білоруську джазову команду Apple Tea, на хвилю якої українська публіка вже встигла налаштуватися під час фестивалівних сетів на «Do # Дж 2008» та «Jazz in Kiev 2008», і тепер вимагає її першого повноцінного сольного концерту. Група утворилася 1993 року. Її гордість і краса — саксофоністи Ігор Лютий і Павел Аркелян, клавішник Костянтин Горячий, гітаристи Міхаїл Філіпеня, Ігор Сацевич та барабанщик Александр Сапега. У столиці музиканти представляють не тільки старі випробовувані хіти, але й ще старіші. Основа їхньої програми — музика з останнього альбому «Apple Tea V», куди ввійшли ранні, написані ще в творчій колісці композиції, на погляд музикантів, незаслужено забуті, але достойні.

21 травня, 20.00
Національна музична академія
(Київ, вул. Городецького, 2)

ЧЕХО-СВІНГ

Днями Донецьк прийматиме співачку Еву Піларову — не лише королеву чеського свінгу, а ще й героїню фільмів Мілоша Формана та Іржі Менцеля, борця з тоталітаризмом, авторку п'яти книжок кулінарних рецептів та однієї про боротьбу з невеличковою хворобою. У проміннях її слави купатимуться Мілан Дворак (фортепіано) та Віт Фіала (бас).

18 травня, 18.00
Обласна філармонія
(Донецьк, вул. Постишева, 117)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

ТЕАТР

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО

З КОШИКА

ГАСТРОЛІ Бездомний у рідному Львові, «Театр у кошику» регулярно навідує столицю, куди щоразу намагається привезти якомога більше зі свого репертуару. Чергову появу колективу на сцені Центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса можна вважати ретроспективою, адже показувати муть і найпершу постановку — «Білі мотилі, плетені ланцюги» за текстами Василя Стефаника (25 травня), й давній «Сон. Комедію» за поемою Тараса Шевченка (22 травня), і виставу про молодість та покликання митрополита Андрея Шептицького «Я йду, Христе!..» (18 травня), й іронічний спектакль за п'єсою Матєя Вішнека «Пригода ведмедиків панда» (19 — 20 травня), й захопливу монодраму «Ричард після Ричарда» (23 — 24 травня), в основі якої — хроніка Вільяма Шекспіра «Ричард III». Останні два дні гастролей присвячені свіжій «Провині» за твором Небойші Ромчевича.
18 — 27 травня, 19.00
 НЦТМ імені Леся Курбаса (Київ, вул. Володимирська, 23в)

ПІСНІ ЛІСУ

Там, де розрахунок вивичується над поезією, а буденність заступає почуття, немає місця гармонії. У виставі «Лісова пісня» за мотивами драми Лесі Українки режисер Віктор Гирич розмежував ефемерне та матеріальне, надавши першому феєричної привабливості, а другому делегувавши тільки земні турботи. Вийшло красиво та повчально.
16 травня
 Театр юного глядача на Липках (Київ, вул. Липська, 15/17)

ЗНОВУ МОЛОДІ

АВАНГАРД Програма XI Міжнародного форуму «Музика молодих» поділена на сім концертних акцій. Щодо авторів, варто лише назвати прізвища Олега Безбородька, Богдана Кривоупуста, Любави Сидоренко, Олександра Шимка, Сергія Пілютікова, чимало з яких фігурували в етапних філармонійних концертах «Український авангард» та «Між словом та звуком», щоб переконатися — імпреза викличе чималий резонанс. Серед найбільш вигравшних фішок — віолончельний концерт «Шлях на схід», проект «Етносучасність» і виконання дипломної, Першої симфонії Левка Ревуцького. До послуг публіки — Державний естрадно-симфонічний оркестр України, Національний ансамбль солістів «Київська Камерата», ансамблі сучасної музики «Рикошет» і Nostri Temporis, квартет Post Scriptum та хор «Благовіст».
15 — 19 травня, 16.00, 19.00
 Національна музична академія (Київ, вул. Городецького, 1-3/11)
 Національна спілка композиторів (Київ, вул. Пушкінська, 32)

УКРАЇНА-США

III українсько-американський фестиваль на базі Національного симфонічного оркестру своїм попередникам якістю не поступиться. Режим — дводенний. День перший — диригент Володимир Сіренко з творами Чайковського та американськими солістами. День другий — американський диригент-лектор Аркадій Лейтуш і музичні раритети.
15 — 16 травня, 19.00
 Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

ПЕРША СПРОБА

ФЕСТИВАЛЬ У програмі I Міжнародного кінофестивалю Kharkov Siren Film Festival — покази нових картин, ретроспективи відомих фільмів, майстер-класи та зустрічі з режисерами й акторами. Почесна гостя імпрези — французька акторка Мілен Демонжо, відома за стрічкою «Три мушкетери», де вона зіграла Міледі. Вийти в люди планують також актор Богдан Ступка, композитор Володимир Дашкевич («Собаче серце», «Шерлок Холмс») та режисерка Алла Сурікова («Людина з бульвару Капуцинів»). Також глядачам продемонструють історію Харкова в кінолитописах, українські й російські короткометражки останніх років («Кайрос», «20 років після Чорнобиля», «Афоризми»), «Людину з кіноапаратом» Дзиги Вертова та документальний фільм «Англійський хірург» Джефрі Сміта. Останній, до речі, знімали в наших лікарнях, а саундтрек до нього створили Нік Кейв та Воррен Елліс.
15 — 19 травня
 Кінотеатр імені Довженка (Харків, вул. 23-го Серпня, 61)

ПРОТИ ВІЙНИ

«Фестиваль сербського кіно-2009» — панорама творчості Любіші Самарджича. Антивоєнна драма «Небесна вудка» оповідає про бомбардування Белграда в 1999-му. Стрічка «Наташа» теж фіксує конфліктні дев'яності, але кризь призму життя 17-річної дівчини. А дилогія «Гусяче перо» та «Вороні коні» звертається до минувшини Балкан.
16 — 17 травня
 Кінотеатр «Київ» (Київ, вул. В. Васильківська, 19)

GREEN SILENCE
 Презентація дебютного альбому гурту Green Silence — вибухова суміш фанку, блюзу, джазу, бразильського та гуцульського етно.
15 травня, 19.30. Палац культури ім. Гната Хоткевича (Львів, вул. Кушевича, 1)

ВІДКРИТА ДИСКУСІЯ
 «Художник і політичні погляди: чи існує в Україні політично ангажоване мистецтво» — відкрита дискусія про можливість взаємодії митців із громадськими рухами.
16 травня, 13.00. Староакадемічний корпус НАУКМА (Київ, вул. Скороди, 2)

«КВАРТИРНИК»
 Продовження проекту «На квартирник до Лесі Українки» — Галина та Леся Тельнюк виконують пісні на тексти Райнера Марія Рільке, Пауля Целана, Розі Ауслендер.
16 травня, 19.00. Музей видатних діячів української культури (Київ, вул. Саксаганського, 97)

«ВІН ПОДЗВОНІТЬ ЩЕ...»
 Феміністична комедія за п'єсою Габрієля Барілли у виконанні акторів театру-студії «Міст».
16 травня, 15.00. Культурний центр видавництва «Смолооскип» (Київ, вул. Межигирська, 21)

«ПРОЩА ДО ТАРАСА — 2009»
 Поезія Кобзаря та концерти за участю гуртів «Сад», «ТаРута», «ДельТора».
16 — 17 травня. Канів (Тарасова гора, наметове містечко на березі Дніпра)

«КІЇВСЬКІ ЛАВРИ-2009»
 Під час фестивалю виступатимуть Бахит Кенжеєв, Сергій Жадан, Алексей Цветков, Борис Херсонський, Тарас Федюк, Андрей Хадамовіч і десятки інших, не менш яскравих поетів.
16 — 19 травня. Будинок учителя (Київ, вул. Володимирська, 57)

GREEN GRAY
 Святкуватиме власне 15-річчя з друзями — «С.К.А.Й.», «Друга ріка», Esthetic Education, «Димна суміш», Gorchitza, Marakesh.
18 травня, 19.00. Палац спорту (Київ, пл. Спортивна, 1)

«РАЙДУГА АНГЕЛІВ»
 Аудіовізуальний проект Олександра Родіна за участі солістки Національної опери України Алли Родіної (сопрано) та струнного квартету «Розумовський».
20 травня, 19.00. Фонд сприяння розвитку мистецтва (Київ, вул. Фролівська, 1/6)

АЦТЕКСЬКИЙ МОТИВЧИК

Маю погану звичку вдумуватися у сенс текстів пісень. Часом диву даюся, що з чим римують і про що насправді йдеться у творах, які сприймаємо майже автоматично. Ось і сьогодні у метро лунає: «Україно, Україно, після далечі доріг, вірне серце твого сина я кладу тобі до ніг». І уявляється: верхівка ступінчастої піраміди, блиск ножа з напівкруглим лезом, зойк... Криваве серце тріпоче в руках жерця, котрий обережно кладе його до ніг статуї якогось Кецалкоатля чи Уїтцилопотчлі. Кецалкоатль вдягнений у замащену кров'ю вишиванку. Треба поцікавитися у науковців, чи не такі текстівки атакою на підсвідомість нації. ▮

**КАТЕРИНА
ЛИПА****БОГДАН
БУТКЕВИЧ**

НЕ ТОЙ ЗУБ Сусід по купе розповів армійську бувальщину. Якось на навчаннях у його колеги-майора розболівся зуб. Та де на полігоні знайдеш стоматолога? Поїхали до найближчого військового шпиталю. Назустріч, нашттовхуючись на стіни, вийшов лікар у стані алкогольного токсикозу останнього ступеня і грізно спитав: «Що треба?!». Майор мовчки показав на зуб. «Немає в мене ніяких знеболювальних, окрім цього», — загорлав медик, показуючи на діжку з чистим спиртом. Після чотирьох кухлів цих «лікв» усе пройшло як по маслу: зуб видерли, друг і не ворухнувся. Але через дві години, коли майор трохи протверзів, стіни лікарні здригнулися від розпачливого крику: «С*ка, він же мені не той зуб вирвав!». Завіса... ▮

КІНОТЕОКРАТІЯ Днями радіо ВВС повідомило: під час службового анкетування десятеро полісменів одного з округів Шотландії у графі «Віросповідання» зазначили: «Джедаїзм». Виявляється, з минулого року в Сполученому Королівстві діє Церква джедаїв, чії прихожани дотримуються принципів, які сповідували їхні кумири-лицарі із серіалу «Зоряні війни», і виконують відповідні ритуали. І хоча Бюро національної статистики відмовляється визнавати цей культ, зараховуючи його прихильників до атеїстів, їхня кількість невпинно зростає. Тому очікуйте появи сект Х-менів чи трансформерів. Маскультура нового тисячоліття диктує свою переорієнтацію цінностей. ▮

**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН****ТАНЯ
ОВЧАР**

ДІТИ ЗАВЖДИ З МАЙБУТНЬОГО Є День матері й День дитини. Однак не вистачає щоденних хвилин для батьківської відповідальності, терпимості, прощення. Народити, виховати, вилікувати — це звичайна справа, а любити безкорисливо — це дар. Більшим за батьківську любов є інше — навчити дитину любити ближнього, друзів, світ, батьків, себе. Діти завжди мудріші за своїх батьків, бо приходять з невідомого майбутнього. Вони, збагачені знаннями і вміннями, приносять у цей світ нове, невідоме і необхідне для життя в майбутньому, яке відоме їм. Мій син сказав, що знає про все, бо там, на небі, він закінчив школу ангеляток і сам Бог їх навчав. Тож їх не потрібно пошукати, лише дати можливість пригадати і щиро любити. ▮

ДОПОМОЖЕМО СВІТЛАНЦІ?

Мерехтливий банер на сторінці моєї пошти закликає допомогти Світланці. Ну ви ж, мабуть, чули, скільки дітей у нашій країні потребують коштовних операцій за кордоном? Не вистачає тисяч євро, дехто шукає донора з «рідкісною групою». У Світланки своя історія. Вона талановита, красива, молода. Все життя, як кажуть, попереду. Аж тут її спіткало Євробачення. Благодійні внески в доларах та гривні просять надсилати на покриття «колосальних фінансових, фізичних та душевних затрат» Світланки. Ну ви ж, мабуть, знаєте, які зараз ціни на промо-тури Європою, коли «ні держава, ні спонсори не беруть участі у підтримці артиста»? ▮

**ВАЛЕНТИНА
КУЗИК****ІННА
ЗАВГОРОДНЯ**

МРІЯ ПРО ВЕЛОДОРИЖКУ Я не можу чекати, доки в моєму районі з'явиться велодоріжка, тому каюся, де прийдеться. Невідомо, чи з'явиться вона колись взагалі. Коли переїжджаю дорогу в непризначеному місці, часом веду уявні розмови з водієм джипа, перед колесами якого я на цій дорозі виникаю. «Чувак, — кажу я йому, — сорі, ну ніде тут більше її переїхати». А водій цілком конкретного джипа спершу уявно, проте дуже довго лається, а потім заспокоюється й уявно мені відповідає: «ОК, а де ти повинна була взагалі цю клятву дорогу переїжджати? Де те призначене місце, якщо оце — непризначене?» І мені нічого йому відповісти. Мене на мому велосипеді взагалі не повинно було тут бути. Але я з моїм велосипедом — ми є. ▮

РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

**Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСІМ !!**

- відтепер стартовий пакет містить: ТревелСІМку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс
- ТревелСІМка працює у 162 країнах
- безкоштовні вхідні у 60 країнах
- у 105 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- ТревелФакс: окремий балтійський номер для прийому fax2email
- послуга "Мобільний Перекладач"
- бонуси в програмах лояльності "Панорама" (МАУ) і "Меридіан" (Аеросвіт)
- зручні цілодобові тарифи
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

**Відтепер
стартбаланс
обирає
абонент!**

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австралія	0,50	0,00	Польща	0,60	0,00
Австрія	0,55	0,00	Португалія	0,60	0,00
Бельгія	0,65	0,00	Росія(мтс)	0,45	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Словаччина	0,55	0,00
Велика Британія	0,60	0,00	Туніс	0,75	0,35
Греція	0,65	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Грузія	0,55	0,00	Угорщина	0,65	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Фінляндія	0,55	0,00
Ізраїль	0,45	0,00	Франція	0,60	0,00
Іспанія	0,60	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Італія	0,60	0,00	Чехія	0,55	0,00
Кіпр	0,39	0,00	Швейцарія	0,69	0,00
Латвія, Литва	0,55	0,00	Швеція	0,60	0,00
Німеччина	0,60	0,00	Японія	0,55	0,00

Тарифи станом на 05/05/2009р.

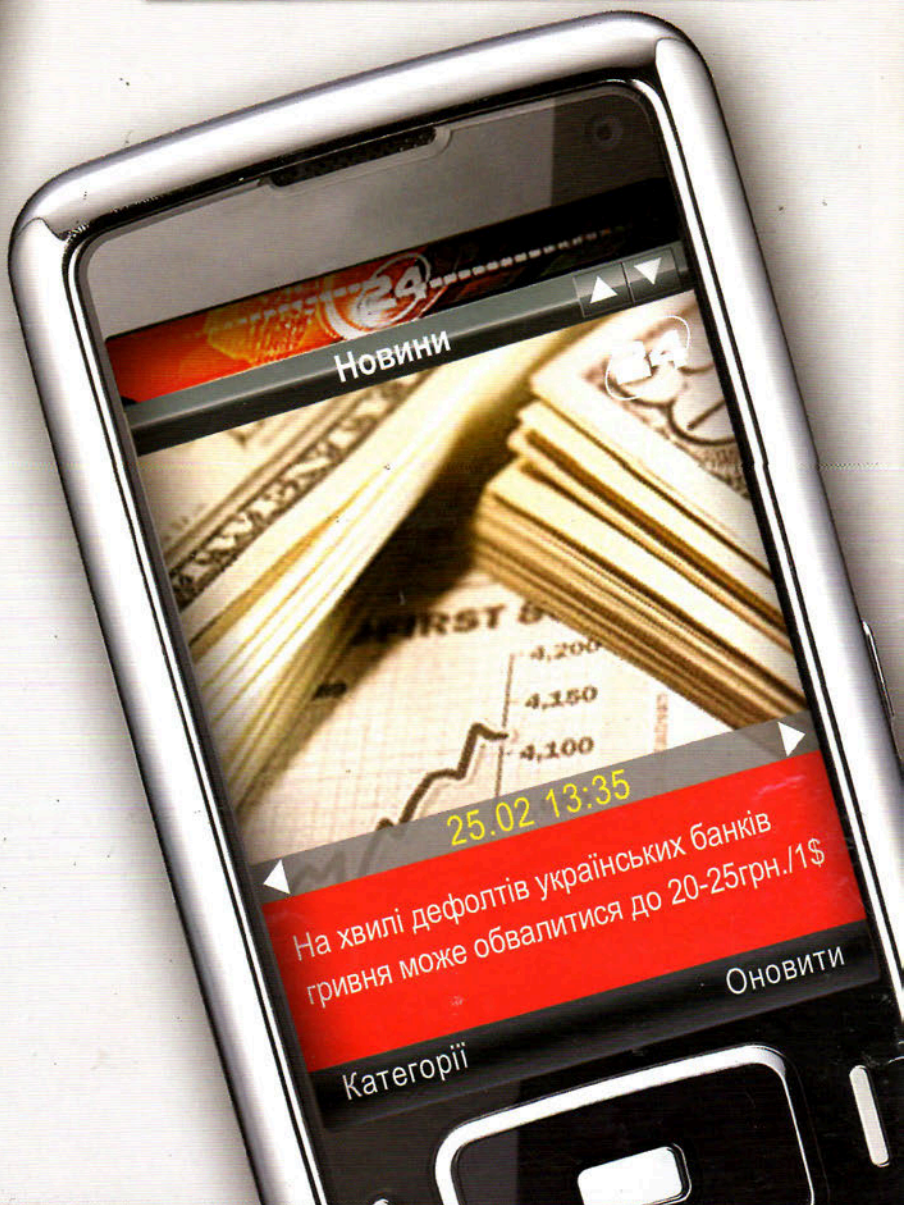
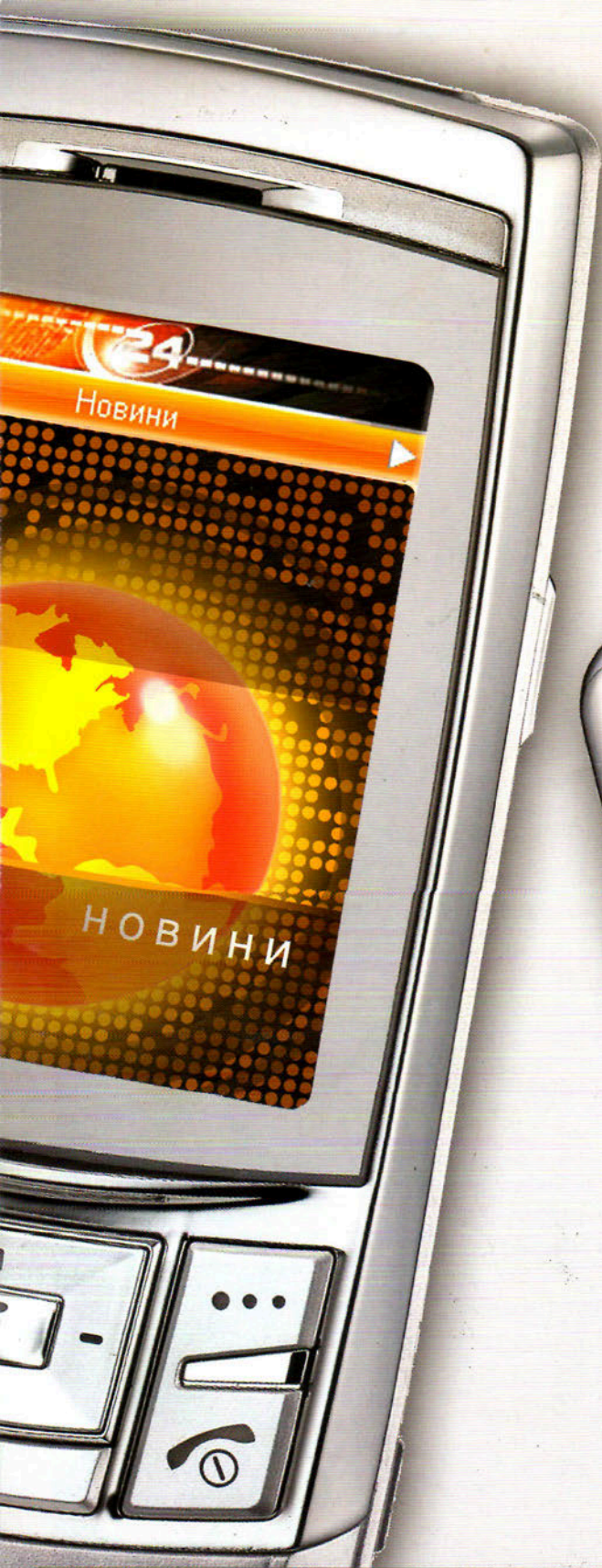
довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua

Додаток до ліцензії №10/05-166 від 27/01/2001 за №1021-568 від 07/12/2003 виправ. 11/03
U.T.T. & C.S.C. since 1996

текстове повідомлення

ЗАХОДЬ НА
mobile.24tv.com.ua
і встановлюй
БЕЗКОШТОВНО

ДИВИСЬ НОВИНИ
КОЛИ ЗРУЧНО

телеканал новин

ПОДРОБИЦІ НА САЙТІ

www.24tv.com.ua